

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE SAİT FAİK
ABASIYANIK'IN HİKÂYELERİNİN A1-A2
SEVİYESİNE UYARLANMASI**

Hilal GÜRLER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Osman UYANIK

KONYA, 2017

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilal GÜRLER
	Numarası	148303011002
	Ana Bilim /Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi/Türkçe Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Hilal GÜRLER

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilal GÜLLER
	Numarası	148303011002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi / Türkçe Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Osman UYANIK
	Tezin Adı	Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan ^{Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması} başlıklı bu çalışma ..11.. / ..05.. / ..2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç. Dr. Osman UYANIK	Danışman	
Doç. Dr. Mustafa TOKER	Üye	
Doç. Dr. Dilek CERAN	Üye	

TEŞEKKÜR

“Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık’ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı çalışmamın bütün aşamalarında destek olan danışman hocam Doç. Dr. Osman UYANIK’a, çalışma boyunca yardımlarını esirgemeyen ve düşünceleri ile çalışmama yön veren Doç. Dr. Dilek CERAN hocama, lisans ve yüksek lisans dersleri boyunca bana yol gösteren değerli hocalarıma, her zaman yanımda olan aileme, çalışmalarına destek veren kardeşim Hacer TEZCAN’a ve bana her konuda destek olan eşim Selçuk GÜRLER’e teşekkürü bir borç bilirim.

Konya, 2017

Hilal GÜRLER

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilal GÜRLER
	Numarası	148303011002
	Ana Bilim /Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi/Türkçe Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Osman UYANIK
	Tezin Adı	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir kaynak oluşturmaktır. Özellikle son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye talep artmış ve bu alanda yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Ancak bu konuyla ilgili olarak alanda eksikliği hissedilen birçok konu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri de yabancı öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesini sağlayacak seviyeye uygun okuma metinlerinin eksikliğidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmekte olan A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği seviyede bir kaynak oluşturmayı amaçlayan bu çalışmanın evrenini Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri, örneklemini ise Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan “Sait Faik Abasıyanık- Seçme Hikâyeler” isimli kitapta yer alan beş hikâye (Bir İlkbahar Hikâyesi, Ben Ne Yapayım, Zemberek, Son Kuşlar,

Hişt Hişt) oluşturmaktadır. Araştırmanın Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygunluğunu tespit etme ve bu seviyelere uygun olmayan dil bilgisi yapılarını değiştirerek söz konusu seviyedeki öğrencilere yardımcı okuma metinleri hâline getirme olmak üzere iki basamağı vardır. Araştırmanın birinci basamağında tarama modeli kullanılmış, ikinci basamağında ise Sait Faik Abasıyanık'ın seçilen beş hikâyesi A1-A2 seviyesine uyarlanmıştır. Hikâyelerin uyarlanması Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre hazırlanmış olan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları ve okuma kazanımlarına göre yapılmıştır. Ayrıca her hikâye için öğrencilerin düzeyine uygun etkinlikler hazırlanarak hikâyelerin sonuna eklenmiştir. Hazırlanan etkinliklerle öğrencilerin anlama-yorumlama becerilerinin geliştirilmesi ve kalıcı öğrenmelerinin sağlanması hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra her hikâyenin sonuna Türkçe-Türkçe sözlük eklenmiştir. Sözlükteki kelimelerden söz konusu dil bilgisi yapılarıyla tanımlanmaya uygun olan kelimelerin tanımı yapılmış, diğer kelimelere ise örnek cümleler yazılmıştır.

Bu çalışma ile yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir kaynağın oluşturulması ve Türk edebiyatının önemli hikâyelerinden bazılarının yabancılar için Türkçe öğretimi alanına kazandırılması hedeflenmiştir.

Anahtar kelimeler: dil, yabancı dil, A1-A2 seviyesi, okuma becerisi, hikâye

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Hilal GÜRLER
	Numarası	148303011002
	Ana Bilim /Bilim Dalı	Türkçe Eğitimi/Türkçe Eğitimi
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Osman UYANIK
	Tezin İngilizce Adı	Adaptation Of Sait Faik Abasıyanık's Stories To A1-A2 (Beginner-Elementary) Levels In Teaching Turkish To Foreigners

SUMMARY

The purpose of this study is to provide a source that will contribute to the development of the reading skills of the students at level A1-A2 (beginner-elementary) who are learning Turkish as a foreign language. The demand for learning Turkish as a foreign language has increased especially in recent years and the studies carried out in this field has accelerated. However, it is clear that there are a lot of issues that are lacking in the field regarding this topic. One of these is the lack of appropriate reading texts that will enable foreign students to develop their reading skills.

Sait Faik Abasıyanık's stories constitute the population and five stories (Bir İlkbahar Hikâyesi, Ben Ne Yapayım, Zemberek, Son Kuşlar, Hişt Hişt) from the book titled "Sait Faik Abasıyanık - Selected Stories" published by Isbank Culture Publications constitute the sample of this study which aims to create a source that the students at A1-A2 levels who are learning Turkish as a foreign language can easily understand. There are two steps in the research: determining the suitability of Sait Faik Abasıyanık's stories to A1-A2 levels and changing the language structures that

are not appropriate for these levels and making them texts that help the students at this level. In the first step of the research, the screening model was used and in the second step, five selected stories of Sait Faik Abasıyanık were adapted to A1-A2 levels. The adaptation of the stories was made according to the grammar topics and reading achievements at A1-A2 levels in the New Hittite Turkish Teaching Set for Foreigners prepared according to the Common European Framework of Reference for Languages. In addition, activities appropriate to the level of the students were prepared for each story, and added to the end of the stories. It is aimed to develop students' comprehension and interpretation skills and provide permanent learning with these activities. Besides this, a Turkish-Turkish dictionary was added at the end of each story. The words that were appropriate to be defined by the grammar structures were defined while example sentences were written for other words.

With this study, it was aimed to create a source that will contribute to the development of reading skills of the students at A1-A2 levels who learn Turkish as a foreign language and to introduce some of the important stories of Turkish literature to the field of teaching Turkish for foreigners.

Key words: language, foreign language, A1-A2 levels, reading skills, story

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	i
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2. Amaç.....	1
1.3. Önem.....	2
1.4.Varsayımlar (Sayıtlar)	2
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Temel Kavramlar	3
1.7. İlgili Araştırmalar	4
1.7.1. Doktora Tezleri	4
1.7.2. Yüksek Lisans Tezleri	5
1.7.3. Makaleler	8
2. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ	12
2.1. Dil Nedir?	12
2.2. Yabancı Dil Öğretimi ve Avrupa Dil Portfolyosu	13
2.2.1. Yabancı Dil Öğretimi	13
2.2.2. Avrupa Dil Portfolyosu.....	19
2.3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi	23
2.4. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Dil Becerileri.....	25
2.4.1. Okuma	28
2.4.2. Dinleme	37
2.4.3. Konuşma.....	39
2.4.4. Yazma	42

2.5. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Metinlerinin Yeri ve Önemi.....	44
3. BÖLÜM: YÖNTEM	48
3.1. Araştırmanın Modeli.....	48
3.2. Evren ve Örneklem	50
4. BÖLÜM: SAİT FAİK ABASIYANIK'IN HİKÂYELERİNİN A1-A2 SEVİYESİNE UYARLANMASI.....	51
4.1. BİR İLKBAHAR HİKÂYESİ	51
4.1.1. METNİ ANLAMA SORULARI	54
4.1.2. CÜMLE KURUYORUM	55
4.1.3. CÜMLE TAMAMLAMA	56
4.1.4. GİZLİ KELİMELER	57
4.1.5. MEVSİMLER VE AYLAR.....	58
4.1.6. RESİMLER VE CÜMLELER.....	59
4.1.7. VARLIKLARI GRUPLANDIRIYORUM	60
4.1.8. ANI	61
4.1.9. ZIT ANLAM	62
4.1.10. SÖZLÜK.....	63
4.2. BEN NE YAPAYIM?	66
4.2.1. METNİ ANLAMA SORULARI	69
4.2.2. BULMACA VE EĞLENCE.....	70
4.2.3. CÜMLE TAMAMLAMA	71
4.2.4. FİİLLER	72
4.2.5. KARIŞIK HARFLERİ KELİME YAPMA	73
4.2.6. EKLERİ YAZALIM.....	74
4.2.7. KİMDİR BU?	75
4.2.8. RESİMLİ BULMACA	76
4.2.9. ÖZ GEÇMİŞ.....	77
4.2.10. SÖZLÜK.....	78
4.3. ZEMBEREK.....	82
4.3.1. METNİ ANLAMA SORULARI	86
4.3.2. KELİME TAMAMLAMA	87
4.3.3. CÜMLE YAZIYORUM	88

4.3.4. CÜMLE OLUŞTURUYORUM	89
4.3.5. CÜMLE TAMAMLAMA	90
4.3.6. EŞ ANLAMLI KELİMELER.....	91
4.3.7. FİİLLERİN OLUMSUZUNU YAZIYORUM	92
4.3.8. EKSİK HARFLERİ TAMAMLİYORUM	93
4.3.9. MEKTUP.....	94
4.3.10 SÖZLÜK.....	95
4.4. SON KUŞLAR.....	100
4.4.1. METNİ ANLAMA SORULARI	104
4.4.2. BENİM CÜMLELERİM	105
4.4.3. KELİMELERİ BULUYORUM.....	106
4.4.4. CÜMLE OLUŞTURUYORUM	107
4.4.5. KELİME DÜNYASI	108
4.4.6. GİZLİ KELİMELER	109
4.4.7. CÜMLEDEKİ YANLIŞLARI BULUYORUM	110
4.4.8. GELECEKTE NELER OLACAK?	111
4.4.9. CÜMLE TAMAMLAMA	112
4.4.10. SÖZLÜK.....	113
4.5. HİŞT, HİŞT!.....	119
4.5.1. METNİ ANLAMA SORULARI	123
4.5.2. CÜMLE TAMAMLAMA	124
4.5.3. CÜMLE YAZIYORUM	125
4.5.4. FARKLI KELİMELERİ BULUYORUM	126
4.5.5. GİZLİ KELİMELER	127
4.5.6. HAYVANLARI TANIYORUM	128
4.5.7. OYUNLARLA ÖĞRENİYORUZ.....	129
4.5.8. CÜMLEDEKİ YANLIŞLARI BULUYORUM	130
4.5.9.© ZİT ANLAMLILAR ©	131
4.5.10. SÖZLÜK.....	132
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	136
KAYNAKÇA	138
EKLER.....	147
Ek-1 Özgün Metin (Bir İlkbahar Hikâyesi).....	147

Ek-2 Özgün Metin (Ben Ne Yapayım?).....	151
Ek-3 Özgün Metin (Zemberek)	155
Ek-4 Özgün Metin (Son Kuşlar)	161
Ek-5 Özgün Metin (Hişt, Hişt!..).....	168
Ek 6: Yeni HİTİT Öğretim Seti A1- A2 Dil Bilgisi Konuları	172
ÖZ GEÇMİŞ	173

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ADP: Avrupa Dil Portfolyosu (Avrupa Dil Gelişim Dosyası)

akt. : aktaran

CEF: The Common European Framework of Reference for Languages (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı / Yabancı Diller Ortak Başvuru Metni)

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

TİKA: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı

TÖMER: Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezi

UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

vb.: ve benzeri

vd. : ve diğerleri

YTÖ: Yabancılara Türkçe Öğretimi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Bütüncül Basamak	22
Tablo 2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyesi Yeterlilik Tablosu...	25
Tablo 3: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Anlama)	26
Tablo 4: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Konuşma).....	27
Tablo 5: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Yazma).....	28
Tablo 6: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı DIALANG Öz Değerlendirme İfadeleri (Okuma Becerisi)	36

1. BÖLÜM: GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Özellikle son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye talep artmış ve bu alanda yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Yapılan çalışmalar güzel sonuçlar verse de bazı eksikliklerin olduğu görülmektedir. Bu eksikliklerden biri de öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede kullanılacak kaynaklar noktasındadır. Bu sebeple, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için her seviyeye göre yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması gerekmektedir. Bunu yaparken de dil bilgisi yapılarını öğretmek için basit dille yazılmış metinler yerine edebî eserlerin kullanılmasının dil öğretimine daha büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yabancı dil derslerinde metinlerin işlevsel olarak kullanılabilmesi için öğrencilerin okuduklarını anlaması gerekir. (Bölükbaş, 2015: 926). Bu sebeple seviyeye göre uyarlanmış metinler yabancı dil öğretiminde yararlanılabilecek önemli kaynaklardandır.

Bu çalışmayla alana katkı sağlamak için Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinden bazıları Türkçe A1-A2 seviyesine uyarlanmış ve bu seviyedeki öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği bir kaynak oluşturulmaya çalışılmıştır. Yardımcı okuma metinleri oluşturmanın yanı sıra Türkçe-Türkçe sözlük ve etkinlikler hazırlanmış, böylelikle kelime öğrenme ve okuduğunu anlama düzeyine de katkı sağlama hedeflenmiştir.

1.2. Amaç

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken okuma etkinliklerinde kullanılan metinlerin türü ve dil yapısı öğrencilerin dil düzeylerine göre değişmektedir. Onların dil düzeylerine uygun bir metin elde edebilmek için ya kurma metin oluşturmak ya da özgün bir metni sadeleştirmek gerekir. Kurma metinler, öğretilecek derse yönelik dil bilgisi yapılarını ve ders kitaplarının dışında var olmayan dil kullanımlarını içinde bulunduran yapay metinler olduğundan özgün metinlerle çalışılması dil öğretiminde daha işlevsel bir rol oynar. Özgün metinlerin üzerinde sadeleştirme yapılmadan öğrenciye sunulması özellikle A1-A2 düzeylerinde anlama sorunlarına neden

olmaktadır. Bu durum da öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. (Bölükbaş, 2015: 926-927). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere özgün metinlerin yabancı dil öğretiminde kullanılabilmesi için öğrencilerin düzeyine göre uyarlaması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinden bazılarını A1-A2 seviyesine uyarlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bu seviyedeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir yardımcı okuma ve çalışma kitabı oluşturmaktır.

1.3. Önem

Özellikle son yıllarda daha da artan Türkçe öğrenme talebine bağlı olarak Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Ancak bu konuyla ilgili olarak alanda eksikliği hissedilen birçok konu olduğu görülmektedir. Bunlardan biri de yabancı öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesini sağlayacak seviyeye uygun okuma metinlerinin nicelik olarak eksikliğidir. Çünkü sadece ders kitabı ya da çalışma kitaplarındaki metinler okuma düzeyini geliştirmede yeterli değildir. Bu çalışma ile A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin kolaylıkla anlayabileceği bir kaynak oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca alanda eksikliği hissedilen seviyelere uygun yardımcı okuma kitapları uyarlamanın ve hazırlamanın önemi hissettirilmek istenmiştir.

1.4.Varsayımlar (Sayıtlar)

Yabancılar Türkçe öğretimi alanında özellikle A1-A2 seviyesindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesini sağlayacak seviyeye uygun okuma metinlerinin nicelik bakımından yetersiz olduğu varsayılmıştır.

Türkçeyi ana dili olarak öğrenen ilköğretim öğrencileri için MEB Yüz Temel Eserin gerekli olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde yabancılar Türkçe öğretiminin temel seviyesi olan A1-A2 düzeyindeki öğrenciler için de MEB Yüz Temel Eserin gerekli olduğu varsayılmıştır.

Uyarlama esnasında, A1-A2 seviyesi için hazırlanan Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde yer alan dil bilgisi kazanımlarını öğrencilerin öğrendiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Çalışmanın evrenini Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri, örneklemini ise Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından çıkan “Sait Faik Abasıyanık- Seçme Hikâyeler” isimli kitapta yer alan beş hikâyeye (Bir İlkbahar Hikâyesi, Ben Ne Yapayım, Zemberek, Son Kuşlar, Hişt Hişt) oluşturmaktadır. Bu hikâyeler, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Setinde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları ve okuma kazanımları göz önünde bulundurularak uyarlanmıştır.

1.6. Temel Kavramlar

Bu çalışmanın temel kavramları; dil, yabancı dil, A1-A2 seviyesi, okuma becerisi ve hikâyedir. Bu kelimeler farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Dil, “İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir” (Ergin, 2007: 3).

“Dil, düşüncenin ve bir milletin dünya görüşünün dışa vurumudur” (Ünal, 2005: 8).

Yabancı dil; “1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili” (TDK, 2005: 2102).

A1-A2 seviyesi: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre dilin temel düzey kullanıcısı olarak belirlenen dil seviyesidir.

Okumak: “Kelimelerin duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılması, kavranması ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir faaliyettir” (Sever, 2000: 11).

“Bireyin dil, iletişim, öğrenme, anlama ve sosyal ve zihinsel becerilerini geliştirmesidir” (Güneş, 2007: 117).

“En geniş anlamda okuma; görme ve seslendirme yönleriyle fiziksel; anlama ve yorumlama yönleriyle zihinsel; toplum, iletişim ve insan yönüyle sosyolojik bir kavramdır ve sağlıklı bir okuma için bu üç unsur birbiriyle bağlantılı olmalıdır” (Özbay, 2011: 67).

Hikâye: “Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düz yazı türü, öykü” (TDK, 2005: 891).

“Kısa olayları, kısa zaman dilimini ve az ayrıntılı karakterleri ortaya koyan, zaman, yer ve kişi unsurları dar tutulmuş yalın bir olay örgüsüne sahip edebî türdür” (Kolcu, 2010: 283).

1.7. İlgili Araştırmalar

1.7.1. Doktora Tezleri

Arı (2010), “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde İlköğretimin İkinci Kademesinde Öğrenim Gören Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme” adlı doktora tezinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne geldiği zaman, Türkçe dil beceri düzeylerine bakılmadan eğitime alınan yabancı öğrencilerin akademik sorunlarını tespit ederek değerlendirmek ve ayrıca öneriler sunmak için yazmıştır. Araştırmasında kontrol ve deney grupları kullanmıştır. Çalışmada Avrupa Birliği Ortak Dil Kriterleri’nin temel alındığı Türkçe öğretimine alınan deney grubu öğrencilerinin hedefe diğer öğrencilerden daha iyi ulaştığı görülmüştür.

Sülükçü (2011), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi” adlı doktora tezinde Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre Temel Seviye A1 için öğretim planlaması gerçekleştirmiştir. Ayrıca bu planlamaya uygun şekilde bilgisayar destekli materyaller hazırlamıştır.

Biçer (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğrenen Özerkliği Süreçlerinin İncelenmesi” adlı doktora tezinde yabancılara Türkçe öğretiminde okutmanların öğrencilerin özerkliğine dair görüşlerini ve öğrenme faaliyetleri sırasında öğrenen özerkliğine ne kadar yer verildiği ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Öğrenen özerkliğini, öğrenen kişinin öğrenme sorumluluğunu kabul etme olarak tanımlamıştır

ve ayrıca öğrenen kişinin sorumluluğu kendi üzerine aldığında öğrenmenin daha iyi olacağını ifade etmiştir.

Er (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi” adlı doktora tezinde kültürel farkındalık oluşturmada öğretmen, program, sınıf ortamı, öğrenme materyali, öğrenme ve öğretme stratejisi, ölçme ve değerlendirme, etkinlikler, öğrencilerin sahip olduğu kültürel öğeler ve yabancılara Türkçe öğretimi (YTÖ) merkezlerini kültürel farkındalık oluşturma bakımından incelemiştir. Çalışmasında farkındalık anketleri uygulayarak kültürel farkındalıkla ilgili durum tespiti yapmıştır.

Ömeroğlu (2016), “Yabancılara Türkçe Öğretimi için Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi” adlı doktora tezinde yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitaplarının hem biçim hem de içerik olarak yeterli olup olmadığını incelemiştir. İncelemede yabancılara Türkçe öğretiminde en çok tercih edilen dört kitaptan (Yedi İklim Türkçe [A-1], Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı [1-Temel], Yabancılar İçin Türkçe [Gazi A-1], İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı [A-1]) yararlanmıştır. Çalışmanın sonucunda ise bilimsel ölçütlere göre yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının biçim ve içerik özelliklerinin nasıl olması gerektiğini belirlemeye çalışmış ve sonucunda önerilerde bulunmuştur.

1.7.2. Yüksek Lisans Tezleri

Akpınar (2010), “Deyim ve Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde kültür aktarımını sağlayan atasözleri ve deyimlerin dil öğretimindeki yeri ve önemi üzerinde durmuştur. Yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılacak atasözü ve deyimlerin belirlenmesinde ilköğretim 6-7-8. sınıf Türkçe ders ve çalışma kitaplarından yararlanmıştır. Araştırmaların sonucunda kültür aktarımı için atasözü ve deyimlerin önemini kanıtlanmış ve bazı örnek uygulamalarla bu alanda çalışanlara kaynak oluşturmuştur.

Özel (2010), “Yabancılara Türkçe Öğreten Resmî Kurumlarda Dil Bilgisi Öğretimi” adlı tezinde farklı devlet üniversiteleri tarafından hazırlanan beş ders

kitabını dil bilgisi konuları, konuların veriliş sırası ve dil bilgisi öğretimi için kullanılan yöntemler bakımından değerlendirildiği bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın sonucunda Ankara Üniversitesi Yeni- Hitit Yabancılar İçin Türkçe kitapları dışındaki ders kitaplarının ADP'ye uygun olmadığını tespit etmiştir.

Şimşek (2011), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma” adlı tezinde yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı okuma kitaplarının önemi üzerinde durmuştur. Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin nasıl oluşturulması gerektiğini ve metinlerde bulunması gereken özellikleri ifade etmiştir.

Kılıç (2012), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Eğitici Oyunlarla Dil Becerilerinin Geliştirilmesi” adlı tezinde yabancı dil öğretiminde verimliliği arttırabilmek için öğretmenin çağdaş yöntem ve teknikleri kullanması gerektiğini ifade etmiş ve temel düzeydeki öğrencilerin(A1-A2) dil becerilerini geliştirmede kullanılacak eğlenceli ve eğitici oyun örnekleri hazırlamıştır. Oyun örneklerinin bir kısmı özgün bir kısmı ise uyarlamadır.

Bakan (2012), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, Meserret Otel” adlı tezinde Yabancılara Türkçe öğretiminde, okuma becerisinin kazandırılması için kullanılan yazınsal metinleri, bilimsel yöntem kullanarak çözümleme ve sadeleştirmenin önemi üzerinde durmuş ve Sait Faik Abasıyanık'ın Meserret Otel adlı eserini sadeleştirmiştir.

Arslantürk (2012), “Türkçe Kelime Gruplarının Yabancılara Türkçe Öğretimindeki Önemi Hakkında Bir İnceleme” adlı tezinde yabancılara Türkçe öğretimi için kullanılan ders kitaplarındaki kelime grupları ile bu kelime gruplarının Türkçe öğretimindeki yerini değerlendirmiştir. Çalışmada Gazi Üniversitesinin ve Ankara TÖMER'in kitaplarından yararlanmıştır.

Çangal (2013), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Bosna-Hersek Örneği” adlı tezinde Saraybosna Yunus Emre Türk Kültür Merkezinde Türkçe öğrenen Bosna-Hersekli öğrencilerin Türkçe kurslarına dair dil öğrenme ihtiyaçlarını belirlemeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda Bosna Hersek'teki erkeklerin dil öğrenme ihtiyaçlarının bayanlara göre daha fazla olduğunu belirlemiştir.

Kutlu (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması” adlı tezinde Ömer Seyfettin’in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerini yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere yardımcı okuma kitabı oluşturmak amacıyla A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Uyarlamada Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi’nin kitaplarındaki kazanımları öğrencilerin öğrendiklerini varsaymıştır. Ayrıca çalışmada okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrasında kullanılabilecek etkinlik örnekleri hazırlamıştır.

Bayraktar (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi” adlı tezinde İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitapları Seti, Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitapları Seti, TİKA (Güneş) Türkçe Öğreniyoruz Ders Kitapları Seti ve Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitaplarını incelemiştir. Bilgi içeriklerinin hem tür hem de içerik olarak yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Kültür aktarımı yapılırken metinlerin günlük yaşantı ve davranışlar, ahlaki ve dinî değerler ile gelenek ve görenekler açısından desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Yıldırım (2013), “Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalıkuşu Örneği” adlı tezinde “Turkofoni Türkçe Öğren” setinin I. ve II. kitaplarını esas alarak Çalıkuşu romanını A1 ve A2 düzeyine uyarlamıştır. Ayrıca tez çalışmasının sonuna A1 ve A2 seviyesine uygun Türkçe-Türkçe sözlük hazırlamıştır. Bu sözlük sayesinde hem romanın okunmasının kolaylaşacağını hem de önemli bir ders materyali olacağını ifade etmiştir.

Sarıbaş (2014), “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri” adlı tezinde Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnini temel alarak, yabancılara Türkçe öğretimi alanında var olan bazı eksiklikler doğrultusunda, etkinlikler aracılığıyla materyal oluşturma çalışması yapmıştır. Çalışmada Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnini inceleyerek A1, A2, B1, B2 seviyelerinde okuma/anlama alanına yönelik kazanımları tespit etmiş ve bu kazanımlara yönelik etkinlikler hazırlamıştır. Ayrıca her kazanım için bir hedef kelime/kalıp ifade listesi oluşturmuştur.

Şahin (2010), “Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Malzeme Oluşturma” adlı tezini Avrupa Dil Gelişim Dosyası bağlamında okuma becerisini geliştirmeye yönelik malzeme tasarlamak amacıyla yazmıştır. Bu sebeple Avrupa Dil Gelişim Dosyasında okumanın nasıl tanımlandığına değinmiştir. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Serisi kitapları Avrupa Dil Gelişim Dosyasına göre incelemiş, eksiklikleri ve yetersizlikleri belirleyerek elde edilen bulgulara göre yeni okuma metinleri tasarlamıştır.

1.7.3. Makaleler

Kara (2010), “Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi” adlı makalesinde Gazi Üniversitesi (TÖMER) Türkçe Öğrenim, Araştırma ve Uygulama Merkezinde 2004-2008 yılları arasında konuşma, yazma, anlama ve dil bilgisi derslerinde, farklı öğrenci grupları üzerinde uygulanan birtakım oyun etkinlikleri üzerinde durmuştur. Uygulanan etkinlikler öğrencilerin hoşuna gitmiş ve Türkçeyi daha hızlı öğrenmelerini sağlamıştır. Uygulamanın sonucunda Türk soylu öğrencilerin bu etkinliklerde daha başarılı olduklarını gözlemlemiştir.

Ceran, Yıldız ve Çakın (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğreniminde Yazılı ve Sözlü Anlatımlarda Yapılan Yanlışlar: Japon Örneği” adlı makalede Türkiye’ye üniversite öğrencilerine Japonca öğretmek için gelmiş olan bir Japon öğretim görevlisinin konuşma ve yazma yanlışlarını tespit etmişlerdir. Yapılan çalışmada Japon öğretim görevlisinin konuşma hatalarının yazmadan daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlar, dil öğrenen kişilerin konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklerin yapılması gerektiğini vurgulamışlardır.

İşcan (2011), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi” adlı makalesinde filmlerin bir milletin kültürünü ve estetik imgelerini yansıttığını ifade etmiştir. Film izleyerek Türkçe öğrenen kişilerin konuşma ve dinleme becerilerini geliştirdiklerini ve sonuç olarak filmlerin hem motivasyonu artırdığını hem de kelime hazinesini zenginleştirdiğini ifade etmiştir.

Erdem, Gün, Şengül ve Şimşek (2015), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında Değerlendirilmesi” adlı

makalede Türkçenin yabancılara öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik olarak kullanılan metinlerin AB Ortak Metni açısından değerlendirilmesi üzerinde durmuşlardır. Araştırmada öğretim üyelerinin metinlerin AB Ortak Metnine göre okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik eleştiri, öneri ve tespitleri bulunmaktadır.

Kara (2011), “Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği” adlı makalesinde ülkemizin kültürel yapısını ve dilimizin özelliklerini de dikkate alarak Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni doğrultusunda Türkçe öğrenmek isteyen yabancılar için okuma, yazma, konuşma ve dinleme ile ilgili A1-A2 seviyesine uygun Türkçe öğretim programı hazırlamıştır.

Barın (2003), “Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi” adlı makalesinde temel söz varlığının belirlenmesindeki hususları kaleme almıştır. Temel söz varlığı belirlenirken öncelikle organ ve akrabalık adlarının, sayıların, günlük hayatta sıkça kullanılan isim ve fiillerin ele alınması gerektiğini ifade etmiş ve Türkçe öğrenen kişilerin kelime hazinelerini nasıl geliştirmeleri gerektiğiyle ilgili tavsiyelerde bulunmuştur.

Göçer ve Moğul (2011), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış” adlı makalelerinde Türkçenin yabancılara öğretiminin tarihine yer vermişlerdir. Türkçenin uzun zamandan beri yabancılara öğretilmesine rağmen bu alanda tam olarak kuramsal çerçeve oluşturulamadığını ve bu sebeple çalışmaların sistemli bir şekilde yürütülemediğini ifade etmişlerdir.

Tüm ve Sarkmaz (2012), “Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri” adlı makalelerinde Yeni Hitit 1-2 ve 3 kitaplarındaki okuma metinlerinin taramasını yapmışlardır. Dil ve kültür kavramının birlikte öğretilmesinden yola çıkarak Yeni Hitit kitaplarının dil ve kültür öğelerini ne kadar içerdiğini araştırmışlardır. Çalışmanın sonunda Yeni Hitit kitaplarında kültür öğelerinin üniteler arasında dengeli bir şekilde dağılmadığını tespit etmişlerdir. Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında hedef dil ve kültürü anlatan metinlerde toplumsal kurallara, deyimlere, atasözlerine de yer verilmesi gerektiğini ve günlük

hayatta çok sık kullanılan kelimelerin metinlerde kullanılmasının öğrencilerin iletişim kurmalarını kolaylaştıracağını ifade etmişlerdir.

Yüce (2005), “İletişim ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi” adlı makalesinde Türkçenin yabancılara öğretilmesi hususunu ele almıştır. Dünyada son yıllarda yaşanan siyasi, sosyal, askerî ve ekonomik gelişmelerle birlikte ülkelerin birbirlerine bağımlı hâle geldiğini ve bu sebeple insanların ana dilleri haricinde başka dilleri öğrenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca makalede dil öğretimi ile ilgili yöntem ve ilkelere yer vermiş ve Avrupa Dil Portföyünden bahsederek Türkçe öğretiminin profesyonelleşmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Uçgun (2006), “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözcük Dağarcığını Geliştirme Teknikleri” adlı makalesinde çoklu zekâ kuramına göre kelime öğretimi üzerinde durmuştur. Kelime öğretiminde kullanılacak tekniklerin ilköğretim I. ve II. kademeye, yurt dışındaki Türk çocuklarına, Türk soylulara Türkçe öğretiminde kullanılanlardan farklı olması gerektiğini ifade etmiştir.

Duman (2013), “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı” adlı makalesinde materyal geliştirmenin ilkelerini açıklamıştır. Bu ilkelere uygun hazırlanan materyallerin öğrenimi destekleyici, öğrenme-öğretme sürecini daha ilgi çekici hâle getirdiğini ve her öğretmenin gerektiğinde bu ilkeler doğrultusunda materyal hazırlaması gerektiğini ifade etmiştir.

Ada ve Şahenk (2010), “Avrupa Dil Portfolyosu ve Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi” adlı makaleyi literatür tarama yöntemine göre yazmışlardır. Bu alanla ilgili daha önce yazılmış makaleleri, kitapları, bildirileri ve tezleri inceleyerek toplu bir sentez oluşturmuşlardır. Avrupa Dil Portfolyosu’nun Türkiye’de ilk ve orta öğretim kademelerinde dil öğretimini nasıl etkilediğini araştırmışlar ve öğrenci, öğretmen ve velileri Avrupa Dil Portfolyosu hakkında bilgilendirerek derslerde uygulanması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Durmuş (2013a), “Türkçenin Yabancılara Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Yabancılara Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler” adlı makalesinde Türkçe öğretiminin Türkiye’nin siyasi, ekonomik, kültürel, bilimsel performansından etkilendiğini uluslararası organizasyonlar, film ve popüler müzik sektörü,

uluslararası turizm, yazılı yayın, iletişim, eğitim gibi alanlarda da Türkçenin desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Toprak (2011), “Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme” adlı makalesinde Türkçe öğretim kitaplarının daha özenli ve dikkatli yazılması gerektiğini vurgulamıştır. Kitaplardaki metinlerin, cümlelerin ve örneklerin, dil bilgisi kurallarına uyması ve ayrıca gerçek yaşamdan kesitler sunması gerektiğini ifade etmiştir.

Bölükbaş (2004), “Yansıtıcı Öğretim ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi” adlı makalesinde Avrupa’nın kültür dokusuna yeni bir boyut katacağına inanılan Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek yöntemlerden biri olan yansıtıcı öğretim üzerinde durmuştur. Yansıtıcı öğretimin, özellikle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde ve İngilizce öğretmeni yetiştirmede dünyada sıkça başvurulan bir yöntem olduğunu ifade etmiştir.

Bölükbaş (2011), “Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” adlı makalesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerini "yanlış çözümlemesi" yaklaşımına göre değerlendirmiştir. Çalışmayı, İstanbul Üniversitesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 20 Arap öğrenci üzerinde yapmıştır. Araştırmanın verilerini, öğrencilere “Türkiye’ye gelmeden önce Türkiye hakkında neler düşünüyordunuz?” konulu 250-300 sözcüklük birer kompozisyon yazdırarak toplamış ve verileri sınıflandırmıştır.

Bölükbaş (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” adlı makalesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek için kullanılacak metinlerin Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde belirlenen dil düzeylerine göre sadeleştirilmesinden bahsetmiştir. Ayrıca kurma metin ve özgün metinler hakkında bilgi vererek sadeleştirmede kullanılacak yöntemleri açıklamış ve uygulama örnekleri vermiştir. Bu yolla yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere, düzeylerine uygun okuma metinlerinin verilmesi gerektiğini belirterek özgün metinlerin sadeleştirilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir.

2. BÖLÜM: ARAŞTIRMANIN KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Dil Nedir?

Dil, bir toplumun kültürel özelliklerini içinde barındıran ve insanlar arasında anlaşmayı sağlayan önemli bir araçtır. Ayrıca büyük ve karmaşık bir sistem olarak pek çok unsuru da içinde barındırdığı için araştırılmaya açık bir alandır. Geçmişten günümüze kadar dille ilgili çok sayıda çalışma yapılmış ve yapılmaya da devam edilmektedir. Bu çalışmalar sırasında da dilin farklı tanımları karşımıza çıkmaktadır.

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli anlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimaî bir müessesedir” (Ergin, 2007: 3).

“Dil; düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü çok gelişmiş bir dizgedir” (Aksan, 2007: 55).

Banguoğlu (1974: 9) ise dili insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları ve sesli işaretlerden oluşan bir sistem olarak tanımlar.

Bulunduğu toplumun bir parçası olan insan, yaşamını sürdürebilmek ve gereksinimlerini karşılayabilmek için çevresiyle ilişki kurmak zorundadır. Kişinin toplum içerisinde var olabilmesi ve diğer insanlarla ilişki kurabilmesi için dili kullanmaya ihtiyacı vardır. Bu sebeple dil, insanlar arasındaki en etkili iletişim aracı olarak toplumda önemli bir role sahiptir. Aynı zamanda kültür aktarımını sağlayarak toplumun kültürel özelliklerinin nesilden nesile aktarılmasını sağlar. Dil, kültürün bir parçası, kültür de toplumun bir parçası olduğuna göre dilin toplum için çok önemli olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Vardar’a (1998: 57) göre dilin en önemli özelliği iletişim aracı olmasıdır. En önemli görevi ise insana özgü eklemli seslerle bir dilsel toplulukta iletişim sağlamasıdır. Benzer şekilde Uygur da (2003: 16) dilin en önemli özelliğini insanlar

arasında anlaşmayı sağlaması olarak belirtmiştir. Dil, insanı insana ulaştırır ve insan sadece dille bir toplumun üyesi olur. Ayrıca dil, ulusların yaşayış biçiminin, kültürünün, dünya görüşünün, tarih boyunca geçirdiği çeşitli evrelerin ve başka toplumlarla kurduğu ilişkilerin yansıtıcısıdır (Aksan, 2001: 14).

Ünalın'a (2005: 143) göre hayata renk katan dil her toplumun ruhunun aynasıdır. Bir toplumun kültür seviyesini ve dünya görüşünü tespit etmek isteyenlerin o toplumun dilini incelemeleri yeterlidir. Dil insanlar arasında anlaşmayı sağlayan önemli bir araçtır. İnsanları birbirine bağlayarak toplum olma bilinci oluşturur.

Yapılan tanımlara bakarak ortak bir tanım oluşturacak olursak dil; insanlar arasında anlaşmayı sağlayan, bir toplumun kültürel özelliklerini içinde barındıran, bir topluluktaki insanları birbirine bağlayan, belli bir sistemi olan ve çok yönlü bir yapıya sahip iletişim aracıdır.

2.2. Yabancı Dil Öğretimi ve Avrupa Dil Portfolyosu

2.2.1. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil; "1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili" (TDK, 2005: 2102) olarak tanımlanmaktadır. Buna göre yabancı dil öğretimi de ana dilin dışında olan bir dilin öğretimi olarak ifade edilebilir. Bu sebeple ana dili öğretimiyle yabancı dil öğretimi arasındaki farklar iyi tespit edilmeli ve uygulamalar ona göre yapılmalıdır.

İnsanların yabancı bir dili veya dilleri öğrenmek istemelerinin pek çok nedeni olabilir. İnsanların bu isteklerinin ardında toplumsal ve uluslararası gelişmelerden etkilenen tercihleri bulunur. Bireyin yabancı dil öğrenme sürecine girmesinde etkili olan ve hedef dile karşı yerleşmiş bazı algıları vardır (Durmuş, 2013:208). Bu algılar öğrencinin öncelikli olarak hangi dili öğreneceğini belirlemede yardımcı olur.

Özellikle son yıllarda gelişen teknolojiyle birlikte dünyada yabancı dil öğretimi bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Çünkü başka bir milletle iletişim kurulabilmesi için o milletin dilinin öğrenilmesi gerekmektedir. Küreselleşen dünyada artık coğrafi sınırların önemini kaybetmesi ve ülkeler arasındaki etkileşimin artmasıyla yabancı

dil öğretimi daha fazla önem kazanmıştır. Bu talebi karşılamak için yabancı dil öğretimiyle ilgili çalışmalar da hız kazanmıştır. Yeni yöntem ve tekniklerle yabancı dil öğretiminin daha nitelikli olması öncelikli hedeflerdendir. Dünyada ve Türkiye’de bu alana yönelik kurumların sayısı artmaktadır.

Yabancı dil öğrenen insanlar yeni bakış açıları kazanmaktadır. Çünkü bir dili öğrenmek, yalnızca o dile ait kelimelerin ya da dil bilgisi yapılarının öğrenilmesi anlamına gelmez. O dile ait kültürü de öğrenmek gerekir. Örneğin bir metindeki anlam sadece kelimelerle sınırlı değildir. O kelimelerin de kendi anlam alanları vardır. Bir dili iyi anlayan ve konuşan bir birey olabilmek için o dilde düşünmek gerekir. Duyulan ya da okunan şeylerin ancak ana dile çevrildikten sonra anlaşılabilir olması, öğrenilen dilin tam olarak kavranamamış olduğunu gösterir (Başkan, 2006: 29).

Yabancı dil öğretiminin amacı; öğrencilere dört temel dil becerisi olarak adlandırdığımız okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin kazandırılmasıdır. Öğrencilerin bu becerileri geliştirilerek etkili iletişim kurmaları sağlanmaya çalışılır. Bunun yanı sıra kültür aktarımı da önemlidir çünkü bir dilin temel becerilerini kazanarak o dil öğrenilmiş sayılmaz. Kültürü tanımak ve o kültüre ait yeni bakış açıları kazanmak gerekir. Çünkü yabancı dil öğretmek aynı zamanda kültür öğretmektir. Yabancı dil edinme, ana dildeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanmak değildir. Bir toplumun ya da toplumun bireylerinin çeşitli etkinliklerini, davranış biçimlerini kavrayabilmek ancak o toplumun dilini öğrenmekle, bilmekle mümkündür (Ozil, 1991: 96). Dolayısıyla yabancı dil öğrenmek yeni bir kültürü de öğrenmek demektir. Yabancı bir kültürü anlamak için uğraşmak ise öğrenciye bilgi ve düşünce zenginliği kazandırır ve onun ufkunun genişlemesini sağlar (Tapan, 1995: 156). İnsanlar kendi toplumunun kültürüne ait kelime ve ifadelerle kendilerini anlatmaya çalışırlar. Bütün bunlar kültürün tarihine dayanır. Bu sebeple dil öğretiminde o toplumun sosyal özellikleri ve değer yargıları dikkate alınmalıdır.

Bunların dışında, ikinci dil öğreniminde farklı güdülenmeler söz konusu olabilmektedir. Bu güdülenmeler, bir amaca ulaşabilmek için araç olarak dilin

öğrenilmesi, amaç dilin ait olduğu topluma katılmak amacıyla, dil kültürünü de benimseyerek dilin öğrenilmesi olarak sıralanabilir. İki tür arasında başarıya etki açısından önemli bir fark olmasa da dil öğretiminde iki farklı güdülenme de dikkate alınmalıdır (Demircan, 2005: 207-208). Dolayısıyla güdülenmeler, dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken önemli hususlardandır.

Dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken bir başka husus, ikinci dilin edindirilmesinde izlenecek yollardır. Yetişkinlerde ikinci dil edinci iki yolla gelişmektedir. Bunlardan ilki edinim, ikincisi ise öğrenimdir. Edinim, bilinç-altı bir süreç olduğu için öğrenci edindiği kuralların farkında değildir ve sadece neyin doğru olduğu sezgisini kazanır. Öğrenim ise bilinçlidir ve dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi yoluyla gerçekleşir. Öğrenim aşamasında amaç-dil dediğimiz yabancı dili konuşanlarla yeterli ilişki kurulur ve ruhsal açıdan amaç-dile açık olunursa girdiler (dil bilgisi kuralları) alıma dönüşür (Demircan, 2005: 66-68). Bu sebeple yabancı dil öğretiminde öğrencilere dilin doğal ortamının sağlanması önemlidir. Bu ortam sağlanamasa bile dinleme ve izleme etkinlikleriyle dilin edinimi kazandırılması gerekmektedir.

“Yabancı dil öğretimi bugün bile dünyada bütünüyle çözülmemiş bir konudur. Yabancı dilin ana dile karşı çıkan ikinci bir sistem olarak belirmesi bunun nedenlerinden birisidir” (Başkan, 2006: 12). Ana dili öğretimiyle yabancı dil öğretiminin birbirinden farklı iki sistem olduğu bilinerek öğretim faaliyetleri gerçekleştirilmelidir. Anne karnından itibaren ana dili etkisinde büyüyen bir çocuk ile yabancı bir dili öğrenmeye başlayan bir insan arasında çok büyük farklar vardır. Bu sebeple yabancı dil öğretiminde bunun bilincinde olunması ve öğretimin buna göre planlanması gerekmektedir.

Yabancı dil eğitiminin kendine özgü ilkeleri ve öğretim yöntemleri bulunmaktadır. Yabancı dil öğretiminde temel ilkeler şunlardır:

1. Dört temel beceriyi geliştirme,
2. Öğretim etkinliklerini önceden planlama,
3. Basitten karmaşığa somuttan soyuta doğru öğretme,
4. Görsel ve işitsel araçları kullanma,

5. Ana dili gerekli durumlarda kullanma,
6. Bir seferde tek bir yapıyı sunma,
7. Verilen bilgilerin günlük yaşama aktarılmasını sağlama,
8. Öğrencilerin derse daha etkin katılmalarını sağlama,
9. Bireysel farklılıkları dikkate alma,
10. Öğrencileri güdüleme ve cesaretlendirme (Demirel, 2010: 29-32).

Yabancı dil öğretiminde genel ilkeler ise şu şekilde sıralanabilir:

1. Öğretime dinleme ve konuşma becerilerini geliştirme ile başlanması,
2. Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlemesinin sağlanması,
3. Kullanılan dilin öğretilmesi,
4. Öğrencilerin yeni dil alışkanlıkları sağlamasına yardımcı olunması,
5. Öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarmalarının öğretilmesi,
6. Amaç dil ile ana dil arasında sorun olan ses ve yapıların öğretilmesi,
7. Öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanıp sunulması,
8. Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi,
9. Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması,
10. Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmesi,
11. Başlangıç düzeyinde öğrenci hatalarının hemen anında düzeltilmesi,
12. Bir seferde bir tek sorunla uğraşılması,
13. Amaç dilin o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretilmesi,
14. Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması,
15. Sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alınması,
16. Öğrencilerin sınıfta daha çok konuşma yapmalarına olanak sağlanması,
17. Bütün bilinenlerin öğretilmeye çalışılmaması,
18. Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi. Bu çalışmaların öğrencilerin farklı yönelişlerine cevap verecek nitelikte olmasına dikkat edilmesi,
19. Dersi planlarken derse çeşitlilik getirmeye dikkat edilmesi,
20. Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenlerden sorulması; öğretilmeyen konularla ilgili soruların sorulmaması (Demirel, 2010: 32-33).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında çalışan herkesin yabancı dil öğretimi ilkelerinin bilincinde olması ve eğitim faaliyetlerini gerçekleştirirken bunlara dikkat etmesi gerekmektedir.

Bu ilkelerin yanında, yabancı dil öğretimine yardımcı olacak farklı fikirlerin öne sürüldüğü görülmektedir. Bu fikirlerden biri yabancı dildeki kuralların bağdaşıklıklarıyla ilgilidir. Başkan (2006:47) bir yabancı dildeki kuralların hepsinin aynı değerdeymişçesine verildiğinde esas amaç olan yabancı dilden uzaklaşıp biçimlerin dilde kullanılış sıklığına bakılmaksızın çok az kullanılanlar ile pek çok kullanılanların bir arada verilebildiğini belirtmiştir. Ayrıca dil laboratuvarlarının kullanımı, dinleme ve egzersiz yapma imkânları tanınması bakımından, yabancı dil öğretiminde kolaylıklar sağladığını da ifade etmiş ve yaparak yaşayarak öğrenmenin dil öğretimindeki önemini vurgulamıştır.

Songün (1999: 21) ise öğrencilerin, dilin yapısını öğrenmeleri açısından, kelimeleri cümlelerden çıkarıp kelime gruplarına ya da yeniden cümlelere dönüştürmeleri biçimindeki etkinliklere başvurulabileceği önerisinde bulunmuştur. Bu etkinliklere örnek olarak, öğrencilerin değişik rolleri üstlenmesi; anahtar kartlar, dil oyunları ve yalancıkta yapar gibi görünme etkinliklerini göstermiştir.

“Yabancı dil öğretimi alanında yapılan çalışmalar, dil öğretiminin verimliliği açısından bazı noktaları dikkate alınması gerektiğini göstermektedir: Dersin başında ve sonunda öğretilen bilgiler daha kolay hatırlanmakta; belirli aralıklarla yapılan tekrarlar uzun süreli öğrenmeyi olumlu etkilemekte; kısa aralar verilerek yapılan dersler öğrenme açısından yararlı olmakta; derste dikkat çeken bilgiler daha çabuk ve kolay öğrenilmekte; öğretilen bilgilere görsel, işitsel, hareketli, duygusal çağrışımlar sağlanması öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır” (Kıvrar, 2000: 77-81).

Yabancı dil öğretiminde metinlerin kullanımı büyük önem taşımaktadır. Öğrencilere okuma becerisi kazandırılması yoluyla öğrencilerde kelime hazinesinin zenginleşmesi ve anlama-yorumlama becerisinin gelişmesi hedeflenmektedir. Buradaki önemli unsur metin seçimidir. “Yabancı dil derslerinde kullanılan metinler yapay (kurgu) ve özgün metinler olarak iki başlıkta değerlendirilebilir. Yapay (kurgu) metinler, bir öğrenme ünitesinde öğretilmesi planlanan sözcük ve dil

yapılarını içeren ve ders öğretmeni ya da ders kitabı yazarınca oluşturulmuş metinlerdir. Bu metinlerin amacı sadece hedef dildeki belli yapıları ve sözcükleri öğretmek olduğundan, bu metinlerde geçen diyaloglar ve cümle yapıları gerçek hayatta karşılaşılanlardan oldukça farklıdır. Özgün metinler ise, dil öğretmeye hizmet etme gibi bir amacı olmayan ve öğrenciyi gerçek hayattaki dil yapılarıyla buluşturan orijinal metinlerdir” (Bölükbaş, 2015: 925). Bu sebeple yabancı dil eğitimi verilen öğrencilere yapay metin yerine özgün metinler verilmelidir. Ancak, özgün metinlerin öğrencilerin seviyesine göre sadeleştirilmesi gerekmektedir. Öğrencinin bildiği kelime ve dil bilgisi yapılarına göre sadeleştirilen metinler öğrenciler için faydalı olacaktır. Öğrenci için bu metinleri okuyabilmek büyük bir motivasyon kaynağıdır. Öğrendiği dile ait edebî eserleri okuyabilen bir öğrenci mutlu olacak ve daha çok öğrenip okumaya devam etmek isteyecektir.

“Sadeleştirilmiş metinler; hedef kitlenin yeterlilik düzeylerine göre metinlerde cümlelerin kısaltılması, özetlenmesi, bölünmesi, bazı unsurlarının atılması, bilinmeyeceği varsayılan unsurların bilineceği varsayılan unsurlarla değiştirilmesi gibi sözdizimsel; öğrencinin düzeyine göre bilinmeyeceği varsayılan sözcüklerin bilinebileceği varsayılanlarla değiştirilmesi, kullanım sıklığı düşük olan sözcüklerin kullanım sıklığı yüksek olanlarla değiştirilmesi gibi sözcüksel yapı değişikliklerini ortaya çıkarır. Özellikle başlangıç ve orta düzey dil öğrencileri için yararlı bulduklarını gösteren çok sayıda uygulamalı çalışma, dil öğretim sürecinde en yaygın metin oluşturma yönteminin sadeleştirmeye dayandığını da göstermektedir” (Durmuş, 2013b: 1302).

Edebî metinlerin sadeleştirilmesi Avrupa ülkelerinde yabancı dil öğretiminde kullanılmaktadır. Örneğin; Fransızlar, kendilerine ait önemli edebî eserleri için, kelimelerin kullanım sıklığını dikkate alarak ve en çok kullanılan kelimeleri baz alarak uyarılma çalışmaları yapmışlardır. Mesela, Sefiller romanı Fransızca olarak en çok kullanılan dokuz yüz ve bin iki yüz kelime kullanılarak farklı metinler hâlinde yeniden yazılmış ve diğer ülkelerdeki Fransızca öğretimi için okuma kitabı hâline getirilmiştir. Fransızların en ünlü yayınevi Hachette de 227 tane edebî eseri 'Kolay Fransızca Metinler' adlı bir seride yayımlamış ve dünyada Fransızcanın öğretilmesine en büyük katkıyı sağlamıştır. (Kahraman, 2010: 529).

2.2.2. Avrupa Dil Portfolyosu

5 Mayıs 1949 tarihinde 10 Avrupa ülkesinin (Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İsveç, İtalya, Lüksemburg, Norveç) kurucu üye olarak katılımıyla kurulan Avrupa Konseyi'ne Türkiye de 1949 yılında kurucu üye olarak katılmıştır. (Demirel, 2010: 21). Konseyin resmî dili İngilizce ve Fransızcadır. Ancak konseye üye olan 47 ülkede farklı dillerin konuşulması Avrupa'daki zengin dil ve kültür çeşitliliğini bir araya getirmektedir. (Demirel, 2010: 21).

“Konseyin amacı, demokrasi ve insan haklarını korumak, Avrupa toplumunun karşılaştığı, ırkçılık, etnik ayrımcılık, çevrenin korunması ve organize suçlar gibi temel sorunlar için çözüm yolları bularak Avrupalı vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirmek, farklı kültürlelere sahip Avrupa vatandaşları arasında karşılıklı anlayışı geliştirmek ve tüm bireylere Avrupalılık kimliği kazandırmaktır” (Demirel, 2010: 21). Bu amaçlardan da anlaşılacağı üzere Avrupa Konseyi dil öğretimini eğitimin bir parçası olarak görmüştür. Avrupa Konseyinin yabancı dil politikasının iki amacı vardır: “1. Dil ve kültür çeşitliliğini karşılıklı bir zenginlik kaynağı olarak korumak ve geliştirmek; 2. İnsanlar arası ilişkileri, uluslararası akışı ve düşünceler arası alışverişi kolaylaştırmak” (Polat, 2001: 36).

Çok dil öğrenmenin farklı dil ve kültür geçmişleri olan insanlar arasında hoşgörüyü arttıracak ve kişilerin birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlayacağı beklenmiştir (Demirel, 2010: 21). Konsey 2001 yılını “Avrupa Diller Yılı” ilan etmiştir. Bu yıl içinde çok sayıda etkinlikler düzenlenmiş ve farklı dilleri öğrenmenin gerek sosyo-kültürel hayat gerekse ekonomik hayat açısından önemli olduğu ortaya konularak insanlar farklı dilleri öğrenmeye teşvik edilmiştir.

“Avrupa Diller Yılı kutlama etkinlikleri nedeniyle Avrupa Konseyi, almış olduğu bir kararla Avrupa Dil Gelişim Dosyası uygulamasının tüm üye ülkelerde başlamasını ilke olarak kabul etmiştir. Polonya'nın Cracow kentinde yapılan Avrupa Eğitim Bakanları toplantısında tüm eğitim bakanları ülkelerinde Avrupa Dil Gelişim Dosyası uygulamasına geçilmesini karar altına almışlardır. Bu bağlamda 2004-2005 öğretim yılına kadar önce pilot okullarda uygulamaların yapılması, 2004-2005 öğretim yılından sonra da, tüm Avrupa Konseyi üye ülkelerinde bu uygulamanın

yaygınlaştırılması planlanmıştır” (Demirel, 2010: 23). Bu projenin amacı Avrupa vatandaşlarının dil pasaportuna sahip olmasını sağlamaktır. Bu sayede çok dil öğrenme fırsatı sağlanarak Avrupa vatandaşlarının farklı dilleri öğrenmeleri hedeflenmiştir. Bu politikayla yabancı dil öğretimine yeni bir bakış açısı getirilmiştir. Avrupa vatandaşlarını farklı yabancı dilleri öğrenmeye teşvik eden bu etkinliklerle Avrupa’daki farklı dil ve kültürlerin önemi vurgulanmaya çalışılmıştır. Ayrıca kendi dil ve kültür mirasına sahip çıkıp bunu diğer Avrupa ülkeleriyle paylaşmaları hedeflenmiştir. “Böylelikle çok dillilik ve çok kültürlülük düşüncesinin gerçeklik kazanması sağlanmış, bilgi toplumu için vazgeçilmez unsurlar olan öğrenmeyi öğrenme, bağımsız öğrenme ve yaşam boyu öğrenme gibi uygulamaların ilk adımları da atılmıştır. Özel yaşamda olduğu kadar iş hayatında da kullanımsal değere sahip olan ‘Dil Gelişim Dosyası’ ile bireylerin birden fazla yabancı dil öğrenmeleri teşvik edilmekte ve kendi öğrenme süreçlerinde etkin rol alarak kişisel öz değerlendirmelerde bulunmaları da öngörülmektedir” (Güler, 2005: 92).

“Yabancı dil öğretimi alanında büyük bir yenilik olarak kabul edilen Dil Gelişim Dosyası’nın öncelikle bireye sağlamış olduğu kazanç büyüktür. Yaşam boyu öğrenme ilkesinin hayata geçirilişinin en güzel örneğidir. Bunun yanı sıra, bireyden öğrenmeyi öğrenmesi de beklenmektedir. Bu özelliği itibari ile eğitsel bir işlevinin olduğu da söylenebilir, çünkü birey dil öğrenme konusundaki kararları kendisi vermekle kalmayıp, dil gelişim sürecini sürekli kendisinin değerlendirmesi gerektiğini de bilir” (Güler, 2005: 95).

Avrupa Dil Gelişim dosyası üç bölümden oluşmaktadır:

- 1- Dil Pasaportu: Öğrencinin bildiği Avrupa dillerini ve bu dillerdeki yeterlilik düzeylerini gösteren bir belgedir.
- 2- Dil Öğrenim Geçmişi: Öğrencinin yabancı dil öğrenme sürecini, dil öğrenme amaçlarını, gelişimini ve dil öğrenme deneyimlerini içerir.
- 3- Dil Dosyası: Öğrencilerin yabancı dil öğrenirken yaptığı çalışmaların örneklerinin bulunduğu dosyadır. Bu dosya öğrencinin aldığı sertifika, diploma gibi belgeler ile öğrencinin yabancı dilde yazdığı öykü, şiir gibi çalışmalardan oluşur. (Demirel, 2010: 23-24)

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı, yabancı dil öğrenenler için üç seviye belirlemiş ve bu üç seviyeyi de kendi içinde ikiye ayırmıştır:

Bu gruplar aşağıda gösterilmiştir.

- A (Temel Düzey Kullanıcı): A1- A2
- B (Ara Düzey Kullanıcı): B1- B2
- C (İleri Düzey Kullanıcı): C1- C2

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre dil becerileri; okuma, dinleme, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma olarak belirlenmiştir. Bu becerilerin kazandırılması için gerekli yeterlilikler Avrupa Ortak Çerçeve Programında belirtilmiştir. “Diller için Avrupa Ortak Çerçeve Programı (CEF = Common European Framework of Reference for Languages), Avrupa ülkelerinde dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmaları yönlendirmek için ortak bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde etkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Bu açıklamalar aynı zamanda dillerin kurulmuş olduğu kültür bağlamını da kapsamaktadır. Başvuru metni aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır” (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 1).

Tablo 1: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Bütüncül Basamak

İLERİ DÜZEY KULLANICI	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse bir çaba göstermeksizin anlayabilir. Farklı kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir.
	C1	Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözcüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda açık ve dizgeli bir biçimde kendini anlatabilir ve düzenleme, ekleme ve söylem bağdaşıklığı gereçleri üzerindeki denetim gücünü gösterebilir.
ARA DÜZEY KULLANICI	B2	Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dâhil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşısındaki için bir gerilim içermeyen bir konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilir, güncel bir konuya ilişkin görüş bildirebilir ve farklı olasılıkların avantaj ve sakıncalarını sergileyebilir.
	B1	Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vd. bildik şeyler söz konusu ana konuları anlayabilir. Dilin konuşulduğu bir bölgeye yapılan yolculuk sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir. Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşü anlatır, bir beklentiye betimleyebilir ve bir projeye veya bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir.
TEMEL DÜZEY KULLANICI	A2	Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir. Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir.
	A1	Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular –Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine– aynı türden sorulara yanıt verebilir. Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa, basit bir biçimde iletişim kurabilir.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 22-23)

2.3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

İnsanlar ve dünya git gide değişmekte ve aynı zamanda gelişmektedir. Bu çağa ayak uydurabilmek için de insanlar yabancı dil öğrenimine daha çok önem vermeye başlamıştır. Bu nedenle son zamanlarda yabancı dil öğretimi ile ilgili çalışmalar giderek hız kazanmıştır. “İnsanlar, toplumlar uluslararası bireysel ve kurumsal; ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, kültür, haberleşme vb. alanlarında türlü yoğunlukta ikili, çoklu olmak üzere her türlü ilişkinin kurulup yürütülebilmesi için ana dilinden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesine de ihtiyaç duyarlar” (Demircan, 2005: 17). “Günümüz dünyasında ikinci dil / yabancı dil büyük bir önem kazanmıştır. İnsanlar hangi sektörde çalışıyor olurlarsa olsunlar bir yabancı dil hatta ikinci bir yabancı dil öğrenme ihtiyacını duymaktadırlar. Bir yabancı dil bilmenin ayrıcalık olmaktan çıkıp, herkesin sahip olması gereken bir özellik olduğu günümüzde yabancı dil eğitiminin önemi de artmıştır” (Göçer, 2009: 28). “Dil öğrenimi ve öğretimi insanların çok uzun zamandan beri ilgilendiği konulardandır. Zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar ve teknolojik yeniliklerle beraber insanlar arası iletişim artmış ve iletişim daha kolay hâle gelmiştir. Teknolojideki yenilikler ve milletlerin birbiriyle olan ilişkilerinin artması yabancı dil öğrenimine olan ilgiyi de artırmıştır” (Kılıçaslan ve Yavuz, 2014: 864).

Köklü bir tarihe ve zengin bir söz varlığına sahip olan Türkçe günümüzde de dünyada en çok konuşulan dillerden biridir. Türkçe, UNESCO’nun ana dil sıralamasındaki tespitlerine göre dünyada üçüncü sırada, resmî diller sıralamasında ise beşinci sırada yer almaktadır. Bu da Türkçenin bir yandan “konuşulan ana dil”, diğer yandan da “yabancı dil olarak öğrenilen Türkçe” göreviyle bütün dünyada varlığını sürdürmektedir (Güzel ve Barın, 2013: 20).

Gelişen ve değişen dünya için yabancı dil öğrenmek bir ihtiyaç hâline gelmiş ve bu alanda yapılan çalışmalar hız kazanmıştır. Köklü bir geçmişe ve zengin bir dil yapısına sahip olan Türkçeye de olan talebin son zamanlarda artış göstermesiyle birlikte Türkçe öğretimine yönelik çalışmalar yoğunlaşmıştır. Üniversitelere bağlı dil öğretim merkezleri, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA ve Millî Eğitim Bakanlığı bu

alanda çalışma yapan kurumlardır. Ayrıca bazı özel kurslarla da Türkçe öğretimi faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetler gerçekleştirilirken Türkçe öğretiminin yanında kültürel etkinliklere de yer verilmekte ve bu sayede dil öğretimi kültürel etkinliklerle desteklenmektedir.

Yabancı dil öğretiminde amaç, kültürel yeterliliklerin kazandırılarak öğretilen dilin daha iyi anlaşılabilir ve konuşulan bir dil hâline gelmesini sağlamaktır. Bunu yapabilmek için o dilin sözcüklerinin nerede, ne zaman, niçin, kim tarafından hangi ortamda kullanıldığının bilinmesi ve kavranması oldukça önemlidir (Demir ve Açık 2011: 55). Bu da kültür aktarımı ile mümkündür.

Kültürel öğelerin aktarılması dil öğretiminde önemli hususlardan biridir. Kültür aktarımına yönelik olmayan yabancı dil öğretimi, tam anlamıyla amacına ulaşmış sayılmaz. Çünkü dil, kültürün aynası ve aktarıcısıdır. Yabancılar Türkçe öğretirken kültür unsurlarına yer vermek, öğrencileri sosyal hayatın içine almak, sosyal ilişkilere yer vermek ve öğrendiklerini sıkça tekrarlatmak gerekir. (Barın, 1994: 55). Böylece yabancı dil öğretimi amacına ulaşmış olur. “Her dilin onu konuşan millete özgü olan yanları, birimleri, dizimleri; öteki dillerle ortak olan yanları vardır” (Demircan, 2005: 286). Dolayısıyla her dilin kendine özgü kültürel öğeleri barındırdığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda Türkçe öğretiminde özellikle dikkat edilmesi gereken noktaları Özdemir şöyle açıklar: “Türkçenin yabancılar öğretiminde, folklor ürünlerinden yararlanılması ve bu manada Türk kültürünün tanıtımının da sağlanması Türkçe öğretiminin başlıca amaçları arasında yer almalıdır. Böylece, Türkçenin Türk kültür ürünlerinden hareketle öğretimi daha kolay ve zevkli hâle gelecektir. Nitekim Avrupa Dil Portfolyosu’nun esasını teşkil eden üç temel görüşten birisini, yabancı dil öğretiminde kültürel değerlere yer verilmesi ilkesi oluşturmaktadır.” (Özdemir, 2013:158).

Yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlardan bir diğeri dilin öğretileceği hedef kitlenin özellikleridir. Örneğin, Duman’a (2003: 152) göre eğer hedef kitleyi Türk dünyasından öğrenciler oluşturuyorsa, Türkiye Türkçesi öğretiminde kullanılacak metinlerin millî bağları kuvvetlendirecek; Türk dünyasında birlik sağlanması fikrini uyandırıp canlandıracak nitelikler taşıması gerekmektedir.

Sonuç olarak, bir toplumun kültürüne dair bilgileri en çok atasözleri, deyimler ve edebî eserlerde bulabiliriz. Bu sebeple yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bu unsurlara önem verilmesi gerekmektedir. Edebî eserlerin dil seviyelerine göre uyarlanması sayesinde nitelikli edebî eserler öğrencilere kazandırılmış olacak dolayısıyla da yabancı dil öğretiminin amaçlarına uygun bir yol izlenmiş olacaktır.

2.4. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Dil Becerileri

Dil öğretiminde temel dil becerileri okuma, dinleme, konuşma ve yazmadır. Ayrıca bu beceriler anlama ve anlatma becerileri olarak iki gruba ayrılmaktadır. “Anlama; okuma (göz) ve dinleme (kulak) becerileriyle; anlatma ise yazma (el) ve söyleme (dil) becerileriyle ilgilidir. Okuma ve yazma işlemleri yazılı dil oluşuyla, dinleme ve konuşma işlemleri sözlü dil oluşuyla gerçekleşmektedir. Dil öğretiminde önce dinleme daha sonra konuşma ve önce okuma ardından yazma becerileri geliştirilmeye çalışılmalıdır” (Başkan, 2006: 55-56).

Dört temel dil becerisi, insanların günlük hayatlarında dili kullanarak yaptıkları bütün faaliyetleri kapsamaktadır. Bu beceriler iletişim aracı olmanın yanında insanlara bilgiyi öğrenme ve bunu aktarmanın da doğru yollarını kazandırır. Bütün dünyada dil öğretiminde bu dört temel becerinin kazandırılması temel hedef durumundadır (Yıldız, 2003: 92). “Bilginin hızla yenilendiği çağımızda, bireyin ve toplumun bilgiye ulaşması, bilgiyi kullanması ve yeniden üretmesi öncelikle bireylerde temel dil becerilerinin gelişmiş olmasıyla olanaklıdır” (Girmen, vd., 2010: 133). Çünkü temel dil becerileri var olanları anlama ve kendini ifade etmeyi sağlar.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programına göre dil becerileri; okuma, dinleme, yazma, sözlü anlatım ve karşılıklı konuşma olmak üzere beş grup olarak belirlenmiştir. Okuma ve dinleme- "Anlama", karşılıklı konuşma ve sözlü anlatım- "konuşma", yazma ise "yazma" başlığı altında toplanmıştır.

Tablo 2: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Dil Seviyesi Yeterlilik Tablosu

ANLAMA		KONUŞMA		YAZMA
OKUMA	DİNLEME	KARŞILIKLI KONUŞMA	SÖZLÜ ANLATIM	YAZMA

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009)

Tablo 3: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Anlama)

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
ANLAMA	DİNLEME	Eğer karşımdaki kişiler yavaş yavaş ve anlaşılır biçimde konuşuyorsa , kendimle, ailemle ve somut ve yakın çevrem konusundaki kolay sözcükleri ve çok bilinen deyişleri anlayabilirim.	Beni yakından ilgilendiren konulara ilişkin (söz gelimi kendim, ailem, alışveriş, yakın çevre, iş) anlatımları ve sıklığı son derece yüksek bir söz dağarcığını anlayabilirim. Gazete ilanlarının yalın ve basit iletilerin temel anlamını kavrayabilirim.	Açık ve uygun bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vb. gibi bildik konular söz konusuysa, temel öğeleri göreceli olarak yavaş ve tane tane konuşulması durumunda güncel olaylar ve kişisel veya mesleki olarak ilgimi çeken birçok radyo ve televizyon yayınının özünü anlayabilirim.	Oldukça uzun konferans ve söylevleri anlayabilirim ve hatta konuyu göreceli olarak biliyorsam karmaşık bir görüşü izleyebilirim. Güncel olaylara ilişkin televizyon yayınlarının ve haberlerin birçoğunu anlayabilirim. Evrensel dillerdeki filmlerin birçoğunu anlayabilirim.	Açık bir biçimde yapılandırılmamış ve geçiş yerleri örtük kalmış olsa bile uzun bir söylevi anlayabilirim . Televizyon yayınlarını ve filmleri fazladan bir çaba göstermeksizin anlayabilirim .	İster yüz yüze isterse medyada ve hızlı konuşulduğunda özel bir şiveyi tanıyacak zamanım olmasın koşuluyla, sözlü dili anlamada hiçbir güçlükle karşılaşmadan anlayabilirim.
	OKUMA	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit, söz gelimi ilanlarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan cümleleri anlayabilirim.	Kısa ve çok yalın metinleri okuyabilirim. Reklam, prospektüs, menü ve tarife gibi gündelik belgelerde öngörülen özel bir bilgiyi bulabilir kısa ve yalın kişisel mektupları anlayabilirim.	Temelde gündelik ya da mesleğime ilişkin bir dilde kaleme alınmış metinleri anlayabilirim. Olaylara ilişkin betimlemeleri, duyguların betimini ve kişisel mektuplarda yer alan dilekleri anlayabilirim.	Yazarlarının özel bir tutum ve belli bir bakış açısı benimsediği çağdaş sorunlar üzerine yazılmış makaleleri ve tutanakları okuyabilirim. Düzyazı biçiminde kaleme alınmış bir yazınsal metni anlayabilirim.	Uzun, karmaşık, olgusal ve yazınsal metinleri anlayabilirim ve biçem farklılıklarını değerlendirebilirim. Uzmanlık alanlarında yazılmış ve alanımla ilgili olmasa bile uzun teknik yönergeleri anlayabilirim .	Özde ve biçimde soyut hatta karmaşık olsa bile her türden metni, söz gelimi bir el kitabını, bir uzmanlık makalesini ya da yazınsal bir yapıtı güçlük çekmeksizin okuyabilirim.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 23-25)

Tablo 4: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Konuşma)

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
KONUŞMA	KARŞILIKLI KONUŞMA	Karşımdaki konuşucunun cümlelerini daha yavaşça yinelemeyi veya yeniden oluşturmayı ve söylemeye çalıştığım şeyi düzeltmeyi kabul etmesi koşuluyla basit bir iletişim kurabilirim. Basit sorular, bildik konular ya da dolaysız bir gereksinim duyduğum şeyler üzerine sorular sorabilir ve bu türden soruları yanıtlayabilirim.	Bildik konu ve etkinliklerde yalın ve dolaysız bilgi alışverişinden başka bir şey gerektirmeyen basit ve alışlagelen, etkinlikler sırasında iletişim kurabilirim. Genel olarak bir konuşmayı yeterince anlamasam da çok kısa iletişim alışverişinde bulunabilirim.	Konuştuğum yabancı dilin kullanıldığı bölgeye yaptığım bir yolculuk sırasında karşılaşılabilecek durumların birçoğuyla başa çıkabilirim. Bir hazırlık yapmaksızın, bildik ya da kişisel ilgi alanıma giren veya gündelik yaşama ilişkin (örneğin aile, boş zaman etkinlikleri, iş, seyahat ve güncel olaylar) bir konuşmaya katılabilirim.	Bir ana dili konuşucusuyla sıradan bir etkileşimi olanaklı kılan doğallık ve rahatlık derecesinde konuşabilirim. Bildik durumlarda bir konuşmaya etkin bir biçimde katılabilir, görüşlerimi sunabilir ve savunabilirim.	Sözcüklerimi uzun uzadıya aramak zorunda kalmaksızın doğallıkla ve akıcı bir biçimde kendimi ifade edebilirim. Toplumsal ya da mesleki ilişkiler için dili esnek ve etkin bir biçimde kullanabilirim. Düşüncelerimi ve görüşlerimi kesinlik içinde dile getirebilirim, konuşmalara uygun durumlarda müdahale edebilirim.	Her türlü konuşmaya ya da tartışmaya zorlanmadan katılabilirim, konuştuğum dile özgü deyişler ve gündelik söylenişlerde de son derece rahatımdır. Kendimi akıcı bir biçimde dile getirebilirim ve ince anlam ayırtılarını kesinlik içinde dile getirebilirim. Güçlükle karşılaşmam durumunda bu sorunun anlaşılmasında için gerekli ustalıklı sözümün başına dönebilirim.
	SÖZLÜ ANLATIM	Oturduğum yeri ve tanıdığım kişileri betimlemek için basit deyimler ve tümceler kullanabilirim.	Ailemi ve öteki kişileri, yaşam koşullarımı, eğitimimi ve güncel ya da yakın mesleki etkinliğimi yalın öğelerle betimlemek için bir dizi cümleden ya da anlatımdan yararlanabilirim.	Deneyimleri ve olayları, düşlerimi, beklentilerimi ya da amaçlarımı anlatmak üzere kendimi basitçe ifade edebilirim. Görüşlerime veya projelerime kısa gerekçeler ve açıklamalar getirebilirim. Bir öyküyü ya da bir kitabın veya bir filmin dolantısını anlatabilirim ve tepkilerimi dile getirebilirim.	İlgi alanlarıma ilişkin olarak geniş bir konu dizisi içinde anlatmak istediklerimi açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilirim. Güncel bir konuyla ilişkili olarak bir bakış açısı geliştirebilir ve farklı olasılıkların üstünlüklerine ve sakıncalarına ilişkin açıklama getirebilirim.	Karmaşık konuların açık ve ayrıntılı betimlemelerini, bunlara bağlı konularla bütünleştirecek, kimi noktaları geliştirerek ve söz aldığımında bunları uygun bir biçimde tamamlayarak sunabilirim.	Bir betimlemeyi veya açık ve akıcı bir fikri bağlama uyarlanmış bir üslup içinde sunabilirim, mantıksal bir sunuş oluşturabilirim ve dinleyicime, önemli noktaları belirlemede ve anımsamasında yardımcı olabilirim.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 23-25)

Tablo 5: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı Ortak Yetenek Düzeyleri – Öz Değerlendirme Çizelgesi (Yazma)

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
YAZMA	Basit, kısa, örneğin bir Tatil kartpostalı yazabilirim. Bir soruşturmaya ilişkin kişisel ayrıntıları verebilirim, söz gelimi adımı, ulusumu ve bir otel kayıt formuna adresimi yazabilirim.	Basit ve kısa not ve mesajlar yazabilirim. Çok basit kişisel bir mektup, örneğin bir teşekkür mektubu yazabilirim.	Bildik ya da beni kişisel olarak ilgilendiren konularda yalın ve tutarlı bir metin yazabilirim. Deneyimleri ve izlenimleri betimlemek için kişisel mektuplar yazabilirim.	İlgi alanlarımla ilişkin olarak geniş bir konu dizisi içinde açık ve ayrıntılı metinler yazabilirim. Bir bilgi aktararak ya da belli bir görüşe ilişkin olarak bu görüş doğrultusunda ya da karşıt gerekçeler sergileyen bir deneme ya da tutanak yazabilirim. Olaylara ve deneyimlere ilişkin kişisel görüşlerimi vurgulayan mektuplar yazabilirim.	Açık ve yapılandırılmış bir metin içinde düşüncelerimi dile getirebilirim ve bakış açımı geliştirebilirim. Bir mektupta, bir denemede ya da bir tutanakta önemli gördüğüm noktaları vurgulayarak karmaşık konuları kaleme alabilirim. Alıcıya uygun bir üslup benimseyebilirim.	Açık, akıcı ve üslup bakımından koşullara uyarlanmış bir metni kaleme alabilirim. Okurun önemli noktaları kavrayıp belleyebilmesine olanak tanıyacak açık bir kurgu içeren mektuplar, raporlar ya da karmaşık makaleler yazabilirim. Bir mesleki yapıtı veya yazınsal bir yapıtı yazılı olarak özetleyebilir ve eleştirebilirim.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 23-25)

2.4.1. Okuma

Okuma becerisi insanların çocukluk çağında kazandığı ve ömrü boyunca kullandığı bir beceridir. Gelişen ve değişen dünyada bilgi hızla yayılmaktadır. Bizlerin de bunları takip edebilmesi ve yeni çağa ayak uydurabilmesi için okumaya ihtiyacı vardır. Okumak sadece okunan metindeki kelimelerin anlamını bilmek değil aynı zamanda metni anlamak ve yorumlamaktır. Bu yüzden okuma ve anlama birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Doğal olarak okuma becerisi gelişen bir bireyin anlama becerisi de gelişmiş olacaktır.

Okuma becerisi ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlar:

Yapılandırmacı yaklaşıma göre okuma; “Bireyin ön bilgileriyle metindeki bilgileri ilişkilendirerek, bütünleştirerek yeni anlamlar oluşturduğu etkin bir süreçtir” (Güneş, 2007: 118).

“Okumak, bir seçme işidir, okuma bir şeyi benzerleri arasından ayırt edip onun dilsel ve simgesel kodunu çözme işidir” (Günay, 2008: 1).

“Okumak, kelimelerin duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılması, kavranması ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir faaliyettir” (Sever, 2000: 11).

“Okumak, bireyin dil, iletişim, öğrenme, anlama ve sosyal ve zihinsel becerilerini geliştirmesidir” (Güneş, 2007: 117).

“En geniş anlamda okuma, görme ve seslendirme yönleriyle fiziksel; anlama ve yorumlama yönleriyle zihinsel; toplum, iletişim ve insan yönüyle sosyolojik bir kavramdır ve sağlıklı bir okuma için bu üç unsur birbiriyle bağlantılı olmalıdır”(Özbay, 2011: 67).

Okuma Becerisi; “Verici tarafından aktarılan bildiride, anlamlı bir yapı karşısında alıcının belirli bir algılama biçimiyle, okuduğu metne kendisini de katarak bir anlam yaratma sürecidir” (Günay, 2007: 16).

“Okuma, gözün satırlar üzerinde sıçraması sonucu sözcük şekillerini görerek, bunların anlamlarını kavrama ve seslendirmedir” (Öz, 2001: 193).

“Bir yazıyı, sözcükleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve öteki öğeleriyle görme, algılama ve kavrama sürecidir” (Kavcar vd., 2005: 41).

“Günümüzde iyi bir okuma anlayışı bilişseldir. Bu anlayışın özü, bir metni okuduğumuz sırada zihinsel süreçlerimizin işleyiş tarzıyla ilişkili olmasıdır” (Calp, 2005: 81)

Göğüş’e (1978: 60) göre okuma, bir yazının harflerini, sözcüklerini, imlerini tanımak ve bunların anlamlarını kavramaktır.

“Okuma basılı sözcükleri duyu organları yoluyla algılayıp bunları anlamlandırma, kavrama ve yorumlamaya dayanan zihinsel bir etkinliktir” (Özdemir, 1993: 13).

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur” (Demirel, 2010: 109).

“Okuma; zihnin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma sürecinde yazılanlar zihinsel kavramlara çevrilmekte, anlamlandırılmakta ve beyinde yapılandırılmaktadır” (Yetkin ve Daşcan, 2006: 77).

“Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek” (TDK, 2005: 1494).

“Okuma; yazılmış bir metni anlamlandırabilmek için beynimizin, gözlerimizin ve konuşma organlarımızın ortaklaşa gerçekleştirdikleri eyleme verilen ad” (Saraçoğlu, 2000: 205).

“Okuma, gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihin anlama ve kavrama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir”(Kırkkılıç vd. 1999: 98).

Sever’e (1997: 12) göre okumanın nitelikleri şunlardır:

- “1. Okuma, bir iletişim sürecidir.
2. Okuma bir algılama sürecidir.
3. Okuma, bir öğrenme sürecidir.
4. Okuma, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir.”

Okuma; çeşitli sembollerin algılanması, zihinde anlam kazanması ve değerlendirilmesi sürecidir. Bu sebeple okuma, hem fiziksel hem de zihinsel yönü olan büyük bir sistemdir.

Gerek ana dili öğretiminde gerekse yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma becerisinin geliştirilmesi büyük öneme sahiptir. Okuma becerisinin gelişmesi insanların anlama ve yorumlama yeteneğinin gelişmesini sağlar. Yeni ve farklı fikirler edinerek hayata farklı açılardan bakmasına yardımcı olur.

Okuma öğretimi bir öğrenciye;

- Sözcükleri tanıma, anlama, anlamını öğrenme,
- Sözcük hazinesini zenginleştirme,
- Okuduğunu bağlamına uygun olarak anlamlandırabilme,
- Okuduğunu kavrayabilme, değerlendirebilme ve yorumlayabilme,
- Eleştirel bakış açısı kazandırabilme,
- Kitap ve kaynaklardan gerektiği şekilde yararlanabilme,
- Okumayı sürekli kılma ve yaşantısının bir parçası durumuna getirebilme,
- Okuma yoluyla geniş bir düşün ve düşün dünyası kurabilme gibi özellikler kazandırmayı amaçlar. (Kuzu, 2003: 38).

Demirel'e (2010: 109-110) göre okuma öğretiminin amaçları ise şu şekildedir:

- a. Doğru, sürekli ve anlayarak okuma becerisini kazanmak,
- b. Sözcük hazinesini zenginleştirmek,
- c. Okumanın bilgi kazanmanın yollarından biri olduğunu kavramak,
- d. Doğru ve güzel dille yazılmış metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirmek,
- e. Okumayı zevkli bir alışkanlık hâline getirmek.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi üzerinde önemle durulmalıdır. Öğrenciler farklı bir ülkeyi, farklı bir kültürü tanımaya çalışmaktadır. Gelişen dünyada günlük hayattaki pek çok bilgiye okuma yoluyla hızlıca ulaşılabilir. Öğrenciler okuyarak ülke ve kültür hakkında bilgiler edinebilir, ülkedeki gelişmeleri yakından takip edebilir. Ayrıca okuduğu her metinden yeni kelimeler öğrenebilir. “Öğrenme, büyük oranda, okumayla gerçekleşir. Okuma alışkanlığı olmayan ve okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, söz varlığını geliştirmesi, yeni deneyimler kazanması beklenemez” (Ünalın, 2006: 62).

Öğrencilerin kelime hazinelerinin zenginleştirilmesinde de okuma becerisi büyük öneme sahiptir. Okuma metinleri sayesinde öğrencilere gerekli kelimeler kazandırılabilir. Bu metinler sadece ders kitaplarıyla sınırlı olmamalıdır. Yabancılara bir dili öğretmek için dünyanın her yerinde yardımcı okuma kitapları hazırlanmaktadır. Bu kitaplar sayesinde öğrencilerin hem dil becerileri gelişecek hem de yeni bir kültürü daha yakından tanıma fırsatı bulacaklardır.

Demirel'e (2010: 110) göre yabancı dil öğretiminde de öğrencilerde bazı okuma becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu beceriler aşağıda verilmiştir:

- ✓ Başlığı verilmiş bir metnin konusunu kestirme (predicting).
- ✓ Okunan metne uygun başlık önerme (generalizing).
- ✓ Okuma parçasında geçen bilinmeyen sözcüklerin anlamını kestirme (guessing the meaning).
- ✓ Okunan metin hakkında genel bir bilgi sahibi olma (surveying).
- ✓ Okunan metin hakkında ayrıntılı bilgiyi edinme (scanning).
- ✓ Okunan metnin ana fikrini ve yardımcı fikirlerini bulma (finding the main idea and supporting ideas).
- ✓ Okunan metinle ilgili bilgileri transfer etme (transferring the ideas) (diagraming).
- ✓ Okunan metnin özetini çıkarma (summarizing).

Okuma ve anlama becerileri birbirlerinden ayrılmayan bir bütündür. Yani anlamayla sonuçlanmayan bir okuma faaliyeti amacına ulaşmamış demektir. Gerek ana dili öğretiminde gerekse yabancı dil öğretiminde okuma etkinliklerinin amacı anlamının gerçekleşmesidir. Anlamanın gerçekleşmesi için de kelime bilgisi büyük öneme sahiptir. Ancak öğrencilerin sadece kelime ezberlemeleri bunun için yeterli değildir. Çünkü unutulmamalıdır ki Türkçe; mecaz anlam, yan anlam, atasözleri ve deyimler ile söz sanatları bakımından zengin bir dildir. Bu sebeple kelimelerin metin içinde öğretilmesi büyük önem taşımaktadır. Böylece kelimelerdeki zenginlik ve kelimelerin kullanım alanları öğrencilere doğal yoldan kavratılmış olacaktır.

“Anlama, okul öncesi dönemde dinleme yoluyla, okuma yazma öğrendikten sonra ise genellikle okuma yoluyla geliştirilmektedir. Bu nedenle, okuma eğitimiyle

birlikte anlama eğitimi üzerinde de önemle durulması gerekmektedir” (Güneş, 1997: 59).

Demirel ve Şahinel (2006: 89) bir metni anlayarak okumanın yöntemlerini şu şekilde ifade etmiştir:

- Yazıda ele alınan konuyu belirlemek,
- Anlamı bilinmeyen sözcüklerle, anlaşılmayan cümle ve paragrafları saptamak,
- Ana fikri araştırıp bulmak,
- Yardımcı fikirlerini incelemek,
- Yazının genel düşünce ve anlatım yapısını çıkarmak,
- Metin anlaşılmadığında okuma hızını azaltmak,

“Anlama, yazının ve konuşmanın ne demek istediğini algılamaktır; okuma ve dinlemenin amacıdır. Okuma ve dinleme esasında bir anlama sürecidir” (Göğüş, 1978: 41). Okuma faaliyeti anlama işi gerçekleştiği zaman asıl amacına ulaşmış olur. Bir kişi yabancı dildeki bir metni belki seslendirebilir ama o zaman anlama gerçekleşmediği için okuma süreci amacına ulaşmamış olur.

Güneş’e (1997; akt: Özbay, 2011: 4) göre anlamanın göstergesi olan unsurlar şu şekilde ifade edilmiştir:

- Kelimelerin anlamını bilmek,
- Metnin bütününe veya cümledeki durumuna göre kelimenin uygun anlamını verebilmek,
- Metnin türünü bulabilmek ve bu türün özelliklerini bilmek,
- Yardımcı fikirleri ve ana fikirleri tespit etmek,
- Metindeki sorulara cevap verebilmek,
- Anlatılanları kendi ifadeleriyle özetleyebilmek,
- Metinden sonuçlar çıkarabilmek,
- Yazılış amacını tespit edebilmek,
- Metinde kullanılan sanatlı ifadeleri ve değişik anlatım yollarını kavramak,
- Metnin yazılış amacını tespit edebilmek,

- Metinde kullanılan sanatlı ifadeleri ve değişik anlatım yollarını kavramak,
- Metnin konusunu belirlemek,
- Okuma amacını belirlemek.

Okuma becerisi ve bununla beraber anlama becerisinin geliştirilmesi için öncelikle öğrencilere bazı bilgi ve beceriler kazandırılmalıdır. Göğüş (1978: 75) ve Demirel (1999: 68) okuma becerisinin geliştirilmesi hususunu şu şekilde ifade etmiştir:

- Kelime hazinesi zenginleştirilmelidir.
- Dilimize ait değişik ve zengin anlatım yolları öğretilmelidir.
- Deyimler ve atasözleri öğretilmelidir.
- Dilimizin cümle kurma şekilleri öğretilmelidir.
- Değişik alanlarda okumaya sevk edilmelidir.
- İlgi ve ihtiyaçlardan hareket ederek kendi başına okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- Okurken not tutma ve özet çıkarma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- Okunan metinle ilgili sınıf içinde tartışmalar yaptırılmalıdır.

Okuma becerisinin geliştirilmesi için belli bir sürece ihtiyaç vardır. Yeni bir dile alışmaya çalışan bir öğrenciye üst düzeydeki metin ve etkinliklerle okuma becerisi kazandırmaya çalışmak faydadan çok zarar verebilir. Bu sebeple okuma öğretiminde bazı aşamaların takip edilmesi daha doğru olacaktır. Demirel'e (2010: 113-114) göre okuma öğretimi sürecinin basamakları aşağıdaki gibidir:

1. Basit Düzeyde Okuma Basamağı: Belli bir zaman süreci sonunda, yani öğretim başladıktan bir iki ay sonra başlamalıdır. Öğretmen, yabancı dilde bir metni okumayı, öğrencilerin ana dilinde var olmayan bazı sesleri ve bağlantıları öğrettikten sonra bu çalışmayı yapmalıdır. Bu basamakta, öğrencilerin daha önce okudukları ya da üzerinde yeni çalışma yaptıkları metni okumaları istenir. Yeni sözcükler öğrenilir, sözcüklerin telaffuzları yapılır ve bütün yeni dil bilgisi kalıpları okuma yapılmadan öğretilir.
2. Orta Düzeyde Okuma Basamağı: basit düzeyde okuma ile orta düzeyde okuma arasındaki en belirgin fark, kullanılan materyalden kaynaklanır.

Orta düzeyde okumada öğrenciler sözcük ve yapılarla yeni karşılaşmaktadırlar.

3. İleri Düzeyde Okuma Basamağı: Bu çeşit okuma adından da anlaşılacağı gibi ileri düzeydeki sınıflarda uygulanır. Konunun içeriği, yeni sözcükler, gramer, kültürel yapılar ve stil, konuşma dilinden oldukça farklıdır.

Sonuç olarak okuma becerisi; dinleme, konuşma ve yazma gibi diğer dil becerileriyle birlikte dilin dört temel becerisini oluşturur. “Dildeki bu dört temel beceri dilin, işlevsel bütünlüğünü oluşturur. Dili bir iletişim aracı olarak kullanmayı öğretirken bu becerilerin birlikte öğretilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Ancak gerek bireylerin gerekse öğretim kurumlarının amaçları doğrultusunda dildeki bu iletişim becerilerine verilecek ağırlığın yüzdeleri farklı olabilmektedir” (Demirel, 1983: 20).

Yabancı dil öğretimiyle ilgili kaynaklara bakıldığında okuma becerisine diğerlerinden daha fazla önem verilmesi gerektiği ortaya konulmaktadır. Bu görüşe göre Özer (1984: 47) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı bir araştırmada öğrencilerin yabancı dili en çok okuduğunu anlamak amacıyla öğrenmek istediklerini ortaya koymuştur. Sözer (1984: 126) ise yükseköğretim öğrencilerine bilim- meslek alanına yönelik yabancı dil öğretimi konusunda bir araştırma yapmış ve dil becerileri arasında en fazla okuma becerisine ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Cem’in (1978: 157) araştırmasıyla ise Türk kamu çalışanlarının yabancı dilde yazılan yazıları okumak için yabancı dil öğrenmek istediklerini ortaya çıkarmıştır.

Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı okuma becerisi kazanımları Tablo-6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı DIALANG Öz Değerlendirme İfadeleri (Okuma Becerisi)

Düzeyi	OKUMA
A1	<ul style="list-style-type: none"> • Basit bilgilendirici metinleri ve kısa basit betimlemelerin genel fikrini, özellikle de metni açıklayıcı resim içeriyorlarsa anlayabilirim. • Kolay isimleri, sözcükleri ve temel kalıpları bir araya getirerek örneğin tekrar tekrar metnin bölümlerini okuyarak çok kısa ve basit metinleri anlayabilirim. • Kısa, basit yazılı talimatları, özellikle resim içeriyorlarsa takip edebilirim. • Günlük durumlarla ilgili basit duyurulardaki tanıdık isim, sözcükleri ve çok basit kalıpları fark edebilirim. • Örneğin posta kartlarındaki gibi kısa, basit iletileri anlayabilirim.
A2	<ul style="list-style-type: none"> • Günlük hayatta geçen sıradan sözcükleri ve ortak uluslararası sözcükleri içeren kısa, basit metinleri anlayabilirim. • Günlük dille yazılmış kısa ve basit yazılı metinleri anlayabilirim. • İşimle ilgili kısa, basit metinleri anlayabilirim. • Reklamlar, broşürler, menüler ve tarifeler gibi basit günlük yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim. • Mektuplar, broşürler ve olayları betimleyen kısa gazete makaleleri gibi basit yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim. • Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim. • Bildik konularda standart rutin mektup ve faksları anlayabilirim. • Günlük hayatta karşılaşılan araç gereçlerin üzerindeki, örneğin ankesörlü telefonlardaki, basit talimatları anlayabilirim. • Sokak, lokanta, tren istasyonları ve işyerleri gibi halka açık yerlerdeki günlük işaret ve duyuruları anlayabilirim.
B1	<ul style="list-style-type: none"> • İlgi alanıyla ilgili konularda yazılmış açık ve net metinleri anlayabilirim. • Mektup, broşür ve kısa resmi belgeler gibi günlük belgelerde gereksinim duyduğum genel bilgiyi bulup anlayabilirim. • Bir görevi tamamlamak için gerekli bilgiyi bulmak için uzun bir metni ya da kısa birkaç metni tarayabilirim. • Bildik konularda yazılmış açık ve net gazete makalelerindeki önemli noktaları fark edebilirim. • Açık ve net yazılmış kanıtlayıcı metinlerdeki ana sonucu bulabilirim. • Bir metindeki genel neden-sonuç çizgisini ayrıntılarla olmasa da anlayabilirim. • Bir arkadaş ya da tanıdıkla karşılıklı yazışabilecek kadar iyi düzeyde mektuplardaki olay, duygu ve istek betimlemelerini anlayabilirim. • Bir araç için yazılmış açık ve net talimatları kolayca anlayabilirim.
B2	<ul style="list-style-type: none"> • İlgi alanıyla ilgili yazışmaları okuyabilir ve anlamı kolayca anlayabilirim. • Alanım dışı uzmanlık makalelerini alan terimlerinin anlamlarını kontrol edebileceğim bir sözlük eşliğinde anlayabilirim. • Çok çeşitli türde metni okuma amacıma ve metin türüne bağlı olarak farklı hız ve şekilde kolayca okuyabilirim. • Geniş bir sözcük dağarcığına sahibim, ancak bazen az kullanılan sözcük ve kalıplarda güçlük çekiyorum.

	<ul style="list-style-type: none"> • Geniş bir konu yelpazesinde haber, makale ve raporların içerik ve uygunluğunu hızlı bir şekilde belirleyip ayrıntılı bir okuma gerekip gerekmediğine karar verebilirim. • Yazarların belirli bakış açıları geliştirdiği güncel sorunlar hakkında yazılmış makale ve raporları anlayabilirim.
C1	<ul style="list-style-type: none"> • Nadiren sözlük kullanarak her hangi bir yazışmayı anlayabilirim. • Yeni bir makine üzerindeki uzun ve karmaşık talimatları ya da işlemleri uzmanlık alanım dışında bile olsa zor kısımları tekrar okuyabildiğim takdirde anlayabilirim.
C2	<ul style="list-style-type: none"> • Soyut, yapısal olarak karmaşık ya da büyük oranda ana dil kullanılan yazınsal ya da günlük metinler dâhil tüm yazılı dil ürünlerini kolayca anlayıp yorumlayabilirim.

Kaynak: (MEB Çeviri Komisyonu, 2009: 207-208)

2.4.2. Dinleme

“Dinleme, konuşmada ileri sürülen düşünceleri anlamak, yorumlamak, değerlendirmek, organize etmek, aralarındaki ilişkileri saptamak ve belleğimizde saklamaya değer bulduklarımızı seçip ayırmak demektir” (Taşer, 2012: 206).

Ergin ve Birol (2000: 115) ise dinlemeyi “Seslerin ve varsa konuşma görüntülerinin farkında olmayla ve onlara dikkati vermeye başlayan, belli işitsel işaretlerin tanınması ve hatırlanmasıyla süren ve anlamlandırılmasıyla son bulan psikolojik bir süreç” şeklinde tanımlanmaktadır.

Tanımlardan da anlaşılacağı üzere dinleme, hem zihinsel hem de fiziksel bazı unsurları içinde barındıran bir süreçtir. İşitmek, seslerin kulak yoluyla algılanması olarak tanımlanabilir ancak dinlemek daha karmaşık bir süreçtir. “İşitmek ve dinlemek birbirinden çok farklıdır. İşitme isteğimiz dışı gerçekleşirken; dinleme belli bir amaç doğrultusunda yapılan, öğrenilmesi gereken bir beceridir. Dinleme kişinin tercihine bağlı olarak, seçerek ve isteyerek algıladığı sesler bütünü olduğundan, seçicilik önemli bir öğedir. Çocuğun, düşüncelerini katarak ve eleştirerek dinleyebilme becerisi ancak eğitimle gerçekleşir” (Konedralı, 1999: 16; akt: Güneyli, 2003: 19). “Dinleme, duyma mekanizmalarından geçen bilgilerin kaydedilip kullanıma hazır hâle gelmesini sağlayan bir farkındalıktır. Bu açıdan dinleme, duymanın ötesinde aktif bir zihinsel süreçtir” (Aytan, 2011: 9).

“Dinleme, temel dil becerileri arasında en önce gelişen ve diğer dil becerilerinin temelini oluşturan bir beceridir” (Özbay, 2009: 81). “Doğumdan ölüme kadar hayatın her döneminde karşımıza çıkan dinleme, dil becerileri arasında en çok ve en sık kullanılan beceridir” (Yalçın, 2006: 123). “Dil denilen anlaşma sistemi ilk önce dinlemeyle fark edilir. İnsan hayatının çok önemli bir parçası olan dili dinleme becerisi sayesinde öğrenmekte ve kullanmaktadır” (Özbay, 2009: 58). Bu ifadelerinden de anlıyoruz ki dinleme; bir dili öğrenmenin ilk aşamasıdır, diğer beceriler onun temelini üzerine inşa edilir. Bu sebeple gerek ana dili öğretiminde gerekse Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesi büyük öneme sahiptir. Bir insan ana dilini anne karnından itibaren ilk olarak dinleme becerisiyle öğrenmeye başlar. Bu sebeple yeni ve farklı bir dili öğrenmeye çalışan bir öğrenciye de dil bilgisi konularını depolamaya çalışmak yerine dinleme metinleri yoluyla dile hazırlamak gerekir. Diğer beceriler ise daha sonra kazandırılmalıdır.

“Doğumuyla yaşama merhaba diyen çocuk, ana diline ait ilk bilgileri dinleme yoluyla edinmeye başlar. Bu açıdan bakıldığında “dinleme” dil öğreniminin temelini oluşturur. Birey, okul öncesine ait bütün bilgi duygu ve düşünce evrenini dinleme yoluyla oluşturur. Bu dinleme aslında hayatı anlamlı kılma, çevrede olup bitenleri anlama adına kendiliğinden oluşan bir süreç olsa da bir öğrenme yolu hâline gelmektedir” (Temur, 2010: 304).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dinleme becerisinin ayrı bir önemi vardır. Temel seviyede alfabe, basit kelimeler ve kısa konuşmalarla başlayan dinleme diğer seviyelerde kapsamı genişleyerek devam eder. Örneğin temel seviyede kısa tanışma metinlerini anlayabilen bir öğrenci daha sonraki seviyelerde haber metinlerini anlayabilmektedir.

Demirel’e (2010: 98-99) göre dinleme ile öğrencilerde geliştirilmesi istenen davranışlar şunlardır:

- a) Duyduğu metnin genel olarak ana hatlarıyla ne olduğunu söyleme/ yazma,
- b) Duyduğu metnin ayrıntılı olarak ne olduğunu söyleme/ yazma,
- c) Duyduğu metinde geçen kişilerin tutum ve düşüncelerini söyleme/ yazma,

- d) Duyduğu metinde geçen olayın nerede, ne zaman ve nasıl olduğunu oluş sırasına göre söyleme/yazma,
- e) Duyduğu metinde geçen sözcüklerin anlamını kestirebilme,
- f) Duyduğu metinde geçen cümle yapılarının anlamlarını ve kullanışlarının nasıl olduğu söyleme/yazma,
- g) Dinlenecek metnin başlık, resim ya da diğer ipuçlarına bağlı kalarak ne hakkında olacağını kestirme,
- h) Anlamaya yardımcı olacak değişik tonlama ve vurgularının kullanışını fark etme,
- i) Duyduğu metni kendi cümleleriyle ikili ya da grup çalışması yoluyla başkasına aktarmaktır.

Dinleme becerisi hem eğitimde hem de iletişimde önemli bir role sahiptir. Bu sebeple dinleme becerisi gelişen bir kişinin konuşma ve yazma becerisi de gelişeceği için kişinin hem eğitim hem de sosyal hayatını etkiler.

2.4.3. Konuşma

İnsan, yapısı gereği sosyal bir varlıktır ve kişinin kendisini diğer insanlardan soyutlayarak yaşaması düşünülemez. Bulunduğu toplumun bir parçası olan insan, yaşamını sürdürebilmek ve gereksinimlerini karşılayabilmek için çevresiyle ilişki kurmak zorundadır. Kişinin toplum içerisinde iyi ilişkiler kurması da konuşma becerisine bağlıdır. Konuşma ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır.

“İnsan, çevresindeki diğer insanlarla anlaşabilmek, onlara duygu, düşünce, görüş, istek, hayal vb. anlatabilmek için iletişim yollarından en fazla sözlü olanı yani konuşmayı kullanır” (Temizyürek vd., 2007:266). Bu nedenle konuşma, insanları birbirine bağlayan çok önemli bir bağdır. “İnsan; toplum ilişkilerini düzenlemek, toplumda bir yer edinmek, kendisini çevresindekilere anlatabilmek, herhangi bir konu hakkında bilgi vermek; duygu düşünce ve fikirleri açıklayabilmek gibi çeşitli sebeplerle sık sık konuşma eylemine başvurmak zorundadır” (Emir, 1986: 290). Konuşma insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerden biridir. İletişim becerileri olarak adlandırdığımız anlama(dinleme-okuma) ve anlatma(konuşma-

yazma) becerilerinden olan konuşma becerisinin geliştirilmesi bu nedenle büyük önem taşımaktadır.

“İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en temel özelliklerden birisi şüphesiz dil becerisidir. İnsanlar dil becerileri sayesinde konuşur, anlaşır, duygu ve düşüncelerini ifade ederler ya da başkalarını bu özellikleri ile anlamaya çalışırlar”(Temizyürek, 2007:116).

“İnsanın kendisini ifade etmesi, karşısındakini anlaması, bunların yanı sıra içinde yaşadığı toplumla uyum içerisinde olması ve bulunduğu toplumun kültür mirasını edinmesi dille mümkündür” (Yaman ve Gülcan, 2009: 60).

“Dili kullanma becerisi bireyin iletişim yeteneğinin sınırlarını belirleyen temel bir etkidir” (Sever, 1998: 51).

Konuşma insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli unsurdur. “İnsanı evrendeki diğer varlıklardan ayıran özelliklerin en önemlileri, düşünme gücü ve düşündüklerini ifade etme becerisidir” (Aksan, 2000: 31). “Konuşma; zihinsel gelişim, kişilik oluşumu ve toplumsal ilişkilerin bir yansıtıcısıdır” (Sever, 2000: 19).“İnsanın karşısındaki kişiyi ya da kişileri etkilemek amacıyla kaslarının hareketinden doğan psikofizik bir süreç” (Taşer, 2012: 45). “Zihinsel bir çabayla, zihinsel birikimle oluşturulan iletinin dil aracılığıyla karşısındakine sunulmasıdır” (Adalı, 2003: 27).

Tanımlara baktığımızda konuşmanın hem zihinsel hem de fiziksel bir süreç olduğunu görüyoruz. Konuşmanın oluşumu önce zihinde başlar, arkasından dil kalıplarına aktarılır, sonra da sesler haline dönüşür. Bu nedenle konuşma kavramını çok yönlü incelemek gerekir. Çünkü konuşma becerisi ifadesi sadece kelimelerin ağızdan dökülmesi değildir.

Bir çocuğun ana dilini iyi kullanabilmesi, kendini karşısındakine doğru bir şekilde ifade edebilmesi, topluluk karşısında çekinmeden konuşabilmesi ve insanlarla iyi ilişkiler kurabilmesi sosyal hayat için oldukça önemlidir. Bu durum aynı zamanda çocuğun okul başarısını da etkiler. Kendini ifade edemeyen, kafasına takılan soruları öğretmenine soramayan veya çevresindeki kişilerle iyi ilişkiler kuramayan bir

çocuğun okul başarısının da yüksek olması beklenmez. Bu açıdan diyebiliriz ki konuşma becerisi bir bireyin bütün hayatı boyunca hayatına yön verecek olan kavramdır.

Bir kişinin konuşma becerisinin gelişmiş olması onu hayata daha çok bağlar. Kendini ifade edemeyen bireyler toplum içinde pek çok sıkıntıyla karşı karşıya kalabilir. Bu sebeple konuşma becerisi küçük yaşlardan itibaren geliştirilmeye çalışılmalıdır. Temel dil becerilerinden biri olan konuşma becerisi sadece ana dili öğretiminde değil Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de büyük önem taşımaktadır.

Ur'a (1992: 120) göre başarılı konuşma etkinliklerinin özellikleri şunlardır:

- a. Öğrencinin konuşması; etkinliklerin daha çok öğrencinin konuşmasına dayanması,
- b. Paylaşım; sınıftaki her öğrencinin konuşmasının sağlanması,
- c. Yüksek güdülenme; etkinliklerin konusunun öğrencilerin ilgisini çekmesi veya onları bir amaca yönlendirmesi,
- d. Dilin kabul edilebilir düzeyde olması; öğrencilerin kendilerini ifade ederken dili düzgün kullanmaları, konular arası bağlantıları kurabilmeleri. (akt. İşçi, 2012: 21).

Demirel'e (2010: 102-104) göre konuşma becerisini geliştirmede kullanılacak alıştırmalar ve izlenecek sıra aşağıdaki gibidir.

1. Mekanik Alıştırmalar: Dilin kurallarını ve yapılarını öğrenmek için mekanik olarak yapılan alıştırmalardır. Çoğunlukla tekrara dayanır. Öğretmen, örnek model vericisi öğrenci de bu modelin tekrar edicisi durumundadır.
2. Anlamlı Alıştırmalar: Dilin kurallarını ve yapılarını öğrenmek için anlamlı olarak yapılan alıştırmalardır. Bu tür alıştırmaların düşünmeden otomatik olarak değil, düşünerek ve üreterek yapılması önemlidir.
3. İletişimsel Alıştırmalar: Dilin kurallarını ve yapılarını öğrendikten sonra dili kullanmak için yapılan alıştırmalardır.
  - a. Diyaloglar,

- b. Söylevler,
- c. Münazaralar,
- d. Rol yapma ya da okuma tiyatrosu,
- e. Hazırlıksız konuşma ya da doğaçlama,
- f. Hikâye anlatma,
- g. İletişimsel oyunlar,

Sonuç olarak, konuşma hem zihinsel hem de fiziksel bir faaliyettir. Yabancı dil öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu sebeple öğrencilerin konuşma etkinliklerine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

2.4.4. Yazma

Duygu ve düşüncelerin yazılı olarak ifade edilmesi anlamına gelen yazma, dilin dört temel becerisinden biridir. İnsanlar kendisini ya konuşarak ya da yazarak ifade edebildiği için konuşma ve yazma dilin anlatma becerileri olarak değerlendirilmektedir. “Yazma, bireylerin konuşma ve düşüncelerini yazılı olarak anlatmalarınıdır” (Özdemir, 1987: 77).

Yazma becerisinin gelişebilmesi için öncelikle okuma ve dinleme gibi becerilerin gelişmesi gerekir. Okuduğunu ya da dinlediğini anlamakta zorlanan bir kişinin kendini doğru şekilde ifade etmesi beklenemez. Kişi kendini dille ifade ederken konuşma ya da yazma becerilerini kullanır. Konuşmada kişinin hâl ve hareketleri konuşmaya yön verip kendini ifade etmeyi kolaylaştırırken yazmada böyle bir durum söz konusu değildir. Bu sebeple yazma becerisi diğer dil becerilerinden sonra ve daha yavaş bir şekilde gelişir.

Dört temel dil becerisinden biri olan yazma becerisi sadece akıldan geçenlerin kâğıda dökülmesi değildir. Aynı zamanda ifade edilmek istenen düşüncelerin estetik ve anlaşılır bir üslûpla dile getirilmesini de kapsamaktadır. Bu durum da nitelikli bir yazma becerisi eğitimi için bilgi birikimi olması gerektiğini göstermektedir. (Ünal ve Tekin, 2013: 1597). Yazma becerisi de diğer dil becerileri gibi belli süreçlerden geçerek gelişir. Önce temel oluşturulur ve beceri geliştikçe bu temelin üzerine inşa edilir. Kelimeden cümleye, cümleden paragrafa ve paragraftan metne giden bir

aşama takip edilirken aynı zamanda duygu ve düşünceler belli bir düzene göre ifade edilmesi de önemlidir.

“Yazı yazmak deyince, gelişigüzel dizilmiş cümleleri, üst üste yığılmış kelimeler topluluğunu kastetmiyoruz; yazı yazmak, fikir ve düşünceleri, duygu ve istekleri mantıklı ve disiplinli bir şekilde anlatmaya çalışmaktır” (Emir, 1978: 7).

“Yazma, beyinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Bunun için öğrencilerin dinledikleriyle okuduklarını iyi anlamaları ve beyinde yapılandırmaları gerekmektedir. Yazma sürecine, beyinde yapılandırılmış bilgilerin gözden geçirilmesiyle bağlanmaktadır. Yazının amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlenerek yazılan bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilerek yazılmaktadır. Bilgilerin doğru olarak yazılması, düşünme ve zihinsel becerilerin gelişimiyle de ilişkilidir” (Yetkin ve Daşcan, 2006: 77).

“Yazı yazmak, zihinsel altyapıya sahip bir süreçtir. Zihinsel faaliyetlerin tümünde olduğu gibi yazma sürecinde de gelişigüzel yapılan etkinliklerin bireyi amacına ulaştırması mümkün değildir. Yazı yazma sürecinde önemli olan, bireyin anlatmak istediklerini belli bir düzen içinde ortaya koyabilmesidir. Bu düzeni sağlamak adına yazı yazma sürecinde yazma öncesinde, yazma anında ve yazma sonrasında yapılması gereken etkinlikler bulunmaktadır” (Tazebay ve Çelenk, 2008:137; Tonyalı, 2010: 15).

“Yazdığı yazı, kişinin o konudaki bilgisini, yaşantısını, anlayışlarını, zihin düzeyini, sözcük dağarcığını ve kişisel anlatım gücünü yansıtır” (Göğüş, 1978: 236).

“Yazmak, düşündüklerimizi, duyduklarımızı, tasarladıklarımızı ve yaşadıklarımızı yazı ile anlatmaktır. Konuşma gibi, başkalarıyla iletişim kurmanın, kendimizi ve yaşantılarımızı anlatmanın bir yoludur. Ancak ondan ayrı beceriler de gerektirir; her konuşan söylediğini yazamaz” (Göğüş, 1978: 23; Sever, 1998: 60).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de yazma becerisinin gelişimi büyük öneme sahiptir. Duygu ve düşünceler sadece konuşarak değil aynı zamanda yazarak da ifade edilir. Bu durum da yazmanın iletişim dünyasının bir parçası olduğunu göstermektedir. Bazı öğrenciler kendini konuşarak kolayca ifade edebilirken yazarak

ifade etmekte zorlanmaktadır. Bu sebeple yazma becerilerinin gelişmesi için çok sayıda uygulama yapmak gerekmektedir. “İnsanlar ikinci bir dili öğrenirken onlarla iletişim kurmayı ve böylece onları anlamayı, onlarla konuşmayı, onların yazdıklarını okumayı ve onlarla yazışmayı da öğrenirler. Yazmayı öğrenmenin tek amacı insanlarla iletişim kurmayı öğrenmek değildir. Yazma öğrencilere dil bilgisel yapıları, deyimleri, sözcükleri doğru öğrenip öğrenmediklerini kontrol etme şansı vermektedir” (Raimes, 1983: 3; akt: İşçi:25-26)

“Yazma öğretiminde temel amaç, hedef kitlede yazamama kaygısını azaltmak, öğrencilere çeşitli konulardaki duygu, düşünce ve bilgilerini doğru, açık, etkili ve öz olarak anlatma becerisini kazandırmaktır” (Aktaş ve Gündüz, 2004: 103; Bağcı, 2011: 90).

Byrne’e (1988: 8) göre yazma, eğitim ve öğretim sürecine çeşitli açılardan katkı sağlamaktadır. Bunlar şöyle sıralanabilir:

- a. Bazı yazma türleri, farklı öğrenme şekillerini öğrenmemizi sağlar.
- b. Yazma, bağlamı öğrenmemizi sağlar.
- c. Yazma, bir dili öğrenirken o dili ne oranda öğrendiğimizi görmemizi sağlar.
- d. Yazma, sınıf-içi etkinliklerinde çeşitlilik sağlar.
- e. Yazma, günlük ve resmî dilin ne anlama geldiğini ve kullanım alanlarını öğrenmemizi sağlar. (akt. İşçi, 2012: 26).

Sonuç olarak etkili bir yazma öğretimiyle öğrencilerin kendi duygu, düşünce ve isteklerini rahatça ifade edecek şekilde ve dilin kurallarına uygun olarak yazı yazmaları sağlanabilir.

2.5. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Metinlerinin Yeri ve Önemi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma becerisinin büyük öneme sahip olduğu okuma bölümünde verilmişti. Okuma becerisinin geliştirilmesinde kullanılacak en önemli kaynak okuma metinleridir. Bu sebeple okuma metinlerinin niteliği dikkat edilmesi gereken hususlardan biridir. Özellikle de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde buna özen gösterilmelidir. Metinler

öğrencilerin seviyelerine uygun olarak düzenlenmeli ve okuma kazanımları dikkate alınmalıdır. Avrupa Ortak Çerçeve Metnine de baktığımızda okuma ve anlama birlikte ele alınmaktadır. Çünkü verimli bir okuma, anlamının gerçekleşmesiyle sağlanır. Bu da dil öğretiminin temelini oluşturur.

Şimşek (2011: 40-41) Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma metnlerinin önemini şu şekilde maddeler hâlinde belirtmiştir:

- ✓ Türkçe öğretimi sadece bir dil öğretimi değil aynı zamanda Türk kültürü ve Türk milletinin bakış açısının da öğretimidir. Bu öğretimlerin hepsinin bir arada bulunduğu yegâne öğretim aracı da okuma metinleridir.
- ✓ Okuma metinleri, Türkçe öğretimini hayatın içine indirgeyen unsurdur. Metinler gerçek hayatla öğrenci arasındaki bağıdır. Okuma metinleri sayesinde Türkçe öğrenen öğrenci yaşamı ve dünyayı daha iyi tanır.
- ✓ Türkçe öğretiminde okuma metinleri yazınsal-edebî özelliklerinden dolayı öğrencinin duygusal zekâsını geliştirici ve bilişsel açıdan ufkunu açıcı özellikler gösterir.
- ✓ Okuma metinleri Türkçe öğrenen öğrencilere eleştirel düşünmeyi, değerlendirmeyi ve farklı görüşlerle karşı karşıya kalmayı öğretir.
- ✓ Okuma metinleri günlük hayat problemlerini de ele alması nedeniyle Türkçe öğrenenleri çağdaş sosyal hayatla bağı kuvvetlendirir.
- ✓ Okuma metinleri; Türkçe öğretiminde sadece ders kitaplarında değil; gazetelerde, dergilerde, görsel medyada ve internette de kendini gösterir.
- ✓ Öğrencinin dil bilinci edinmesine yardımcı olur. Türlerine göre ayrılan metinler Türkçenin öğretiminde öğrenciyi dilin farklı yapılarıyla karşılaştırır.
- ✓ Öğrenci, Türkçenin söz varlığını okuma metinleri aracılığıyla tanır.
- ✓ Öğrencinin söz dağarcığının gelişmesi dile hâkimiyetini artırır, duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade edebilmesini sağlar.
- ✓ Okuma metinleri, bilgileri yineleme, geliştirme ve yeni bilgilerle birleştirme fırsatı sunar.
- ✓ Okuma metinleri sayesinde Türkçe kelimeler, söz öbekleri ve cümleler arasında bağlantılar kuran öğrenci, parçadan bütüne ve bütünden parçaya doğru dil öğrenimini gerçekleştirebilir.

- ✓ Okuma metinleri, Türkçe öğrenenlerin Türkçeyi anlamlandırma konusunda ufkunu açar. Böylece dil öğretimi, dil bilgisel kalıplarla sınırlanıp kısırlaşmadan özgün bir anlama ve anlatım yeteneği kazandırır.
- ✓ Okuma metinleri; sadece okuma becerisini değil, yapılan etkinliklerle dinleme, konuşma ve yazma becerilerinin de kaynağını oluşturur. Dört temel dil becerisini işlevselliği ile geliştirir.

“Okuduğunu anlama etkinlikleri, öğrencilerin dinleme ve okuma etkinliklerindeki anlama ya da başarı düzeylerini görmemize yardımcı olur. Anlama bakımından öğrencilere şu yeterlikleri kazandıracak etkinliklere yer vermeliyiz: Resimleri yorumlayabilme; dinlenen, izlenen, okunan bir öykü ya da masala uygun başlık bulabilme; okunan, dinlenen bir öykü ya da masaldaki kahramanların niteliklerini, olayların yer ve zamanlarını anlayıp belirtebilme, sonucu kavrayabilme” (Kavcar vd., 1995: 49).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için hazırlanan metinlerin sahip olması gereken bazı özellikler vardır. Wallace (1992), Haley ve Austin’e (2004) göre bu özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Metinler belirli dil yapılarını ve sözcükleri öğretmelidir.
- Metnin dil düzeyi, öğrencinin düzeyinin biraz üstünde olmalıdır.
- Metinler, temel okuma stratejilerini desteklemelidir.
- Metinlerin içeriği öğrencilerin ilgilerini çekmelidir.
- Metinler, öğrenciler için uygun dil düzeyinde ve özgün olmalıdır.
- Metnin uzunluğu başlangıç düzeyindeki öğrenciyi yıldıracak nitelikte olmamalıdır.
- Metinler, farklı sınıf içi etkinliklere dönüştürülerek kullanılmaya uygun olmalıdır (akt. Bölükbaş, 2015: 925).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak okuma metinlerinin bazı özellikleri taşıması gerekmektedir. Öncelikle metinlerin öğrenci seviyesine uygun olması gerekir. Ana dili Türkçe olan bir çocuk tarafından bile çok kolay anlaşılabilen bir metin yabancı bir öğrenci tarafından anlaşılabilir. Bu sebeple metinler öğrencilerin seviyelerine uygun olarak hazırlanmalı ya da var olan metinler buna

göre uyarlanmalıdır. Burada öğrencilerin bildiği dil bilgisi yapıları kullanılmalıdır. Kelimeler de öğrencinin seviyesine uygun seçilmelidir. Ayrıca yeni kelimeler de eklenerek öğrencinin kelime hazinesi zenginleştirilmeye çalışılmalıdır. Yeni kelimeleri metin içinde öğrenmesi de kelimenin öğrencide daha kalıcı olmasını sağlayacaktır. Öğrenci belli bir bağlamda öğrendiği kelimeyi daha kolay hatırlayacaktır. Ayrıca kelimenin nasıl kullanıldığını öğrenerek konuşma ve yazma becerilerinin de gelişmesini sağlayacaktır. “Yabancı dil derslerinde metinler sadece okuma becerisinin gelişmesine değil; konuşma ve yazma becerilerinin de gelişmesine katkı sağlayacak nitelikte olmalıdır. Yani iyi bir metin hem konuşma becerisinin geliştirilmesine zemin hazırlamalı hem de yazma için model oluşturmalıdır. Dolayısıyla metinler hem anlama hem de anlatma becerilerinin geliştirilmesinde en önemli kaynak olduğundan metin seçimi yabancı dil öğretiminde üzerinde önemle durulması gereken bir konudur” (Bölükbaş, 2015: 925).

Farklı türde okuma metinleri kullanmak öğrenciler için oldukça faydalıdır. Bu sayede farklı anlatım biçimlerine hâkim olacaklar ve anlama-yorumlama yetenekleri gelişecektir. Çünkü her metin türünün kendine ait bir dili vardır. Öğrenci bunları okudukça farklı dünyalara girecek ve bakış açısı zenginleşecektir. Ayrıca metinler Türk kültürünü iyi yansıtmalı, yanlış anlamalara mahal vermemelidir. Türkçe öğrenen bir öğrenci sadece dili öğrenmez, yeni bir kültürü de öğrenir. Çünkü dil öğretimi aynı zamanda yeni bir kültür öğretimidir. İnsanların giyim tarzları, yaşayışları, kullandıkları eşyalar, düşünceleri, inançları, bakış açıları ve daha pek çok şey metinlerde yer alır. Öğrenci de metinleri okuyarak o metnin dünyasına girer. Kültür öğretiminde atasözü ve deyimler de önemli bir yer tutar. Bu sebeple metinlerde atasözleri ve deyimleri de kullanmak gerekir. Bu sayede öğrenciler hem bunları öğrenir hem de kullandıkları yerleri daha iyi anlamış olurlar.

Özellikle yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dilin iyi işlendiği edebî metinleri kullanmak daha yararlı olacaktır. Avrupa’da da dil öğretiminde klasik eserlerin farklı seviyelere uyarlama çalışmaları yapılmaktadır.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli ile evren ve örnekleme hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmanın Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uygunluğunu tespit etme ve bu seviyelere uygun olmayan dil bilgisi yapılarını değiştirerek söz konusu seviyedeki öğrencilere göre uyarlayıp yardımcı okuma metni hâline getirme üzere iki basamağı vardır.

Araştırmanın birinci basamağında, hikâyelerin A1-A2 seviyesine uygunluğunu tespit etmek için tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modeli, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Amaç araştırma konusunu doğru bir şekilde gözlemleyip belirleyebilmek, bilimin tasvir fonksiyonunu ön plana çıkarmaktır” (Karasar, 2009: 77). “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 2009: 79). Bu model kullanılarak Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri taranmış ve bu hikâyelerden A1-A2 seviyesine uyarlamaya uygun olan beş tanesi seçilmiştir.

Araştırmanın ikinci basamağında ise; Sait Faik Abasıyanık'ın seçilen beş hikâyesi A1-A2 seviyesine uyarlanmış ve yardımcı okuma metinleri olarak hazırlanmaya çalışılmıştır. Uyarlama esnasında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları esas alınmıştır.

Aynı zamanda Bölükbaş'ın (2015), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” adlı makalesindeki metin uyarlama(sadeleştirme) ile ilgili görüşlerinden yararlanılmıştır.

Öğrencilerin dil düzeylerine göre okuma etkinliklerinde kullanılan metinlerin türü ve dil yapısı değişmektedir. Onların dil düzeylerine uygun bir metin elde edebilmek için ya kurma metin oluşturmak ya da özgün bir metni sadeleştirmek

gerekir. Kurma metinler öğretilecek derse yönelik dil bilgisi yapılarını ve ders kitaplarının dışında var olmayan dil kullanımlarını içinde bulunduran yapay metinler olduğundan özgün metinlerle çalışılması dil öğretiminde daha işlevsel bir rol oynar. Özgün metinler üzerinde sadeleştirme yapılmadan öğrenciye sunulması özellikle A1-A2 düzeylerinde anlama sorunlarına neden olmaktadır. Bu durum öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediğinden özgün metinlerin ders malzemesi olarak kullanılabilmesi için metinlerin öğrencilerin düzeyine uygun bir şekilde uyarlanması büyük önem taşımaktadır. (Bölükbaş, 2015: 926-927).

“Alanyazın taraması yapıldığında (Alderson, 2000; Chang, 2008; Long ve Ross, 1993; Nation, 1993; Oh, 2001; Williams ve Dallas, 1984; Yano, Long ve Ross,1994) metin sadeleştirmenin dört şekilde yapılabileceği görülmektedir: a. koruma, b. değiştirme, c. özetleme ve d. silme “(Akt. Bölükbaş, 2015: 928).

Bu araştırmada değiştirme türüne başvurulmuştur. “Değiştirme, öğrencinin düzeyinin üstünde olan sözcük ve yapıların, aynı anlamı verecek şekilde öğrencinin bildiği sözcük ve yapılarla değiştirilmesidir” (Bölükbaş, 2015: 928).

Yabancı dilde okuma metinlerinin sadeleştirilmesinde en çok başvuru yapılan sadeleştirme türü değiştirmedir. Değiştirme aşağıdaki şekillerde yapılabilir (Alderson, 2000; Chang, 2008; Nation, 1993; Akt. Bölükbaş, 2015: 928).

1. Sözcüksel değiştirme:

a. Az kullanılan sözcük ya da ifadenin, daha sık kullanılan sözcük ya da ifadeyle değiştirilmesi.

b. Cümleden bazı sözcük ya da ifadelerin atılarak sözcüksel yoğunluğun azaltılması.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla cümleye yeni sözcük ya da ifadelerin eklenmesi.

2. Sözdizimsel değiştirme:

a. Devrik cümlelerin kurallı hâle dönüştürülmesi ve cümledeki sözcüklerin ya da ifadelerin yeniden sıralanması.

b. Uzun cümlelerin kısa cümlelere ve bağlı, sıralı ya da bileşik cümlelerin basit cümlelere dönüştürülmesi, yani cümlenin bölünmesi.

c. Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla ayrı cümlelerin sebep-sonuç, amaç-sonuç, zıtlık vb. anlamı taşıyan bağlaçlarla birleştirilmesi.

3. Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme:

- a. Sözcük, ifade ve yapıların tekrarından kaçınarak metni küçültme.
- b. Yapısal ve anlamsal olarak karmaşık olan ifadeleri yeniden kurma.
- c. Cümledeki örtük anlatımları ya da anlaşılması zor yapıları açıklamak için metne eklemeler yapma.

4. Biçimsel değiştirme: Anlamayı kolaylaştırmak amacıyla bir paragrafın birkaç parçaya bölünmesi ya da bağlaçlar kullanılarak iki paragrafın birleştirilmesidir.

“Metin uyarlama, yabancı dil öğrencilerinin hedef dilde okudukları bir metni daha iyi anlamalarını sağlamak amacıyla yapılan sözdizimsel ve sözcüksel değiştirimlerdir” (Ellis, 1993; Hill, 1997; Young, 1999; Akt. Bölükbaş, 2015: 928).

“Uyarlama: 1. Uyarlamak işi, adaptasyon. 2. ed. Bir eseri çevrildiği dilin, konuşulduğu toplumun yaşayışına, inançlarına uydurma. 3. tek. Birbirine uydurma” (TDK, 2005: 2041).

Ayrıca hikâyelerin sonuna söz konusu seviyedeki öğrencilere uygun olarak etkinlikler hazırlanmıştır. Bu etkinliklerle öğrencilerin anlama-yorumlama becerilerinin geliştirilmesi ve kalıcı öğrenmelerinin sağlanması hedeflenmektedir. Her hikâyenin sonuna Türkçe-Türkçe sözlük hazırlanmıştır. Yine sözlüklerde de sadece A1-A2 seviyesine uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır. Bu sebeple, bu dil bilgisi yapılarıyla tanımlanmaya uygun olan kelimelerin tanımı yapılmış, diğer kelimelere ise örnek cümleler yazılmıştır. Sözlükteki kelimelerin tanımı ise sadece hikâyedeki anlamlarına göre verilmiştir.

3.2. Evren ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeleri, örneklemini ise Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan “Sait Faik Abasıyanık- Seçme Hikâyeler” isimli kitapta yer alan beş hikâye oluşturmaktadır:

1. Bir İlkbahar Hikâyesi
2. Ben Ne Yapayım
3. Zemberek
4. Son Kuşlar
5. Hişt Hişt

4. BÖLÜM: SAİT FAİK ABASIYANIK'IN HİKÂYESİLERİNİN A1-A2 SEVİYESİNE UYARLANMASI

4.1. BİR İLKBAHAR HİKÂYESİ

İlkbahar bir bayram, bir uyanış, bir mucize, bir çılgınlıktır. Yeni bir başlangıçtır. Kuş, papatya, çayır, çimen, ağaç, çiçek, kuzu... Bütün bunlar bir ilkbahar klasiğidir. Daha çok şey söyleyebiliriz. Baharın en önemli habercisi de nisan ve mayıs güneşidir.

Kırk yaşından büyük bir adam ilkbaharda üzgündür. Çünkü o gençken ilkbaharda çok şeyler yaşamıştır. Çok çılgınlıklar yapmıştır. Nerede o bir genç kızdan etkilenmeler? Bazıları insan ömrünü mevsimlere benzetiyor. Bence çok haklılar. Herkesin bir ilkbaharı, sonbaharı, yazı ve kışı oluyor. İnsanın ilkbaharı hayvanlarınkinden daha geç başlıyor. Bir at, bir ya da iki yaşında ilkbaharındadır. Bir kuzu altı ayda büyür ve koç olur. Ama insanlar ilkbaharını yirmi yaşından önce anlayamaz. Yirmi yaşından önceki ilkbahar yalancıdır. Ben böyle bir yalancı ilkbaharın hikâyesini yazıyorum:

Tam otuz sene önce on iki yaşındaydım. Anadolu'nun bir şehrindeydik. Babam memurdu. Şehre bir yaz sonunda gelmiştik. O sene kış soğuktu ve çok kar vardı. Sonra bir gün bahar geldi ve karlar eridi. Karlar eridi ama karlar güneşle değil, yağmurla erimişti. Bu Anadolu şehrinde ilkbaharda kırk gün yağmur yağardı. Burada ilkbahar bu yağmurlarla başlardı. Sabah, gökyüzünde güneş olurdu ama hava sıcak olmazdı. Soğuk olurdu. Saat daha on bire gelmeden bir kara bulut yavaş yavaş gökyüzünü kaplardı. On dakika sonra bardaktan boşanırcasına bir yağmur başlardı. Yağmur durmadan yağmaya devam ederdi. Odamın penceresinden "Karaçayır" adında ova görünürdü. Bu çayırın üzerinde gökyüzünün her rengi vardı.

Bütün kış hastaydım. Dışarı çıkamıyordum. Çünkü dışarıdayken başım dönüyordu. Hava yağmurluydu. Ama bu havanın içinde ilkbahar ve toprak kokusu vardı. Böyle havalarda ben bağırarak ve ağlamak isterdim.

Bir sabah uyandım. Hâlâ yağmur bulutları yoktu. Yatakta yatıyordum. Yatağımdan yukarı bakıyordum. “Yağmur ne zaman başlayacak?” diye düşünüyordum. Aniden, odanın içinden parlak bir kuş geçti. Kalktım ve yatağımın üstüne oturdum. Kuş bir daha geçti ve kayboldu. Gözlerimi ovaladım ve açtım. Duvarda parlak bir daire gördüm. Daire titriyordu. Bu, bir aynanın duvara yansımasydı.

Yataktan kalkıp pencereden dışarı baktım. Bizim evin bahçesi alttaki evin bahçesiyle yan yanaydı. Kesinlikle orada birisi vardı ve güneş ışığını aynayla odama yansıtıyordu. Onu sonra gördüm. Pembe şeftali çiçeklerinin arkasına bir sandalye koymuştu. On altı-on yedi yaşlarında bir kızdı. Ondan çok etkilendim. Pencereden ayrılamadım. Kızın elindeki aynanın ışığı gözüme geliyordu ama yüzümü kapatmıyordum. Bakmaya devam ediyordum.

Bir gün sonra, benim de elimde bir ayna vardı. Aynanın ışığını o kıza yansıtıyordum. O da elleriyle gözlerini kapatıyordu. Bu oyun hiçbir zaman yarım saatten fazla devam etmedi. Oyun bittikten sonra o evine gider, ben de yatağıma dönerdim. Sonra yine güzel bir sabah başlar, oyuna devam ederdik. Yine onun aynası odama yansır, ben de gözlerimi hiç kapatmadan bakmaya çalışırdım. O da güzel elleriyle gözlerini kapatarak bakardı. Sonra yine kırkikinci yağmuru başlardı.

Ben bu oyundan başka bir şeyle ilgilenmiyordum. Bir sabah evimizin önünde bir araba durdu. Şaşırmadım. Ben aynayla oyun oynuyordum. Annem odama girdi ve beni gördü. Annem garip garip aynaya, kıza ve bahçeye baktı. Sonra bana dönerek:

— Haydi, hazırlan, dedi.

Annem ve babamla arabaya bindik. Arabada az eşyamız vardı. Babamın görev yeri değişmişti. Artık başka yerde görev yapacaktı. Hep birlikte yola çıktık. Bir ormanın içinden geçtik. Ormandaki ağaçların arasında güneşi gördüm ve sonra güneş kayboldu. O anda ayna oyununu hatırladım. Artık o kıızı göremeyecektim. Hüngür hüngür ağlamaya başladım. Babam:

— Ne oldu? Neden ağlıyorsun? dedi.

Ben annemin kucağına kafamı dayadım. Kafamı kaldırmadım. Annem durumu babama işaretlerle anlattı. Hiç konuşmadılar. Bana da hiçbir şey demediler. Ben de ağlamaya devam ettim. Zaten bana “sus” diyemezlerdi.

İlkbaharda bana bir üzüntü, hareketlilik ve heyecan gelir. O güzel kız ve ayna oyunumuzu hatırlarım. O zamandan bu zamana tam otuz sene geçti. Kimsenin yüzüne ayna ile güneş ışığı yansıtmadım. Kimse de benim yüzüme aynayla ışık yansıtmadı. Ama bir ilkbaharda yanlışlıkla bir ışık parlak bir kuş gibi odamdan geçecek. O zaman ne yapacağım?

4.1.1. METNİ ANLAMA SORULARI

1- Metne göre ilkbahar nedir?

.....
 .....
 .....

2- Hikâyedeki olay nerede ve ne zaman olmuştur?

.....
 .....
 .....

3- Yazar neden başka şehre taşındı?

.....
 .....
 .....

4- Yazar neden bütün kış dışarı çıkamadı?

.....
 .....
 .....

5- Yazar kızla hangi oyunu oynuyordu?

.....
 .....
 .....

Aşağıdaki cümleleri doğru “D”, yanlış “Y” şeklinde cevaplayınız.

1. Baharın en önemli habercisi mart güneşidir. (.....)
2. Ayna oyununa ilk defa yazar başladı. (.....)
3. Yazar bir daha kızı göremeyecekti. Bu sebeple ağladı. (.....)
4. Yazar o günden sonra hiç kimsenin yüzüne ayna tutmadı.(.....)
5. Şehirde öğleden sonra kırkikinci yağmurları yağıyordu.(.....)

4.1.2. CÜMLE KURUYORUM

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeler ile ilgili birer cümle yazınız.

 ilkbahar: *İlkbaharda ağaçlar çiçek açar.*

 kuş: .....

 gökyüzü: .....

 hasta: .....

 sene: .....

 ova: .....

 bağır: .....

 şaşır: .....

 ayna: .....

 sabah: .....

 yakala: .....

4.1.3. CÜMLE TAMAMLAMA

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

Ertesi gün benim de elimde bir ayna vardı. (**d**)

Yataktan kalkıp .....dışarı baktım. (.....)

Bu .....içinde ilkbahar ve toprak kokusu vardı.(.....)

Bir ormanın .....geçtik. (.....)

Annem ve babamla .....bindik. (.....)

Bütün bunlar bir.....klaşığıdır.(.....)

Kalktım ve .....üstüne oturdum. (.....)

Odanın penceresinden “Karaçayır” adında bir koyu yeşil ova.....(.....)

Tam otuz .....önce on iki yaşındaydım. (.....)

İlkbaharda bana bir üzüntü, hareketlilik ve heyecan.....(.....)

a	havanın	g	görünürdü
b	arabaya	h	içinden
c	ilkbahar	i	gelir
d	<u>elimde</u>	j	sene
e	yatağımın	k	pencereden

4.1.4. GİZLİ KELİMELER

Aşağıdaki tabloda gizlenen kelimeleri bulunuz.

<u>İ</u>	<u>L</u>	<u>K</u>	<u>B</u>	<u>A</u>	<u>H</u>	<u>A</u>	<u>R</u>	Y	T	Z
L	Ö	U	A	S	F	G	K	A	R	H
Ö	A	Ş	A	Y	N	A	U	T	Y	A
G	E	N	Ç	E	T	R	Y	A	A	M
G	Ü	Z	E	L	B	A	I	K	Ğ	Z
B	V	Ü	Z	G	Ü	N	Ş	N	M	P
A	O	Y	U	N	Y	A	I	Ü	U	A
Y	A	N	N	E	Ü	İ	K	Ğ	R	R
R	E	T	İ	Z	K	U	Z	U	E	L
A	B	A	H	Ç	E	Ş	R	Z	Y	A
M	A	E	Ö	K	U	C	A	K	Ğ	K
B	S	A	B	A	H	A	S	D	F	H

4.1.5. MEVSİMLER VE AYLAR

Aşağıda verilen tablolardaki eksik harfleri tamamlayınız. Sonra doğru şekilde sıralama yapınız.

MEVSİMLER	
1. İ_K_A__R	1.
2. SO__AH__	2.
3. __Z	3.
4. K__	4.

AYLAR	
1. A_U_TO__	1.OCAK
2. M_R__	2.
3. A_AL_K	3
4. __YL_L	4.
5. N_S_N	5.
6. T_M_UZ	6.
7. K_S__	7.
8. O_AK	8.
9. MAY__	9.
10. H__İR_N	10.
11. Ş_BA__	11.
12. E_İ__	12.

4.1.6. RESİMLER VE CÜMLELER

Aşağıdaki resimlerin yanına ismini yazınız. Resimle ilgili bir cümle kurunuz.

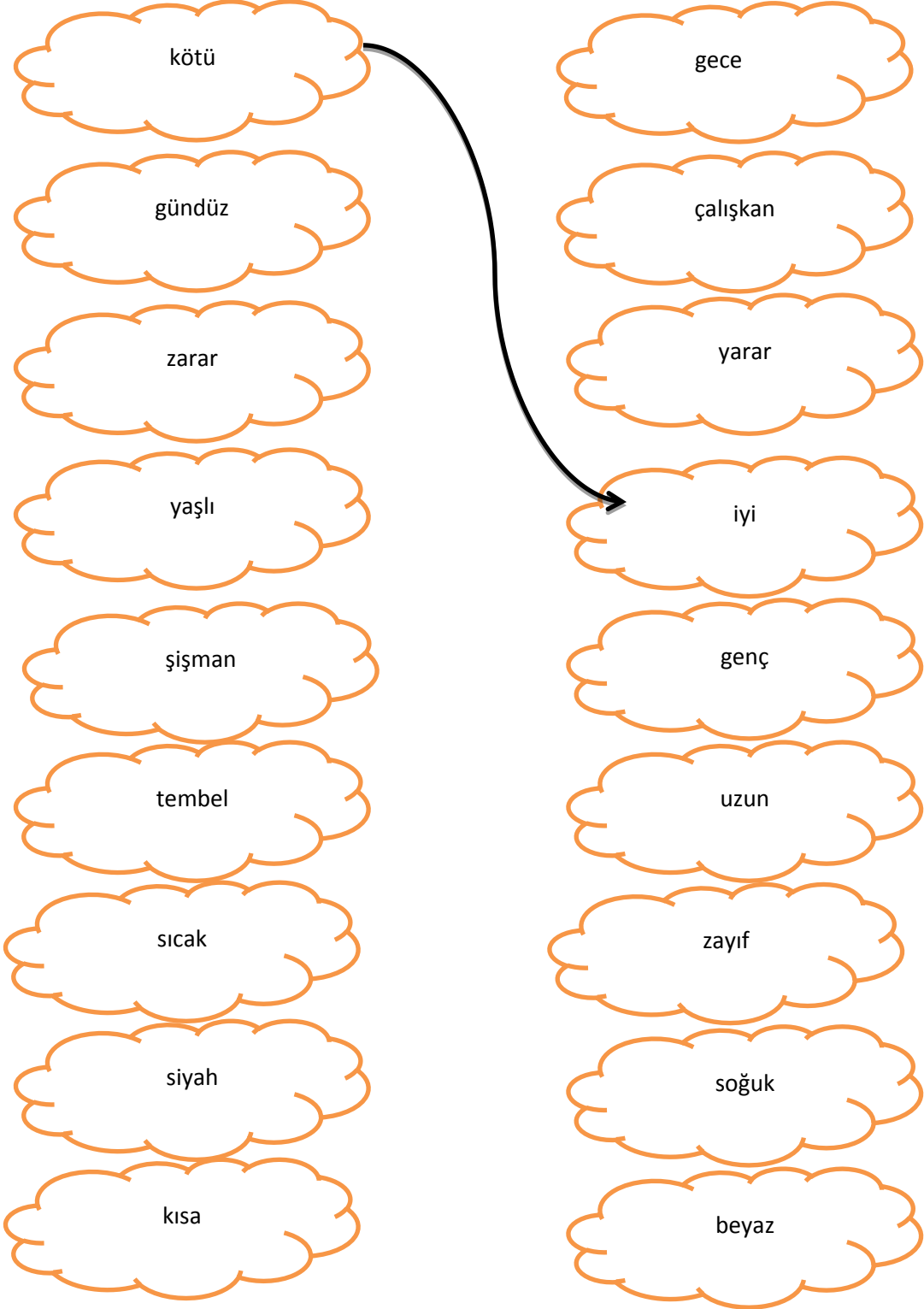
RESİM	KELİME	CÜMLE
	papatya	Annem papatyaları çok seviyor.
		
		
		
		
		
		
		

4.1.9. ZIT ANLAM

Aşağıda bazı sözcükler verilmiştir. Bu sözcükleri zıt anlamlılarıyla eşleştiriniz.

4.1.10. SÖZLÜK

ayrıl-: Bir yerden çıkmak, gitmek. *O, sabah erkenden evden ayrıldı. Hâlâ eve gelmedi.*

bağır-: Çok yüksek sesle konuşmak. *Çocuklar çok bağıyor.*

bardaktan boşanırcasına yağ-: Çok yağmur yağmasıdır. *Dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Alışverişe gidemeyiz.*

başı dön-: *Sabah kahvaltı yapmadım. Okulda çok yoruldum. İyi değilim. Başım dönüyor.*

başlangıç: Bir iş, hayat vb. şeylerin ilk bölümü. *Çok kötü şeyler yaşadık. Her şeyi unutalım. Yeni bir hayata başlayalım. Hayata yeni bir başlangıç yapalım.*

çayır: Bahar aylarında yağmurlar yağar ve topraktan yeşil otlar çıkar. Bunun ismi çayırdır.

çılgınlık: Herkesten farklı ve aşırı davranış. *Bir çılgınlık yaptım ve saçlarımı kırmızıya boyadım. Herkes çok şaşırdı.*

çimen: Çimen kendiliğinden yetişir. Aynı çim gibidir. Futbol sahalarının zemininde çim vardır ve rengi yeşildir.

daire: Bir şekil. Güneş daire şeklindedir.

durmadan: Sürekli, her zaman. *O, hiç susmuyordu. Durmadan konuşuyordu.*

durum: Hâl, vaziyet, koşul. Bu durumda sinemaya gidemeyiz. Çünkü o, çok hasta.

eri-: *Kış mevsimi bitiyor. Karlar eriyecek. Çiçekler açacak. Bahar gelecek.*

etkilen-: *Bugün bir film izledim. Filmdeki bir kişi çok güzel ve çalışkandı. Çok beğendim ve etkilendim.*

garip garip bak-: Bir şey anlamadan bakmak.

geç: *Sabah geç uyanıyorum. Çünkü iş saat on birde başlıyor.*

görev: *Ben üniversitede çalışıyorum. Benim görev yerim üniversite.*

görün-: *Güneş dağların arkasından yavaş yavaş göründü.*

haklı: *Ahmet ve Ali kavga etti. Bence Ahmet haklı çünkü Ali hep yalan söylüyor.*

hazırlan-: *Akşam yemeğe gideceğiz. Yemek için hazırlanıyorum.*

heyecan: *Yarın Türkiye'ye gideceğim çok heyecanlıyım. Heyecandan uyuyamadım.*

hüngür hüngür ağla-: *Çok ağlamak. Çocuk bisikletinden düştü. Hüngür hüngür ağladı.*

ilgilen-: *Ben sadece Türkçe dersiyile ilgileniyorum. Çünkü Türkçeyi çok seviyorum.*

kaldır-: *O şarkı söyledi ama çok utandı. Hep yere baktı hiç kafasını yukarı kaldırmadı.*

kapla-: *Her tarafı sis kapladı. Hiçbir yer görünmüyor.*

kırkikindi yağmurları: *İlkbaharda öğleden sonra yağmur yağar ve bu yağmurlar kırk gün sürer. Bu yağmurlara kırkikindi yağmurları denir.*

kırlangıç: *Bir kuş türü.*

koç: *Koyunun erkeği.*

koku: *Onun parfümünün kokusu çok güzel.*

koy-: *Kitapları masanın üzerine koydum.*

kucak: *Bebek yatakta uyumuyor. Annesinin kucagında uyuyor.*

kuzu: *Koyunun yavrusu. Kuzuları çok seviyorum.*

mucize: *Olağanüstü ve şaşırtıcı olay. Doktorlar hastaya ölür, dedi. Ama ölmedi, iyileşti. Bu bir mucize.*

ova: Düz alan. *Bu ovada tarlalar çok verimlidir.*

oyun: *Çocuklar bahçede oyun oynuyor.*

ömür: Yaşam, hayat.

papatya: Papatya çok güzel bir çiçektir. Ortası sarı, yaprakları beyazdır.

parlak: Işığın fazla olmasıdır. *Bilgisayarın ekranı çok parlak. Gözlerim ağrıdı.*

susa-: Su içmek istemek. *Hava çok sıcak, çok susadım.*

şaşır-: *Kimseye haber vermeden bayram için köyüme gittim. Annem ve babam beni gördü. Çok şaşırdı.*

titre-: *Hava çok soğuktu. Kalemi tutamadım çünkü ellerim titriyordu.*

yakala-: *Kedi farenin arkasından koştu ve fareyi yakaladı.*

yalancı: *O çok yalancı bir kişi çünkü hep yalan söylüyor. Doğruları söylemiyor.*

yanlışlıkla: *İstmeden ve bilmeden bir şey yapmak. Elim yanlışlıkla bardağa çarptı. Bardak yere düştü ve kırıldı.*

yansıma: *Güneşin ışığı karşıdaki aynadan odama yansıyor (giriyordu).*

4.2. BEN NE YAPAYIM?

Dün, evimdeki akşam yemeğinin fiyatını hesapladım. Dört yüz yetmiş kuruştı. Çok korktum. Benim işim yazı yazmaktı. Başka iş yapmamaya karar vermiştim. Bu yazımdan haftada iki lira alıyorum. Daha sonra belki başka gazeteler için yazı yazarım. Para kazanırım. Sonuçta bir ömür genç bir yazar olarak kalmayacağım.

Gazetelere hikâye ve röportajlar yazdım. Bir buçuk liraydı. Az para kazanıyordum ama annemle benim için yeterliydi. Şimdi ise bu para bize yetmiyor. Birkaç sene sabredeceğim. Sadece yazı yazarak para kazanmak istiyorum. Başka insanların bu konudaki sözlerini önemsemiyorum.

Ayda kırk beş liraya bir gazetede çalışmak bile mümkün değil. Öğretmenlik de yapamam. Öğrencilere bir şey öğretemem. Çünkü bir şey bilmiyorum. Ayrıca kısa süre sonra çocuklar benim sözlerimi dinlemezler. Üç sene önce ticaret yapmak istedim. Babam bana iş ortağı buldu. Adam babama bir mektup yazmış ve iş ortağı olmak istemişti. Mektupta yazım hataları çoktu ve mektup çok hüznüydü. Adam, babamın eski arkadaşı Ali Bey'di. Mektubunda şunlar yazıyordu:

“ Eskiden beraber çalıştık. O zamanlar çok gençtim. Biraz fazla çalıştım ama alnım pak. Sadece kendi paramı harcadım. Oğlun büyümüş, ona bir iş yeri açacakmışın. Oğlunla beraber çalışmak istiyorum. Çok dürüst bir şekilde çalışacağım. Ticari itibarımı tekrar elde etmek istiyorum. Dün akşam bir rüya gördüm. Rüyamda senin sayende ticarete çok başarılı oluyoruz. Bunu rüyamda bana Peygamber Efendimiz söyledi.”

Aslında bu mektup beni çok üzdü. Gözlerim yaşardı. Babam benden daha hassas bir insandı. Bu sebeple o da ağladı.

Zavallı adam geldi. Kısa boylu ve kurnaz bir adamdı. Beraber bir iş yeri bulduk. İşe başladık. Dükkânı açmak için parayı babam verdi. O zamanlar savaş yoktu. Bu sebeple ekim ayında elli çuval fasulye aldık. Bu fasulyeleri aralık ayında satacaktık. Ayrıca yumurta ve patates alıp satıyorduk. Ben dükkânda oturuyordum. İş arkadaşım sürekli pazarlık yapmak için dışarıya çıkıyordu. Yumurta ayırma makinemiz de vardı. Işık yanar, yumurtanın içi koyu sarı, açık sarı ya da siyah renk

görünürdü. Biz de renge göre yumurtaları ayırırdık. Yukarı kattaki odalarda elli çuval fasulyemiz vardı. İşe yeni başlamıştık. Bu sebeple akşamları işten erken çıkıyordum. İş ortağım bana; “Sen erken git. Daha gençsin. İleride alışırısın. Seni fazla yormak istemiyorum. Şimdi ben gencim; sen çocuksun. Sonra ben yaşlanırım. Sen çalışırısın.” dedi.

Bu nasıl bir çalışmaydı? Ne iş yapıyorduk? O günleri bir hayal gibi hatırlıyorum. Bu depoda ne yapıyorduk? Hiç anlamadım.

Fasulyeler yukarıdaki odalardaydı. Ben ona; “Fasulyenin fiyatı arttı mı?” diye sorardım. O; “Hayır, artmadı.” derdi.

Bir gün yukarı kattaki tuvalete gidecektim. Merdivenleri çıktım. Ayağıma bir şey takıldı. Fasulye çuvallarının üzerine düştüm. Garip bir ses duydum. Çuvala elimle vurdum. Bu sesi tanımıştım ama emin olamadım. Bir kez daha çuvala vurdum. Şimdi anlamıştım. Çuvalda ceviz vardı.

Aşağı indim. Ali Bey’in yanına gittim. “Yukarıda ceviz de mi var?” dedim.

“Bir kişi, birkaç çuval ceviz koydu. Sonra alacak.” diye cevap verdi.

Akşam, babama olayı anlattım. Sonraki gün işe geldik. Dükkân kapalıydı. Anahtar bulduk ve dükkânı açtık. Bütün çuvalların içine baktık. Hepsinde ceviz vardı. Çuvalların üzerinde de bir M.A. markası yazıyordu.

Babam bana kızdı. “Adam fasulyeleri satmış. Fasulyelerin yerine de ceviz doldürmüş. O cevizler zengin insanlarınır. Cevizleri depolamak için onlardan para almıştır. Adam seni kandırmış.” dedi.

Adamı bir daha göremedik. Zor hatırlıyorum ama genellikle oradaki insanlar kötüydü. Onların garip gözleri vardı. Sabah erkenden dükkânları geziyorlardı. İnsanları kandırmaya çalışıyorlardı. O sokaklarda çuvallar ve hamallar çoktu. Amaçları bir yere mal koymak ve bu sayede birilerini kandırmaktı. İnsanları kandırmak için uygun zamanı bekliyorlardı.

Çarşıların çoğunda çok dolandırıcı vardı. Ama bunları yakalamak imkânsızdı. Belki bu zamana kadar sadece birkaçı yakalanmıştır.

Bu sokaklar garip ve korkunçtu. Bakkal dükkânları Bizans dönemindeki dükkânlara benziyordu. İçinde büyük ve taş depolar vardı. Oradaki adamlar kocaman bıyıklı ve şişmandı. Onlar sadece evini, oğlunu, zevkini ve kızının çeyizini düşünüyordu. İşlerini dürüst yapmıyorlardı. Onların dürüst insan olması çok zordu. Fasulye çuvallarını değiştirip yerine ceviz çuvallarını koyuyordu. Bu sayede daha çok para kazanıyorlardı. Bir gün onlar da kaçacaktı.

Ben gazetelerde haftada iki liraya yazılar yazıyordum. Onlar da insanları kandırıyordu. Artık yazı yazmayacağım. Biraz param var. Bulgur, pirinç, biraz da nohut alıp depoda saklayacağım. Fiyatı arttıktan sonra satacağım. Başka çarem yok.

Eskiden bir memur arkadaşım vardı. Geçen gün onunla karşılaştık. Çok güzel ve pahalı kıyafetler giymişti.

— Bu ne hâl? dedim.

— Memurluktan ayrıldım, ticaret yapıyorum, dedi.

Arkadaşım iyi bir insandı. Hâlâ da öyle bir insan. Bana sırlarını anlattı.

— Ne yapayım? Bir yerden altı yüz lira buldum. Bu parayla iş yaptım.

Bugün yedi bin liram var. Mecbur kaldım bu işe! dedi.

Söyleyin. Ben ne yapayım? Ben yazı yazmak ve iyi bir kütüphane açmayı düşünüyordum. Güvenilir ve eğlenceli insanlarla kitaplar çıkarmak ve yayımcılık yapmak istiyordum. Hiçbir kötü kitap basmayacaktım. Olmayacak. Yakında babamdan miras paraları da bitireceğim. Siz söyleyin. Ben ne yapayım? Bulgur mu alayım?

4.2.1. METNİ ANLAMA SORULARI

1- Yazar kimle beraber yaşıyor?

.....
 .....
 .....

2- Yazar haftada kaç lira kazanıyor?

.....
 .....
 .....

3- Fasulye ve ceviz çuvallarını kim değiştirdi? Neden?

.....
 .....
 .....

4- Yazara iş ortağını kim buldu?

.....
 .....
 .....

5- Yazar ortağıyla ne iş yapıyordu?

.....
 .....
 .....

Aşağıdaki cümleleri doğru “D”, yanlış “Y” şeklinde cevaplayınız.

6. Yazarın ortağı fasulyeleri sattıktan sonra kaçtı. (.....)
7. Dükkânlarda büyük ve taş depolar vardı. (.....)
8. Yazar ticaret yapmak istiyordu. (.....)
9. Metne göre insanlar ticaret yaparak daha çok para kazanıyor.(.....)
10. Yazar gazetelere iki liraya hikâye ve röportaj yazıyor.(.....)

4.2.2. BULMACA VE EĞLENCE

Aşağıda yazılı olan kelimeleri bulmacada bulunuz.

~~A~~	~~K~~	~~S~~	~~A~~	~~M~~	H	K	G	Ğ	E
A	K	L	O	B	E	E	A	D	S
Y	E	M	E	K	S	Ş	Ö	N	C
A	S	D	F	G	A	Z	E	T	E
M	M	Ü	İ	G	P	O	R	G	D
E	D	Ü	K	K	A	N		A	F
K	Ö	T	Ü	Ö	C	A	Ş	R	G
T	Ç	U	V	A	L	N	B	İ	S
U	Z	C	V	S	A	Ç	L	P	A
P	C	S	O	K	A	K	B	N	M

yemek	dükân	garip	kötü
çuval	sokak	mektup	
gazete	hesap	<i>akşam</i>	

4.2.3. CÜMLE TAMAMLAMA

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları tamamlayınız.

Yukarı **kattaki** odalarda elli çuval fasulyemiz vardı.(e)

Akşam, babama olayı ..... (.....)

Eskiden bir .....arkadaşım vardı.(.....)

Fiyatı .....sonra satacağım.(.....)

.....bulduk ve dükkânı açtık.(.....)

Cevizleri .....için onlardan para almıştır.(.....)

Evimdeki akşam yemeğinin fiyatını.....(.....)

İnsanları kandırmak için uygun.....bekliyorlardı.(.....)

Üç sene önce .....yapmak istedim.(.....)

a	memur
b	depolamak
c	anlattım
d	zamanı
e	kattaki
f	hesapladım
g	anahtar
h	ticaret
ı	arttıktan

4.2.4. FİİLLER

Aşağıdaki tabloda bazı fiillerin olumsuzları verilmiştir. Bu fiillerin olumlularını yazınız.

	OLUMSUZ FİİL	OLUMLU FİİL
1.	<u>öğretemem</u>	<u>öğretebilirim</u>
2.	kalmayacağım	
3.	dinlemezler	
4.	istemiyorum	
5.	artmadı	
6.	emin olamadım	
7.	yapamam	
8.	göremedik	
9.	yapmıyorlardı	
10.	yazmayacağım	
11.	bilmiyorum	
12.	gidemeyeceğim	
13.	okumadım	

4.2.5. KARIŞIK HARFLERİ KELİME YAPMA

AŞağıda bazı meyve ve sebze isimlerinin harfleri karışık olarak verilmiştir.
Kelimelerin doğru Őeklini yanındaki boşluğa yazınız.

ASETPAT	→	PATATES
ZUM	→	
LYEUSFA	→	
İVKİ	→	
VZİCE	→	
OHTUN	→	
ŐSONA	→	
ALEM	→	

4.2.6. EKLERİ YAZALIM

Aşağıdaki cümlelerdeki boş yerleri uygun eklerle tamamlayınız.

Mektup**ta** yazım hataları çoktu. (-de)

Rüyamda senin sayen..... ticaret.....çok başarılı oluyoruz. (-de / -de)

O zamanlar savaş yok..... . (-dı)

Bu sebeple akşamları iş.....erken çıkıyordum. (-den)

Fasulyenin fiyatı art.....mı? (-dı)

Fasulye çuvallarının üzerine düş.....m . (-dı)

Ali Bey'in yanına git.....m. (-dı)

Ben gazeteler..... hafta.....iki liraya yazılar yazıyordum.(- de / -de)

Memurluk.....ayrıldım, ticaret yapıyorum. (-den)

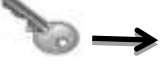

Bu sokaklar garip ve korkunç..... .(-dı)

4.2.8. RESİMLİ BULMACA

Aşağıda bazı resimler verilmiştir. Resimlerin isimlerini bulmacadaki yerine yazınız.

							
	A	N	A	H	T	A	R
							
							
							
							
							
							
							
							
							
							
							
							

4.2.9. ÖZ GEÇMİŞ**Adı - Soyadı:****Cep Telefonu:****E- Mail:****Adres:****KİŞİSEL BİLGİLER****Doğum Yeri:****Doğum Tarihi:****Medeni Hâli:** Evli ( ) Bekâr( )**EĞİTİM BİLGİLERİ****Eğitim Durumu:** ilkokul ( ) ortaokul( ) lise( ) lisans( )
yüksek lisans( )**Mezun olduğu okulun adı:****Mezun olduğu bölüm:****Meslek:****KİŞİSEL BECERİLER****Yabancı Diller:****İlgi alanları:**

4.2.10. SÖZLÜK

alış-: *Bu ülkeye çabuk alıştım çünkü Türkiye'ye çok benziyor.*

anahtar: *Evin anahtarı bozulmuş. Kapıyı açamadım.*

art-: Yükselmek. *Domatesin fiyatı çok arttı. Geçen hafta 2 liraydı. Bu hafta 2,5 lira oldu.*

ayır-: Diğerlerinin içinden seçip almak. *Pirinçlerin içindeki taşları ayırdım.*

ayrıca: *Sen çok güzelsin ayrıca çok çalışkansın.*

bıyık: Dudağın üstündeki kıllardır. *Babamın bıyıkları var.*

buhar: *Kışın camlarda buhar oluyor. Çünkü içeri sıcak, dışarı soğuk.*

çare: *Bu hastalığa doktorlar çare buldu. Artık kimse ölmeyecek.*

çarşı: *Çarşıda market, banka, kasap, manav vb. vardır.*

çeyiz: *Kızlar evlenmeden önce çeyiz hazırlar. Çeyizde kıyafet, örtü ve eşyalar vardır. Evlendikten sonra onları evinde kullanır.*

çuval: *Patatesleri 20 kilogramlık çuvallara koydular. Çuvallar çok ağırdı.*

değiştir: *Arabamı değiştirdim. Yeni arabam çok güzel.*

depo: *Markete yeni ürünler geldi. Onları depoya taşıdık.*

depola-: Saklamak veya korumak amacıyla bir şeyi bir yere koymak.

dolandırıcı: Dolandırıcılar insanları kandırıp para kazanır.

doldur-: *Annem bardağa süt doldurdu.*

dükkân: *Bu caddede çok dükkân var. Ayakkabı dükkânı, kıyafet dükkânı...*

dürüst: *O çok dürüst birisidir. Hiç yalan söylemez. Sadece doğruları söyler.*

düş-: *Çocuk parkta bisikletten düştü. Ağlamaya başladı.*

düzeltil- Öğretmen ödevleri kontrol etti. Hatalarımı düzeltti.

eğlenceli: Dün gece lunaparka gittik. Orası çok eğlenceliydi. Çok mutlu olduk.

elde et-: Bir şeye sahip olmak.

es-: Bugün rüzgâr çok esiyordu. Bu yüzden saçlarım dağıldı.

fiyat: Markette domatesin fiyatı 2 liraydı.

garip: Acayip. O garip bir insan. Hiç kimseyle konuşmuyor.

güvenilir: Babam çok güvenilir bir insan çünkü o hiç yalan söylemez, her zaman dürüst davranır.

hamal: Hamallar eşya taşır. Evimizin eşyalarını iki hamal taşıdı.

hassas: Kardeşim çok hassas bir insandır. Her şeyden çok çabuk etkilenir. Bir film izledi ve hemen ağlamaya başladı.

hatırla-: Kredi kartı şifremi unuttum. Şifreyi bir hafta sonra hatırladım.

hesapla-: Üç ekmek ve iki tane çikolata aldım ama satıcı yüksek fiyat söyledi. Bence yanlış hesapladı.

hüzünlü: Üzücü. Akşamki film çok hüzünlüydü. Hepimiz ağladık.

imkânsız: Dedem 85 yaşında futbol oynaması imkânsız çünkü çok yaşlı.

iş ortağı: Bu iş yerini Ahmet ile ben açtım. Biz Ahmet'le iş ortağıyız.

itibar: Çok çalışarak işlerini düzeltti. İtibarını geri kazandı. Artık herkes ona eskisi gibi saygı duyuyor.

kaç-: Hırsızlar polisi gördü ve kaçtı. Polis onları kovaladı.

kandır-: "Hastayım." diyerek okula gelmedi ama bahçede top oynuyordu. Öğretmenini kandırdı.

karar ver-: Tatilde Türkiye'ye gitmeye karar verdim çünkü Türkiye çok güzel.

karşılaş-: *Yolda Ahmet'le karşılaştım. Sohbet ettik.*

kitap bas-: *Kitapçı kitabımı bastı. Yarın satmaya başlayacak.*

kitap çıkar-: *Ben yeni bir kitap çıkardım. Herkes okuyor ve kitabımı çok beğendiler.*

korkunç: *Bu film çok korkunç. Çocuklar izleyemez çünkü korkarlar ve gece uyuyamazlar.*

koy-: *Kitapları masanın üzerine koydum.*

kurnaz: *O, çok kurnaz bir insandır. Sürekli başkalarını kandırmaya çalışıyor.*

mal: *Eşya, yiyecek vb. malları depoya koyduk. Bir ay sonra satacağız.*

marka: *Bu araba çok pahalı. Çünkü markası Mercedes.*

mecbur kal-: *Ben düğüne gitmeyecektim ama mecbur kaldım, gittim. Çünkü annem zorla götürdü.*

mektup: *Eskiden insanlar uzaktaki arkadaşlarına mektup yazardı.*

miras: *Bir insan öldükten sonra onun para ve eşyaları çocuklarına kalır. Bu ev, bana babamdan miras kaldı. Para vermedim.*

pak: *Temiz.*

pazarlık: *Satıcı ile konuşarak bir şeyin fiyatını düşürmek. Mağazada ayakkabı 50 liraydı. Satıcıyla pazarlık yaptım ve 40 liraya aldım.*

peygamber: *Hz. Muhammed İslam dininin son peygamberidir.*

röportaj: *Gazeteciler başbakanla röportaj yaptı.*

sakla-: *Kaybolmaması, görünmemesi için gizli bir yere koymak.*

sır: *Bu olayı kimseye anlatma. Sadece biz bilelim. Bu aramızda sır olsun.*

takıl-: *Bahçede koşuyordum. Ayağım taşa takıldı. Yere düştüm.*

yakala-: Polisler koştu ve hırsızları yakaladı.

yaşlan-: Babam artık çok yaşlandı çünkü o 65 yaşında.

yayımcılık: Ben kitap yayımcılığı yapıyorum. Yazarların kitaplarını basıyorum ve insanlar bu kitapları okuyor.

yazım hatası: Türkçe sınavında öğrenciler çok yazım hatası yaptı. Kelimeleri yanlış yazdılar.

zevk: Keyif. Zevk için yüksek sesle müzik dinliyor.

4.3. ZEMBEREK

- Kaç dakika var? dedim.
Aniden anlayamadı ve sordu.
- Neye kaç dakika var?
Yüzüne şaşkın şaşkın baktım.
- Dersten çıkmaya kaç dakika var, canım? dedim.
- Haa! Anladım, dedi.
Cebinden biraz büyük, gümüş bir saat çıkardı. İstemedi saate baktı çünkü ders dinliyordu.
- Sakin bir şekilde on yedi dakika var, dedi.
Mevsim sonbahardı. Öğlen oluyordu. Sinekler hocanın etrafında uçuyordu. Hoca ise bitki tohumlarını anlatıyordu. O anda, arka sıradan bir kişi beni çağırdı. Sinirlendim ve arkaya döndüm. Bir arkadaşım:
- Kaç dakika var? Sor, dedi.
- Sen sor, ben biraz önce sordum, dedim.
Arkamdaki kişi bana kızdı:
- Hayvan, dedi.
Sonra yanımdaki dalgın çocuğa seslendi.
- Celil kardeşim, kaç dakika var acaba? dedi.
Arkadaşım tekrar, neye kaç dakika var? diye sormak istedi. Sonra benim gözlerime baktı ve hatırladı. Biraz büyük saatini çıkardı ve istemedi cevap verdi.
- İki dakika var.
Bu olay her ders devam etti. Sınıfta sadece bir kişide saat vardı. Her ders, saatini ceketinin cebinden çıkarıyordu. Sonra kalın sesiyle bize saati söylüyordu.
- On dakika... Beş dakika, yirmi dakika, tamam... diyordu.

Dersler o zaman elli dakikaydı. Bir gün sabırsız ve utangaç bir şekilde “kırk beş dakika” diye sınıfın arkasına seslendi. Ben duydum.

Bu garip ve yorucu görevi çok güzel başardı. Çünkü derslerinde ve sınavlarında da başarılıydı. O, sadece uzun teneffüslerde kendisi için saate bakardı. Öyle hatırlıyorum. Bazen de son sınavda kafası karışırdı. Üzgün olur ve uykusu gelirdi. O zaman da saate bakardı. Başka zaman saate bakmazdı. Ben ilk günden sonra ona saati sormadım. O bana kendisi söylerdi.

Bazı zamanlar derslerim çok kötüydü. Ders dinlemek istemezdim. Ama o zamanda da ona saati sormadım. Geometri derslerinde bile sormadım. Çünkü o dersi hiç sevmiyordum. Tembeller bile bu derste başarılıydı. Saati az kişi sorardı. Çünkü saati sormak, dersten sıkılmak anlamındaydı. Bu dersi galiba sadece ben sevmiyordum. Yine bir gün geometri dersindeydik. Derste soru çözüyorduk. Uzun zaman soruları düşündüm ve cevap bulamadım. Soruyu sormak için arkadaşşıma döndüm. Arkadaşımanın yüzü güneş yanığı gibiydi. Zeki ve hızlıydı. Omzumla ona dokundum ama kazara gibi davrandım. Arkadaşıım bana döndü. Yüzüme gülümseyerek baktı. Tahtadaki soruyu düşünüyordu. Soruyu bana anlatmasını istedim. Sorunun cevabını söylüyordu. Bir anda durdu ve:

— Sana bunu sonra anlatırım. Şimdi saate bakalım, dedi.

Kalın ve uzun parmaklarıyla ceketinin cebinden saati çıkardı. Üzgün gözlerle saate baktı. Galiba hâlâ soruyu düşünüyordu. Uzun süre saate baktı. Ben sabırsızlanıyordum. Hoca, ona ve bana bakıyordu. Arkadaşıım üzgün gözlerle bana döndü.

— Galiba saati kurmamışım. Saat çalışmıyor, dedi.

Saati kurmaya çalıştı. Fakat saatin zembereğini o kuruyor. Sonra zemberek yine bozuluyordu. Üzgün üzgün:

— Zembereğı kırılmış, dedi.

Ben önemsemedim ve o gün ilk kez geometri dersini hocadan dinledim. Ders çok hoşuma gitti. Geometri dersinden sonra psikoloji dersi vardı. Psikoloji hocamız yaşlı bir adamdı. Sesi kendisinden daha çok yaşlıydı. Dersimizin konusu heyecandı.

Ama hoca dersi çok heyecansız anlatıyordu. Psikoloji dersi güzel bir dersti ama o hocanın sesiyle dinlemek kötüydü. Benzetmeleri de konuyla alakasızdı.

Herkes arkadaşşıma saati soruyordu. O da sessiz bir şekilde: “Zembereği kırıldı.” diyordu. En arka sırada bir öğrenci yalnız oturuyordu. O öğrenci derslerde çok konuşmazdı. Bu çocuk belki bizimle aynı yaştıydı. Ama büyük bir adam gibiydi. Sigara içişi ve konuşması mahalle kahvesinin yabancı insanlarına benziyordu.

Aniden sevimsiz ve heyecanlı bir sesle bağırdı:

— Celil ya! Kaç dakika var?

Arkadaşımanın yüzü kızarmıştı. Tikslenme, sinir ve üzüntüyle arkaya döndü. Hiçbir şey söylemeden sinirli bir şekilde baktı. Ama hoca onu bırakmadı. Çok sinirliydi. Koca adamı dövecekti. Öğretmen daha fazla sabredemedi. Yüzü sararmıştı fakat nazikti. Öğretmen:

— Celil efendi, yavrum, lütfen saate bakar mısınız? Ben de teneffüse ne kadar zaman kaldı, merak ediyorum, dedi.

Celil utangaç bir şekilde ayağa kalktı.

— Efendim, saatimin zembereği kırılmış, dedi.

Öğrencilerden bir süre ses çıkmadı. Sonra birisi konuştu.

— Yuu... Zembereği kırılmış! Zemberek! Zemberek! diye bağırdı.

Sonra diğer öğrenciler de bağırılmaya başladı.

— Zemberek! Zemberek!

“Zemberek” ismi dersten sonra çok yayıldı. Biz bunu tahmin edememiştik. Fakat Celil derste arkadaşları bu ismi söyledikten sonra kendini kötü hissetmişti.

Arkadaşlar artık Celil’i “Zemberek” diye çağırıyordu. Herkes Celil ismini birkaç gün içinde unuttu. Celil bu duruma çok üzülyordu. Ona Celil diyemiyordum çünkü sınıftaki bütün öğrenciler zemberek diyordu. Zemberek de diyemiyordum çünkü arkadaşım ona üzülyordu. Celil aslında bu duruma kızılıyordu ama belli

etmiyordu. Arkadaşları çağırıyor, o bilerek bakmıyor sadece yere bakıyordu. Fakat ikinci ya da üçüncü defa nefretle bakıyordu. Yine de cevap vermiyordu.

Son dersteydik. Celil bir ara yanımdan ayrılmıştı. Bir arkadaşına ders anlatmaya gitmişti. Sıranın önünde bir mektup gördüm. Celil bu mektubu derste yazıp düzeltmişti. Mektuba dokunmadım ama belli etmeden okudum. Ama biliyordum ki kötü bir şey yapıyordum.

“Değerli Babacığım,

Mektubunuzu aldım. Çok memnun oldum, tahmin edemezsiniz. Burada havalar çok iyiydi. Fakat dün aniden gökyüzünde bulutlar ortaya çıktı. Şimdi bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Bu yağmurdan sonra “Nilüfer Ovası” çok güzel olur. Pencereden bütün ovayı görüyorum. Sabah sis oluyor. Ova bir denize benziyor. Burası bana her zaman Gemlik’i hatırlatıyor. Çünkü arkadaşım Gemlikliydi. Sizleri çok özledim. Derslerime düzenli olarak çalışıyorum. Siz de böyle istiyordunuz. Babacığım, üzülme ama size bir şey daha söyleyeceğim. Benim saatim kırıldı. O saati bana siz vermiştiniz. Saatin içindeki demir şey kırıldı. İçindeki çelik şey... O kırıldı. Bu hafta size göndermek istiyorum ama bunun için oraya bir kişinin gelmesi gerekir. Bizim okulda çok saat var. Benim saate ihtiyacım yok. Siz saati yaptırıp kullanırsınız. Annemin ve sizin ellerinizden öpüyorum. Güzel dualarınızı bekliyorum.

Oğlumuz Celil”

4.3.1. METNİ ANLAMA SORULARI

1- Olay hangi mevsimde yaşanıyor?

.....
 .....
 .....

2- Celil babasına neden mektup yazdı?

.....
 .....
 .....

3- Öğrenciler neden sadece Celile saati soruyor?

.....
 .....
 .....

4- Geometri dersinde neden saati az kişi sorardı?

.....
 .....
 .....

5- Celil ne zaman kendini kötü hissetti?

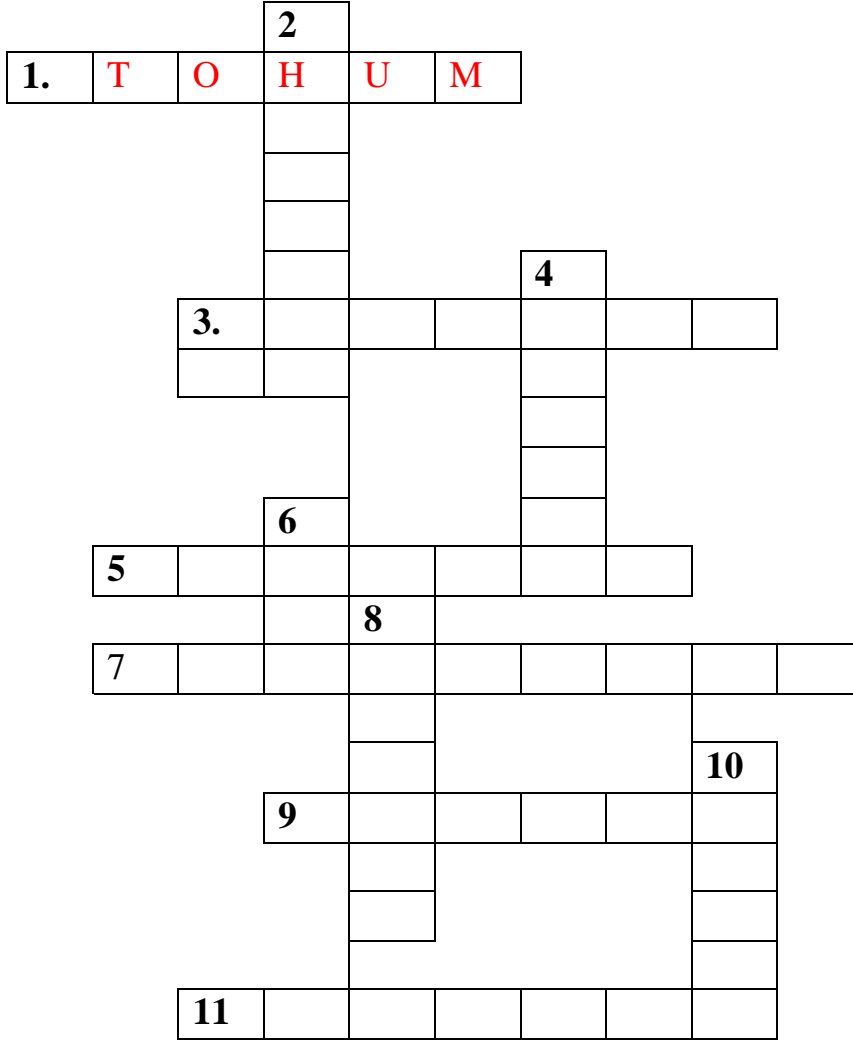
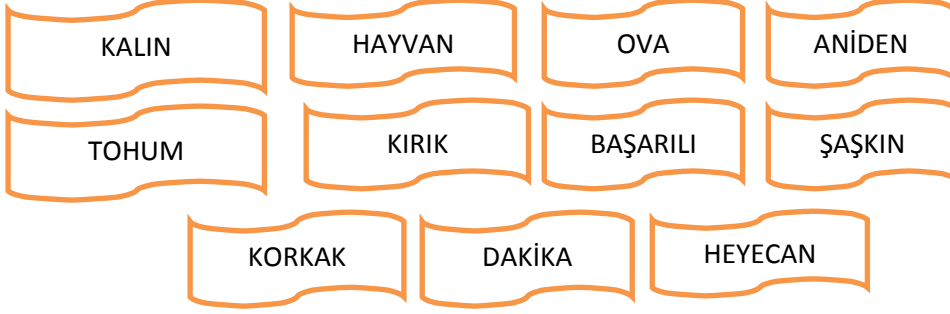
.....
 .....
 .....

Aşağıdaki cümleleri doğru “D”, yanlış “Y” şeklinde cevaplayınız.

1. Sınıfta sadece bir tane saat vardı. (.....)
2. Olay Nilüfer ovasında geçiyor. (.....)
3. Celil'in kol saati bozuldu. (.....)
4. Saat psikoloji dersinde çalışmıyordu.(.....)
5. Saatin zembereği kırılmış.(.....)

4.3.2. KELİME TAMAMLAMA

Aşağıda Zemberek hikâyesindeki bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri uygun yerlere yazınız.

4.3.3. CÜMLE YAZIYORUM

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerle ilgili birer cümle yazınız.

 okul: *Yarın sabah okula erken gideceğim.*

 ders:

 mevsim:

 sonbahar:

 arkadaş:

 ceket:

 üzgün:

 ders:

 zemberek:

 soru:

 yalnız:

 sinirli:

 teneffüs:

 saat:

 mektup:

4.3.4. CÜMLE OLUŞTURUYORUM

Aşağıda kelimeler karışık olarak verilmiştir. Kelimeleri kurallı cümle hâline getiriniz.

sinekler- etrafında- uçuyordu- hocanın

.....*Sinekler hocanın etrafında uçuyordu.*.....

vardı- bir- sınıfta- kişide-yalnızca-saat

.....

sonra- dersinden- vardı- geometri- psikoloji

.....

derslerime- olarak- çalışıyorum- düzenli

.....

bütün- görünüyor- ova- pencereden

.....

kızarmıştı- yüzü- arkadaşımın

.....

ayırdı- istemeyerek-tahtadan- gözlerini

.....

4.3.5. CÜMLE TAMAMLAMA

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

dersini

dakikaydı

yaşlı

saati

anlatmaya

sesle

sabredemedi

önünde

geometri

Arkadaşlar

Dersler o zaman elli .....

Yine bir gün .....dersindeydik.

Öğretmen daha fazla.....

.....artık Celil'i "Zemberek" diye çağırıyordu.

Sıranın..... bir mektup gördüm.

Bir arkadaşına ders .....gitmişti.

Aniden sevimsiz ve heyecanlı bir .....bağırды.

O gün ilk kez geometri .....hocadan dinledim.

Psikoloji hocamız .....bir adamdı.

Ben ilk günden sonra ona .....sormadım.

4.3.6. EŞ ANLAMLI KELİMELER

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerin eş anlamlılarını bulmacada bulunuz.

N	K	A	R	A	L	A	K
S	U	F	A	K	C	N	Ö
M	S	S	E	N	E	I	Y
T	A	T	A	L	E	P	K
H	E	D	İ	Y	E	P	Ü
K	E	L	M	T	A	O	E
O	T	G	E	N	Ç	M	A
N	<u>M</u>	<u>E</u>	<u>K</u>	<u>T</u>	<u>E</u>	<u>P</u>	L
U	T	A	L	E	B	E	Ö
K	Ğ	K	O	N	U	K	Ç

/	Hatıra	/	hikâye	/	Kırmızı
/	<u>okul</u>	/	beyaz	/	siyah
/	misafir	/	kırmızı	/	öğrenci
/	küçük	/	yıl	/	yaşlı

4.3.7. FİİLLERİN OLUMSUZUNU YAZIYORUM

Aşağıda bazı fiiller verilmiştir. Fillerin olumsuzlarını yazınız.

	OLUMLU FİİL	OLUMSUZ FİİL
1	dedim	demedim
2	oluyordu	.....
3	sordum	.....
4	bakardı	.....
5	çözüyorduk	.....
6	istedim	.....
7	çalıştı	.....
8	dinledim	.....
9	oturuyordu	.....
10	bağırdı	.....
11	konuştu	.....
12	bakıyordu	.....

4.3.8. EKSİK HARFLERİ TAMAMLIYORUM

Aşağıya okulla ilgili bazı kelimeler yazılmıştır. Kelimelerdeki eksik harfleri tamamlayınız.

 _K_L

 Ö_R_TM_N

 __ĞR_N_İ

 K_T_P

 K_L_M

 S_LG__

 D_RS

 T_HT__

 D_FT_R

 S_R__

 M_S__

 G_OM_TR__

 M_T_M_T_K

 T_N_FF_S

 H_R_TA

 K_T_PH_N__

 S_ND_LY__

 Ç_NT__

 S_N_F

 Ö_EV

4.3.9. MEKTUP

Uzaktaki bir arkadaşınıza/ akrabanıza mektup yazınız.

A large orange-bordered box with rounded corners and a scroll effect at the top and bottom. Inside the box, there are 18 horizontal dotted lines for writing a letter. The lines are evenly spaced and extend across most of the width of the box. The top and bottom corners of the box are rounded and have a scroll effect, with a grey shadow on the inside of the scroll.

4.3.10 SÖZLÜK

acaba: Bu kelime merak, kararsızlık veya kuşku anlatır. *Acaba akşamki partiye kim gelecek?*

alaka: İlgi. *Benim matematikle hiç alakam yok. Matematiği hiç sevmiyorum.*

aniden: Ansızın, birdenbire. *Kapıyı açtım. Aniden karşıma köpek çıktı. Çok korktum.*

bağır-: Çok yüksek sesle konuşmak. *Öğretmen herkes sussun, diye bağırdı.*

bardaktan boşanırcasına yağ-: Yağmurun çok yağmasıdır. *Dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Alışverişe gidemeyiz.*

başar-: *Müdür Esmâ'ya önemli bir görev verdi. Bence Esmâ bu görevi başaracak.*

başarılı: *Tarık çok başarılı bir öğrencidir. Ödevlerini yapar ve sınavlardan yüksek puan alır.*

benzetme: *Yoldaki çocuğu arkadaşıma benzettim. Çocuğun yanına gittim ama arkadaşım değilmiş.*

çağır-: Bir kişinin bir yere gelmesini istemek. *Annem çağırırdı. Gitmem gerek. Akşam misafir gelecekmiş.*

çelik: Bir maden.

cep: *Cüzdan ceketimin cebinden düşmüş.*

çıkart-: *Ahmet cebinden parayı çıkardı ve bana verdi.*

dalgın: *Annem odaya girmiş, ben görmemişim. Bu aralar çok dalgınım. Çok düşünüyorum.*

demir: Bir maden.

dik dik bak-: Sinirli bir şekilde bakmak. *Arkadaşım bana çok sinirlendi. Dik dik baktı.*

dokun-: Müzedeki eşyalara dokunmak yasak.

döv-: Kötü adam küçük çocuğu dövdü. Çocuğun her yeri yara oldu.

dua: Kardeşim hastayken Allah'a dua ettim. Kardeşimin iyi olmasını istedim.

dürt-: Arka sıradaki arkadaşım bir şey istemek için beni eliyle dürttü.

durum: Hâl, vaziyet, koşul. Bu durumda dışarıya çıkamayız çünkü çok kar yağıyor.

düzeltilir-: Öğretmen ödevleri kontrol etti. Hatalarımı düzeltti.

düzenli: Kardeşim çok düzenli bir öğrencidir. Her gün ödevlerini yapar.

galiba: Tahmin cümlelerinde kullanılır. Havada bulutlar var. Galiba yağmur yağacak.

garip: Acayip, farklı. Onun çok garip hareketleri var. Kimse anlamıyor.

gülümse: Biraz gülmek. Markette öğretmenimi gördüm. Öğretmenim bana gülümsedi.

gümüş: Altın kolye çok pahalıydı. Gümüş kolye aldım.

hatırla: Evden çıkmıştım. Bir şey yapmayı unutmuştum. Evet, ütüyü kapatmamıştım. Şimdi hatırladım. Gidip kapatacağım.

hatırlat: Bir kişiye unutmaması için haber etmek. Yarın bankaya gideceğim Ben unutturum. Sen bana hatırlat, unutmayayım.

heyecan: Sevinç, korku, üzüntü gibi duygular heyecanı oluşturur. Dün akşam lunaparka gittik. Çok heyecanlıydı.

hoca: Bizim matematik hocamız çok iyi bir insan.

içine dert ol-: Bir olayı çok düşünmek ve üzülmek.

ihtiyaç: Benim paraya ihtiyacım var. Bana biraz para verebilir misin? Hastaneye gideceğim.

isteksiz: *Bugün hiçbir şey yapmak istemiyorum. Çok isteksizim.*

kafası karış-: *Dünkü dersten sonra Ahmet'in kafası karışmış. Dersi anlamamış. Ben bugün tekrar anlatacağım.*

kazara: *Yanlışlıkla, istemeden bir şey yapmak. Elim yanlışlıkla bardağa çarptı. Bardak yere düştü ve kırıldı.*

kırıl-: *Parça parça olmak. Cam bardak yere düştü ve kırıldı.*

kızır-: *Kırmızı renk olmak. Domatesler yeşildi. Bugün kızarmış.*

korkak: *Kardeşim çok korkak bir insandır. Evde yalnız kalamaz ve korku filmi izleyemez.*

mahalle kahvesi: *Bizim mahalledeki kahveye gittim ve orada çay içtim. Bu mahalle kahvesi çok temiz ve ucuz.*

nadiren: *Bazen. Biz sinemaya nadiren gidiyoruz. Çünkü evde film izlemeyi daha çok seviyoruz.*

nefret: *Hiç sevmemek. Ben farelerden nefret ediyorum.*

önemse-: *O benim için çok önemli bir insan. Onu önemsiyorum.*

öp-: *Bayramda babamın ve annemin elini öptüm.*

ova: *Düz alan. Bu ovada tarlalar çok verimlidir.*

psikoloji: *Bir bilim dalı.*

saati kur-: *Saati ayarlamak. Saatimi kurmayı unutmuşum.*

sabırsız: *O, çok sabırsız bir insandır. Sınav sonucunu öğrenmek için saatlerce bilgisayarın önünde bekledi.*

sabret-: *Komşumuz her zaman yüksek sesle müzik dinliyor. Artık sabredemedim. Yöneticiye şikâyet ettim.*

sarar: *Sarı renk olmak. Sonbaharda yapraklar sararır.*

şaşkın şaşkın: *Küçük çocuk pazarda kaybolmuş. İnsanlara şaşkın şaşkın bakıyordu. Annesini arıyordu.*

seslen-: *Annem balkondan bana seslendi. Eve gel, dedi.*

sıkıl-: *Bugün hiç dışarı çıkmadım. Evde çok sıkıldım. Dışarıda gezmek istiyorum.*

sinek: *Bir hayvan. Gece odama sinek girmiş. Sürekli uçtu sabaha kadar uyuyamadım.*

sinirlen-: *Akşam eve geç geldim. Babam çok sinirlendi.*

sis: *Bugün hava sisli. Hiçbir yer görünmüyor.*

tahmin et-: *Sorunun cevabını bilmiyordum ama cevabı tahmin ettim ve doğru yaptım.*

teneffüs: *Okulda 45 dakika ders, 15 dakika teneffüs oluyor.*

tiksin-: *Yemeğin içinden bir şey çıktı. Yemekten tiksindim. Şu an bir şey yemek istemiyorum.*

tohum: *Bahçeye çiçek tohumlarını ektim. Her gün suluyorum, 15 gün sonra çiçekler çıkacak.*

ümidi kırıl-: *Sınav sonuçları açıklanmadan önce çok ümitliydi. Sınavdan kötü bir puan almış. İyi bir üniversiteye gidemem, diyor. Ümidi kırılmış.*

umursa-: *Önem vermek, önemsemek. Doktor "Sigara içme." dedi ama o umursamadı. Hâlâ sigara içiyor.*

utangaç: *Zeynep çok utangaç bir insandır. Başka insanların yanında konuşamaz, okuldaki etkinliklere katılmaz.*

yavru: *Bazen insanlar çocukları "yavrum" diye çağırır. Sevgi ve şefkat ifade eder.*

yayıl-: *Bir haberi çok kişinin duymasıdır. Bu haber her yere yayıldı.*

yorucu: *Bugün çok yorucu bir gündü. Çünkü bütün gün temizlik yaptık.*

yüü kızar-: *Sıcakta çok yürüdüm. Yüzümün rengi kırmızı gibi oldu. Sıcak sebebiyle yüzüm kızardı.*

zeki: *Akıllı. Bu çocuk çok zeki. En zor problemleri ile çözüyor.*

zemberek: *Saatın içindeki yay. Saatimin zembereği çalışmıyor.*

4.4. SON KUŞLAR

Kış, adanın bir tarafına geliyordu. Bütün rüzgârlar birlikte esiyordu. Adanın diğer tarafında ise yaz mevsimi hâlâ devam ediyordu. Burada yaz, üzgün bir yolcuya benziyordu. Sanki yazın elinde bir valiz ile pasaport vardı ve gitmek için bekliyordu. Yani hava soğumaya başlamıştı. Adada yazın bu hâlini en çok ben seviyordum. Çünkü insanlar kış mevsiminin gelmesini istemiyordu. Herkes, soğuk kış mevsimine kendini hazırlamaya çalışıyordu. Ben ise hâlâ kış için hazırlık yapmıyordum. Çünkü tembeldim ve yaz mevsimini yaşamaya devam ediyordum.

Yaz mevsimi, adanın bu tarafında daha uzun süre devam ediyordu. Burada hiç ev yoktu. Yalnız bir tane kır kahvesi vardı. Bu kır kahvesi, bir apartman terası kadar küçüktü. Tahta masaların üzerinde karıncalar gezer, sinekler kahve fincanının etrafına konarlardı. Burası bazen çok sessiz olurdu. Bazen de gökyüzünden bir uçak sesi gelirdi. Şimdi, o uçaktaki yolcuları düşündüm. Onların uçağı Yeşilköy Havaalanı'na iniyor. Daha önce de uçaklar geçmişti ama o yolcuları hiç düşünmemiştim.

Buradaki kahveci, sevimsiz bir adamdır. Huysuz bir devlet memuruna benzer. Ayrıca hastadır ve fazla yorulmaması gerekir. Bu yüzden kahveci olmuş, diye düşünüyorum. Ben de bir ömür iyi bir kahve dükkânı aradım ama bulamadım. Bu yüzden kahveci olamadım. Bir kır kahvesi açmak benim hep hayalimdi. Bundan güzel bir ömür olur mu? Elli altmış senelik yaşam bundan güzel başlar ve biter mi?

Burada kadınlar beyaz çamaşırları bir ağaçtan diğer ağaca kadar sermişlerdi. Hava durgun, güneşsiz ve ılıktı. Bu sebeple ıslak çamaşırlar hiç kurumayacak. Bir kedi tahta masanın üstüne çıkmış, köpeğime durmadan ses çıkaracak mı? Sandalyenin üstünde eski çoraplar vardı. Asmanın yaprakları yemyeşildi. Bizim bahçedeki asma kurudu bile.

Buradan İstanbul'un bazı yerleri görünüyor ama o yerler buraya çok uzak. Acaba buralar neresi? Buradaki insanların sesleri buraya neden gelmiyor?

Şimdi, başka bir uçağın sesini duymaya başladım. Bizim ada, büyük ihtimal uçakların yol güzergâhı üzerinde. Çünkü her zaman buradan uçak geçiyor.

Kedi oturdu. Köpeğim gözünü kapattı. Şimdi de karga seslerini duyuyorum . Eskiden bu adaya bu zamanlarda kuşlar gelirdi. Cıvıl cıvıl öterlerdi. Grup hâlinde bir ağaçtan diğerine konarlardı.

Kuşlar buraya en son iki sene önce geldi. Artık gelmiyorlar.

Belki geliyorlar da ben görmüyorum.

Sabaha doğru bazı insanlar ellerine bir kafes alırlardı. Kuşları yakalamak için adanın tepesine giderlerdi. Yanlarında çocukları da olurdu. Ben bunu görürdüm ve çok üzülürdüm. Kuşları yakalamalarını istemiyordum.

Büyüklerin ellerinde değişik sopalar vardı. Bunlarla yeşil bir yere giderlerdi. Sopaları küçük bir ağacın altına koyarlardı. Yanına da kafeste bir kuş bırakırlardı. Ağacın her dalına ökseleri bağlarlardı. Özgür kuşlar, kafesteki kuşun sesini duyup gelirler. İnsanlar bir süre bir ağacın gölgesinde beklerler, sonra kuşlara doğru yürürlerdi. Kuşların bazılarını yakalarlardı, bazıları ise kaçmayı başarırdı. İnsanlar kuşları hemen orada boğarlar ve kuş öldükten sonra tüylerini yolarlardı.

Konstantin adında bir adam vardı. Ökseleri cumartesi gecesinden hazırlardı ve herkesi bir araya getirirdi. Galata'da bir ofisi vardı. Tahıl tüccarıydı. Büyük elleri vardı. Saçları dağınıktı, kalın sesle gülüyordu. Kuşların bir damla kadar küçük etleriyle pilav yapardı. Bunu çok severdi. Dişleri bembeyazdı ve parlıyordu. O dişlerle kuşun kafasını koparırdı.

Hani Konstantin mütevazı, sessiz bir insandı? Kimse onun zenginliğini bilmezdi? Hani komşuları onu severdi, hiçbir şeye karışmazdı? Sabah işine koşarak giderdi. Akşam elinde dolu poşetler olurdu. Vapurdan çıkardı. İnsanlar onu görürdü. O, işleri önemsemez, şiveli konuşur, güzel şakalar yapardı. Bu sebeple insanlar onun hakkında kötü düşünmezdi. Sadece kendi hayatıyla ilgilenirdi, düzenli bir hayatı vardı. Onun gibi binlerce kişi vardı. Ama güz mevsiminde birdenbire kötü bir insan olurdu. Akşam vapurunun arka tarafında sandalyede oturup denizi izlerdi. Sonra gözlerini havaya kaldırırdı ve mutlu olurdu. Çünkü eylül ayının sonlarında gökyüzü çok güzel olurdu.

Havada ve denizde kuşları görürdü. Kuşlar sağa sola hareket ederler ve bir süre sonra kaybolurlardı. Bu kuşlar gökyüzünde siyah bir noktaya benzerdi.

Konstantin, kuşları çok uzaktayken de görebilirdi. Gözlerini hafif kapatarak uzağı iyi görürdü. Bazen bir arkadaşını görür, ona gözleriyle işaret yapardı ve gökyüzüne bakarak “Bizim pilavlık kuşlar geldi.” derdi. Çünkü Konstantin kuşları yakalar ve onların etiyle pilav yapardı.

Kuşlar bazen çok yakında uçardı. Böyle zamanlarda kuşların seslerini taklit ederdi. Kalın dudaklarıyla ses çıkarırdı. Bu ses kuş sesine benzerdi. Kuşlar genellikle bu sese inanırdı. Bir başka kuşun sesi sanıp vapurun etrafında uçarlardı. Sonra uzaklaşırlardı. Bu olaylara hep şahit oldum.

Havalar soğur ve rüzgâr eser. Ekim ve kasım aylarının sonuna doğru ılık, bulutlu ve güzel günlerde en sesli kafes kuşunu bulurdu. Mahalledeki çocukları çağırırdı. Kuşların bir tanesi iki yüz elli gram etmezdi. Bu kuşları gökyüzünden toplardı.

Uzun seneler oldu. Kuşlar artık gelmiyor. Yani ben göremiyorum. Güz başlar. Ben o güzel günleri pencereden görürüm. Hemen Konstantin efendinin yerini düşünürüm ve tahmin edip yola çıkarım. Kuş sesi duyarım. Üzülürüm. Normal zamanlarda sonbaharda meyve ağaçları, bulutlar, güneşin ışıkları, yeşillikler, insanlar ve kuşlar birlikte güzeldir. Bu hayatta insan barış ve mutlu bir hayatı düşünür. Bu memlekette insanlar kıra gider. Kuş sesiyle mutlu olur. Ama Konstantin Efendi buna engel oluyor. Zaten kuşlar da fazla gelmiyorlar. Belki birkaç sene sonra dünyada kuş kalmayacak. Her memlekette kaç tane Konstantin Efendi var? Kim bilir? Kuşlardan sonra şimdi de milletin yeşilliğine, ağaçlarına, doğal güzelliklerine zarar vermeye başladılar. Geçen gün yolun kenarındaki yeşillikleri gördüm. Çok hoşuma gitti. Kimsenin zarar vermesini istemedim. Gökte hiç kuş yoktu. Kuş kafesine bir incir koydum ve evden çıktım. Kuş çok mutluydu ve dostlukla bana bakıyordu.

Evin duvarına bir çivi çaktım. Kuş kafesini çiviye taktım. Yola çıktım. Havada kuşlar yoktu ama yeşillikler vardı. Baktım; dün her yerde yeşillikler vardı ama bugün her yerde yeşillikler yoktu. Biraz ileride dört çocuk gördüm. Çocuklar yürüyorlar ve

yeşilliklerin en güzel yerinde duruyorlar. Kocaman bir yeşil yeri kürekle yeşillikleri söküyorlar ve bir çuvala koyuyorlardı.

Çocuklara:

- Ne yapıyorsunuz? dedim.
- Sana ne? dediler.
- Çocukların kıyafetleri çok eskiydi.
- Canım, onları neden söküyorsunuz? dedim.
- Mühendis Ahmet Bey sökmemizi istedi.
- Bunları ne yapacak?
- Yukarı tarafta Hollandalı bir deri tüccarı var. Onun bahçesini yapıyorlar.
- O tüccar çok zengin, İngiliz çimi alsın.
- İngiliz çimiyle bu aynı mı?
- Bu daha mı iyi?
- Bu çok daha iyi. Hollandalı adam öyle söylemiş.

Karakola koştum. Polisler habere verdim. Polis çim sökmeyi yasakladı ama adamlar gizli gizli, yine çimleri söktüler. Mühendis Ahmet Bey'e ceza bile vermediler. Belediye kurallarında, yol kenarındaki çimleri sökmenin cezası yokmuş.

İnsanlar kuşları yakalayıp öldürdüler, çimleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı. Dünya değişiyor dostlarım! Artık güz mevsiminde kuşları göremeyeceksiniz. Bir gün yol kenarlarında yeşil ağaçları, çimleri göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama çocuklar, sizin için kötü olacak! Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak! Onları koruyun.

4.4.1. METNİ ANLAMA SORULARI

1- Kuşları kim, neden öldürüyor?

.....
 .....
 .....

2- Olay hangi mevsimde yaşanmaktadır? Hava nasıldı?

.....
 .....
 .....

3- Mühendis Ahmet Bey çocuklardan ne istiyor?

.....
 .....
 .....

4- Kahveci nasıl bir adamdır?

.....
 .....
 .....

5- Konstantin nasıl bir adamdır?

.....
 .....
 .....

Aşağıdaki cümleleri doğru “D”, yanlış “Y” şeklinde cevaplayınız.

6. Polisler mühendis Ahmet Bey’e ceza kesti. (.....)

7. Yazar kahveci olmak istemektedir. (.....)

8. Uçaklar adanın üzerinden geçmektedir. (.....)

9. Adadan İstanbul’un her yeri görünüyor. (.....)

10. Konstantin Efendi kuşları çok uzaktayken görebilir. (.....)

4.4.2. BENİM CÜMLELERİM

Aşağıda verilen resimlerin adlarını tablodaki uygun yerlere yazınız. Daha sonra o kelime ile ilgili bir cümle yazınız.

RESİM	İSİM	BENİM CÜMLEM
	uçak	Yarın akşam, uçakla İstanbul'a gideceğim.
		
		
		
		
		
		
		

4.4.3. KELİMELERİ BULUYORUM

Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimeler tanıtılmıştır. Bu kelimeleri bulunuz ve uygun yere yazınız.

1. Deniz ya da okyanustaki yerdir. Bütün etrafında sular vardır.
2. Güz mevsiminin diğer adıdır.
3. Kötü sesli bir kuştur.
4. Bir ağaç türüdür. Her mevsim yeşildir. Dikenli yaprakları vardır.
5. Bir yerin en üst noktasıdır.
6. Bir yere bağlı olmamak, kendi fikrine göre hareket etmek.
7. Buğday, arpa, mısır, pirinç vb. ürünlerin genel adıdır.
8. Bir meslek. Ticaret yapar.
9. Seyahatte kullanılır. İçine eşyalar konulur. Bir çeşit büyük çantadır.
10. İçinde çay, kahve vb. içecekler içilir. Bir bardak çeşididir.

1	A	D	A					
2	S							
3	K							
4	Ç							
5	T							
6	Ö							
7	T							
8	T							
9	V							
10	F							

4.4.4. CÜMLE OLUŞTURUYORUM

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimeleri kullanarak cümle oluşturunuz.

esiyordu	bütün	birlikte	rüzgârlar		
1. <i>Bütün rüzgârlar birlikte esiyordu.</i>					
burada	yoktu	ev	hiç		
2.					
sesi	bazen	uçak	gelir	gökyüzünden	
3.					
üstüne	tahta	masanın	Çıkmış	bu	kedi
4.					
eskiden	gelirdi	bu	zamanlar	adaya	kuşlar
5.					
değişik	vardı	ellerinde	büyüklerin	sopalar	
6.					
kimse	zenginliğini	onun	bilmezdi		
7.					
olurdu	aymın	eylül	güzel	sonlarında	gökyüzü
8.					

4.4.5. KELİME DÜNYASI

Aşağıdaki kutularda verilen harfle başlayan kelimeler yazınız.

Kitap
Kedi
Kebab

M.....
M.....
M.....

A.....
A.....
A.....

B.....
B.....
B.....

H.....
H.....
H.....

S.....
S.....
S.....

Y.....
Y.....
Y.....

E.....
E.....
E.....

Z.....
Z.....
Z.....

C.....
C.....
C.....

4.4.6. GİZLİ KELİMELER

Aşağıdaki bulmacada gizlenen kelimeleri bulunuz ve kelimenin yanına işaret koyunuz. Bir kelime 5 puandır. Toplam puanınızı aşağıya yazınız.

R	Ü	Z	G	A	R	<u>K</u>	<u>I</u>	<u>Ş</u>	C	V	M
M	A	S	O	Ğ	U	K	Y	B	A	D	A
E	V	A	S	D	S	B	A	N	M	U	Ö
V	Z	E	N	G	İ	N	P	İ	C	V	A
S	B	O	R	Ü	N	Ö	R	B	E	A	N
İ	K	U	Ş	B	E	E	A	Z	M	R	A
M	E	R	Y	A	K	M	K	Ö	Ç	Ü	O
U	Ç	A	K	C	B	N	Ö	T	E	N	K
Ç	C	Ğ	R	K	A	F	E	S	Ö	B	E
Ğ	Ü	A	Ç	A	S	Ç	A	N	T	A	D
E	A	Ç	Ş	D	F	G	J	K	V	M	İ
G	Ö	K	Y	Ü	Z	Ü	S	F	D	A	U
Ğ	S	O	N	B	A	H	A	R	N	M	A
Ü	M	C	Ç	T	Y	A	Ğ	M	U	R	İ
K	Ö	P	E	K	A	S	D	F	G	H	E

KIŞ (✓)	SİNEK(.....)	GÖKYÜZÜ(.....)	KÖPEK(.....)
RÜZGAR (.....)	UÇAK(.....)	SONBAHAR(.....)	YAĞMUR(.....)
MEVSİM(.....)	AĞAÇ(.....)	ÇANTA(.....)	EV(.....)
SOĞUK(.....)	KAFES(.....)	YAPRAK(.....)	DUVAR(.....)
ADA(.....)	VAPUR(.....)	KUŞ(.....)	ZENGİN(.....)

Toplam puan:.....

4.4.7. CÜMLEDEKİ YANLIŞLARI BULUYORUM

Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimeler yanlış yazılmıştır. Yanlış kelimeleri işaretleyiniz ve yanındaki boşluğa doğrusunu yazınız.

O uçakdaki yolcuları düşündüm. (**uçaktaki**)

Çünkü insanlar kış mevsiminin gelmesini istemeyordu. (.....)

Bu sebeple ıslak çamaşırlar hiç kurumıyacak. (.....)

Başka bir uçağın sesi gelmeye başladı. (.....)

Kuş çok mutluydu ve dostlukla bana bakıyordu. (.....)

Sesleri buraya neden gelmiyor? (.....)

Burada hiç ev yoktu. (.....)

Burada yaz, üzgün bir yolcuya benzeyordu. (.....)

Bu kır kahvesi küçükdü. (.....)

Onların uçağı Yeşilköy Havaalanı'na iniyor. (.....)

4.4.9. CÜMLE TAMAMLAMA

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

Grup hâlinde bir ağaçtan diğerine **konarlardı**.

Büyüklerin ellerinde değişik..... vardı.

Kuşların bir damla kadar küçük etleriyle ..... yapardı.

Eskiden bu ..... bu zamanlarda kuşlar gelirdi.

Biz kuşları ve ..... çok gördük.

Kuşlar ..... buraya gelmiyor.

Kuş kafesine bir ..... yapıştırdım ve evden çıktım.

Konstantin Efendi, kuşları çok ..... de görebilirdi.

Başka bir uçağın sesi ..... başladı.

sopalar

pilav

uzaktayken

adaya

gelmeye

konarlardı

yeşillikleri

incir

artık

4.4.10. SÖZLÜK

acele et- : Bir iş için hızlı hareket etmek. *Uçak birazdan kalkacak. Acele etmemiz gerekiyor. Geç kalacağız.*

ada: Denizin ortasındaki kara parçası. *Kıbrıs bir adadır.*

asma: Elma ağaçta olur. Üzüm asmada olur.

bağla-: *Ayakkabımın ipini bağladım. Koşmaya başladım.*

barış: *Dünyada barış olsun. Savaş olmasın.*

bas-: *Yerde bir böcek gördüm. Ayağımla üstüne bastım. Böcek öldü.*

başar-: *Müdür Ahmet'e bir görev verdi. Ahmet bu görevi başaracak.*

belki: İhtimal anlamı vardır. *Ayşe çok geç kaldı. Belki uyanamamıştır.*

bırak-: Bir yere koymak. *Elindeki kitapları masaya bıraktı. Odadan çıktı.*

boğ-: Nefessiz bırakıp öldürmek.

ceza: *Öğretmen öğrencilere ceza verdi. Yarın herkes beş sayfa yazı yazacak.*

cıvil cıvil: “Neşeli” anlamına gelir. Genellikle kuş sesleri için kullanılır. *İlkbaharda cıvil cıvil kuş sesleri olur.*

çağır-: *Komşumuz Ali'yi bizim eve çağırdım. Beraber oyun oynadık.*

çak-: *Arkadaşım bana bir tablo hediye etti. Tabloyu duvara asmak için bir çivi çaktım. Sonra duvara astım.*

çam: Bir ağaç türüdür. Her mevsim yeşildir. *Bazı insanlar yıl başında çam ağacı süslerler.*

çamaşır ser-: *Çamaşırını yıkadım. Sonra kuruması için balkona serdim.*

çamur: *Yağmur yağdı. Bahçedeki topraklar çamur oldu.*

çim: Futbol sahaları çimdir ve çimin rengi yeşildir.

çivi: Küçük metal çubuk. *Duvara çivi çaktım. Saati oraya astım.*

çuval: Patatesleri 20 kilogramlık çuvallara koydular. *Çuvallar çok ağırdı.*

dağınık: *Onun odası çok dağınık. Kıyafetleri yatağın üzerinde, kitapları yerde.*

dal: *Ağacın dallarında kuşlar var.*

damla: Yuvarlak şekilde, çok az miktarda sıvı. *Arabanın camında yağmur damlaları var.*

dedikodu: Bir kişi orada yokken onun hakkında konuşmak. *Dedikodu yapmak kötü bir davranıştır.*

değiş-: Başka bir biçim veya duruma girmek. *O eskiden çok iyi bir insandı ama artık değişti. Herkese kötü davranıyor.*

deri: *Koyunu kestikten sonra derisini tüccara sattık. Deri ile ayakkabı yapacaklarmış.*

dost: Yakın arkadaş. *O, benim dostum yani yakın arkadaşım.*

durgun: Hareketsiz. *Bugün rüzgâr yok. Bu sebeple deniz çok durgun.*

düzenli: *Kardeşim çok düzenli bir öğrencidir. Her gün ödevlerini yapar.*

engel ol-: Önlemek. *Bir şeyin olmasına engel olmak. Buraya ev yapmak istedim ama engel oldular. Yapamadım.*

es-: *Bugün rüzgâr çok esiyor.*

fikir: Düşünce. *Bence onun fikrine güvenme.*

fincan: *Dün akşam bir fincan Türk kahvesi içtim.*

gök: Gökyüzü, sema. *Gece gökteki yıldızlara baktım.*

gölge: *Sabah bahçemiz güneş oluyor. Öğleden sonra güneş gidiyor gölge oluyor.*

güz: Sonbahar. *Güz mevsiminde insanlar kış için hazırlık yapar.*

güzergâh: *Bu otobüsün güzergâhı İstanbul- Kocaeli- Eskişehir-Ankara'dır. Bursa'dan geçmiyor.*

hayal: *Benim en büyük hayalim dünyayı gezmek.*

hazırlık: *Yarın bize misafir gelecek. Annemle birlikte hazırlık yapıyoruz. Ben tatlı yapıyorum, annem de yemek yapıyor.*

huysuz: *Kötü huylu. O adam, huysuz bir insan. Hiçbir şeyi beğenmiyor, herkesi eleştiriyor.*

ılık: *Hava sıcak değil, soğuk da değil. Ilık.*

ıslak: *Pantolonum ıslak çünkü üzerine su döküldü.*

ilgilen-: *Ben sadece Türkçe dersiyile ilgileniyorum. Çünkü Türkçeyi çok seviyorum.*

inan-: *Ahmet hep doğru söyler. Hiç yalan söylemez. Ben Ahmet'e inanıyorum ve güveniyorum.*

iri: *Çok büyük.*

kafes: *Kuşları kaçmasın diye kafese koydu.*

kahveci: *Bir meslek. Benim babam kahveci. Babamın kahvesinde insanlar çay, kahve içiyor.*

karakol: *Polis hırsız yakaladı ve karakola götürdü.*

karga: *Karga kötü sesli bir kuştur.*

karınca: *Bir hayvan.*

karış-: *Müdahale etmek. Yemek yaparken her şeye karışıyor. Her şeyi ben bilirim, diyor.*

kır-: *Salonda küçük kardeşim top oyuyordu. Topa vurdu ve vazoyu kırdı.*

kır: Şehir ve kasabaların dışındaki çoğu boş ve geniş yer, dağ.

kırp-: Bir gözü hızlıca açıp kapatmak.

kocaman: Çok büyük. *Yolda kocaman bir köpek gördüm.*

kon-: *Evimizin balkonuna kuş kondu.*

kopar-: *Bahçedeki çiçeği kopardı, evine götürdü.*

koru-: *Polisler insanları kötü insanlardan korur.*

kovala-: *Polisler hırsızın arkasından koştu yani hırsızı kovaladı.*

koy-: *Elimdeki kitapları masanın üzerine koydum.*

kucakla-: *Bebek yatağında ağladı. Annesi bebeği kucağına aldı.*

kuru-: *Bahçedeki çiçekler kurudu çünkü sulamayı unuttum.*

kürek: *Bahçeyi kürekle kazdım ve çiçek ektim.*

leke: *Beyaz tişörtüme kahve döküldü. Tişörtüm leke oldu. Yıkadım ama kahve lekesi çıkmadı.*

lodos: Bir rüzgâr türü.

mantıklı: *O, çok mantıklı bir insan. Her olayda mantıklı konuşur.*

memleket: *Ben Konya'da doğdum, büyüdüm. Burası benim memleketim.*

mütevazı: *O, çok zengin bir insan ama kimse bilmiyor. Çünkü o çok mütevazı bir insan. Kimseye zenginim, demiyor.*

nesli tüken-: Bir türün yok olması. *Dinozorların nesli tükendi. Artık dinozor yok.*

ökse: Kuşları yakalamak için kullanılır. Bir çeşit değnektir.

ömür: Yaşam, hayat.

önemse-: *O, benim için çok önemli bir insan. Onu önemsiyorum.*

öt-: İnsanlar konuşur, köpekler havlar, kuşlar öter.

özgür: Hür, bağımsız. *Evimde kafeste kuş vardı. Kuşu özgür bıraktım. Artık gökyüzünde uçuyor.*

parla-: *Öğlen güneşe bakamayız. Çünkü güneş çok parlıyor.*

poşet: *Poşete bir kilo elma koydum.*

poyraz: *Bir rüzgâr türü.*

sevimsiz: *Onu hiç kimse sevmiyor. Çünkü çok sevimsiz bir insan. Davranışları ve konuşmaları iyi değil.*

sinek: Bir hayvan.

sopa: Kalın değnek. *Elindeki sopa ile köpekleri kovaladı.*

sök-: Bir şeyi yerinden çıkarmak. *Bahçedeki kötü otları söktü.*

şahit ol-: *Bütün olayları Ahmet de gördü. Her şeye şahit oldu. Her şeyi biliyor.*

şaka: *Arkadaşıma şaka yaptım, telefonunu sakladım. Yarım saat telefonunu aradı. Sonra verdim. Çok komikti.*

şive: Söyleyiş özelliği. *Arkadaşımanın dedesi farklı bir şiveyle konuşuyor.*

tahıl: Buğday, arpa, mısır, pirinç vb. ürünlerin genel adı.

taklit et-: *Bebek babası gibi yürümeye çalışıyor. Babasını taklit ediyor.*

taraf: *Evin sağ tarafında limon, sol tarafında portakal ağaçları var.*

tepe: En üst yer. *Arkadaşlarım dağın tepesine çıktı ama ben çıkmadım. Çünkü yüksek yerlerden korkuyorum.*

teras: Evlerin üst kısmında olur. Balkon gibidir. *Evin terasında ızgara yaptık.*

topla-: *Bahçeden domates, salatalık topladım. Taze taze yedim.*

tüccar: Tüccar, ticaret yapar. Bir meslektir. Bir şey alıp satar.

tüy: Kuşun beyaz tüyleri vardı.

uzaklaş-: Evden yeni çıkmıştım galiba 500 metre uzaklaşmıştım. Annem telefon etti eve geri döndüm.

valiz: Yarın İstanbul'a gideceğim. Valizime ayakkabı, kıyafet ve on tane kitap koydum. Valizim çok ağır oldu.

yakala-: Hırsız çok hızlı koştu ama yine de polisler onu yakaladı. Karakola götürdü.

yasak: Sigara içemezsiniz çünkü burada sigara içmek yasak.

yaşam: Ömür, hayat. Doğum ile ölüm arasındaki zaman. Sağlıklı bir yaşam için spor yapmalıyız.

yemyeşil: Çok yeşil. Yağmur çok yağdı. Bütün ağaçlar yemyeşil oldu.

yeşillik: Yeşil bitkilerin genel adı. Çocuklar bahçedeki yeşilliklerin arasında oyun oynuyor.

yol-: Tüy, bitki vb. ni yerinden çıkarmaktır. Tavuğu kestikten sonra tüylerini yoldu. Sonra pişirdi.

yorul-: Sabahtan akşama kadar çok çalıştım. Çok yoruldum hemen uyumak istiyorum.

4.5. HİŞT, HİŞT!...

Yürüyordum. Yürümeyi seviyordum çünkü o zaman rahatlıyordum. Evden sınırlı bir şekilde çıkmıştım. Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim. Olur, olur! Kesinlikle tıraş bıçağına sinirlenmiştim.

Otların yeşil, denizin mavi ve gökyüzünün bulutsuz olması kesinlikle bir meseledir. Kim demiş mesele değil? Budalalık. Belki yağmur yağacak, belki otların yeşili mor ya da denizin mavisi kırmızı olacak. O zaman bunlar mesele olacak.

Çikolata renginde bir yaprak ve bir keçi gördüm. Birisi arkamdan bana seslendi:

— Hişt.

Dönüp baktım. Yolun kenarındaki küçük, taze otlar bana baktı. Yolda kimse yoktu. Bir evin damını ve havada bir kuşu gördüm. Yoluma devam ediyordum. Bir ses duydum:

— Hişt, hişt!

Dönüp bakmayı çok istiyordum. Belki de bu sebeple dönüp bakmadım. Olabilir. Gökten bir kuş “Hişt, hişt” diyerek geçmiştir. Arkamdan yılan, kaplumbağa, kirpi geçmiştir. Belki bir böcek vardı. O “Hişt, hişt” dedi.

— Hişt, dedi yine.

Bu sefer isteksizdim. Belki isteksiz olmam sebebiyle dönüp baktım. Sanki çalıların arasında biri saklanıyordu.

Yolun kenarına oturdum. Az ileride bir eşek otliyordu. Onun da rengi açık yeşildi. Ağzı, dişleri, kulakları ve boynu çok güzeldi. Belki de bu sesi “hişt, hişt” diye duydum ama eşeğin ot koparmasından farklı bir ses duydum.

— Hişt, hişt, hişt, dedi.

Bazen kulağımızın yakınında bir ses duyarız. Sesin sahibini biliriz. O ses bizi çağırır. Olur değil mi? Pek nadirdir. Bazen kendi kafanızın içinden bir ses duyarsınız. Bu sesi seversiniz, bilirsiniz. Belki de sizi sessizce bu ses çağırmıştır. Olabilir.

Aniden, güneşi garip ve sarı bir sis kapladı. Bir kirli el, yeşil renkli eşeğin sırtından bir kumaş aldı. Eşeğin rengi gri oldu. Yola indim. O ses saatlerce “hişt” demeye devam etsin. Benim umurumda değil.

O ses belki bir kuştur. Belki kaplumbağadır. Belki de kirpidir. Belki yakındaki bir denizcinin sesidir, bir canavardır.

En iyisi ben “hişt, hişt” diyeyim. Kendim “hişt, hişt” dedim. Ama bu ses yoldaki sese benzemiyordu.

Birdenbire bir kadınla bir adam gördüm. Bana Kalpazankaya yolunu sordular. “Bu yol Kalpazankaya yolu.” dedim. Sanki onlar yürümedi, yol hareket etti. Çok hızlı bir şekilde benden uzaklaştılar. Koyunların arasında papazın oğlunu gördüm, orada yatıyordu. Ayağa kalktı. Ağzını sildi. Kuzuyu bacaklarından tuttu. Kuzuyla yere düştü. Kuzuyu burnundan öptü. Papazın oğlu çirkin ve aptaldı. Şimdi bir çiçek tarlasındaydım. Bence “hişt, hişt” sesi, kesinlikle bir kuşun sesiydi. Bazı kuşlar vardır. “Cik cik” demezler. “hişt, hişt” derler.

Bir adam bahçeyi kürekle kazıyordu.

— Merhaba hemşehrim, dedi.

— Ooo, merhaba, dedim.

Adam tekrar işine devam etti. Adama “Hişt, hişt” dedim. Bakmadı. Tekrar ; “Hişt, hişt” dedim. Yine bakmadı. Hızlı hızlı “hişt, hişt, hişt” dedim.

— Buyurun beyim, dedi.

— Bir şey söylemedim, dedim.

Adam küçük parmağını kulağına soktu. Kulağını kaşdı. Sonra parmağını çıkarıp baktı. Elini küreğe sildi. Ben adama tekrar “Hişt, hişt,” dedim.

Adam önce gökyüzüne, kuşlara ve denize baktı. Sonra da bana döndü ve şüpheyle baktı.

— Bu sene enginar nasıl, dedim.

— İyi değil, dedi.

— Baklayı ne zaman toplayacaksın?

— Daha zamanı var, dedi.

Adam tekrar şüpheyle denize, gökyüzüne ve bana baktı.

— Bu ses kuşların sesi galiba, dedim.

— Benim de kulağıma bir ses geliyor. Ama ne taraftan geliyor? Bilmiyorum.

Zaten şimdi şu kulağım az ses duyuyor, dedi.

— Doktora gitmen gerek. Belki doktor kulağını yıkar, dedim. Benim de kulağım geçen gün az duyuyordu.

— Doktora mı gittin?

— Evet.

— Doktor kulağını yıkadı mı?

— Hayır, yıkamadı. Pislilik varmış, sadece onu temizledi.

— Çocuklar nasıl, diye sordum.

— İyiler, dedi. Dokuz çocuğum vardı. Birisi öldü. Ölüm olayını biliyorsun, dedi.

— Sus, sus dedim. Çok üzücü. Haydi, güle güle.

— Haydi, güle güle.

Oradan biraz uzaklaştım ve yine bir ses duydum.

— Hişt, hişt.

Şimdi yakaladım. O ses bahçivanın sesiydi. Evet, eminim bahçivandı.

Bahçivana seslendim:

— Haydi, haydi. Bu sefer seni yakaladım, dedim.

— Daha toplamadım baklayı. Senden neden saklayayım? Parasıyla değil mi? dedi.

— Sen hişt, hişt demedin mi?

— Ben de bir ses duyuyorum ama nereden geliyor bilmiyorum, dedi.

Dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, hayvandan, ottan, böcekten, çiçekten “hişt, hişt” sesi gelsin. Bir yerden “hişt, hişt” sesi gelmeli. Sessiz güzel olmaz. “Hişt, hişt” sesi geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanlar... Bir yerde ses olması gerekir. O zaman hayat vardır. Sessiz hayat olmaz.

- Hiş hiş.
- Hiş hiş.
- Hiş hiş.

4.5.1. METNİ ANLAMA SORULARI

1- Yazar sabah neye sinirlendi?

.....
 .....
 .....

2- Kadınla adam yazara ne sordu?

.....
 .....
 .....

3- Yazar neden “hişt hişt” sesini duymak istiyor?

.....
 .....
 .....

4- Yazar koyunların arasında kimi gördü? Bu kişi ne yapıyordu?

.....
 .....
 .....

5- Yazar ilk “hiş hişt” sesini nerede duydu?

.....
 .....
 .....

Aşağıdaki cümleleri doğru “D”, yanlış “Y” şeklinde cevaplayınız.

6. Yürümek yazara iyi geliyordu. (.....)
7. Bahçıvan baklayı topladı. (.....)
8. Yazar çikolata renginde bir yaprak ve keçi gördü. (.....)
9. Yazar bir eşek gördü ve eşek otluyordu. (.....)
10. Yazar kuzuyu burnundan öptü. (.....)

4.5.2. CÜMLE TAMAMLAMA

Aşağıdaki cümleleri uygun kelimelerle tamamlayınız.

Çikolata renginde bir **yaprak** ve bir keçi gördüm. (e)

..... yılan, kaplumbağa, kirpi geçmiştir. (.....)

Ağzı, dişleri, kulakları ve boynu çok ..... (.....)

Bazen kendi kafanızın ..... bir ses duyarsınız. (.....)

..... önümde bir kadınla bir adam gördüm. (.....)

Yolda kimse ..... (.....)

O sırada bir adam bahçeyi ..... kazıyordu. (.....)

Adam önce gökyüzüne, kuşlara ve denize ..... (.....)

Benim de ..... geçen gün az duyuyordu. (.....)

Yolun ..... küçük, taze otlar bana baktı. (.....)

a	içinden	f	kenarındaki
b	arkamdan	g	baktı
c	birdenbire	h	kulağım
d	yoktu	ı	kürekle
e	yaprak	j	güzeldi

4.5.3. CÜMLE YAZIYORUM

Aşağıda bazı kelimeler verilmiştir. Bu kelimelerle ilgili birer cümle yazınız.

 sinirli: *Arkadaşım Ali çok sinirli bir insandır.*

 kesinlikle:

 gökyüzü:

 yaprak:

 keçi:

 yol:

 kulak:

 ses:

 eşek:

 güneş:

 bahçe:

 şüphe:

 kuş:

 doktor:

 bahçıvan:

4.5.4. FARKLI KELİMELERİ BULUYORUM

Aşağıda her grupta üç tane kelime bulunmaktadır. Bu kelimelerden farklı olanı işaretleyiniz.

kitap
tencere
sıra

eczane
ilaç
meyve

patates
soğan
kaşık

elbise
pantolon
kalem

kuş
köpek
papatya

şeker
çiçek
ağaç

tarak
diş fırçası
telefon

sandalye
masa
salatalık

siyah
pembe
gökyüzü

salı
ocak
ekim

4.5.5. GİZLİ KELİMELER

Aşağıdaki bazı kelimeler gizlenmiştir. Gizli kelimeleri bulunuz ve aşağıya yazınız.

B	A	H	Ç	İ	Ş	A	N	A	O	M	G
Ö	K	E	Ç	İ	V	Ö	B	Z	Y	E	A
K	A	S	D	K	U	M	A	Ş	L	İ	R
İ	Ü	Ğ	P	O	I	U	Y	T	R	E	İ
R	A	S	D	F	G	H	J	K	V	A	P
P	D	E	F	T	A	R	L	A	C	V	K
İ	Y	Ş	Ç	E	A	Ğ	Ü	Ö	B	V	Y
F	H	E	M	Ş	E	H	R	İ	H	Ğ	İ
A	O	K	M	Ü	N	T	Y	Ç	Ö	G	L
S	A	T	Ö	P	A	T	Ö	S	İ	S	A
D	P	E	Ç	H	B	B	A	H	Ç	E	N
H	Ğ	A	S	E	S	Ğ	Ö	S	D	F	G
D	O	S	T	İ	D	G	H	S	Ö	C	Ü

KELİMELER

1.BAHÇIVAN

2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

7. ....
8. ....
9. ....
10. ....
11. ....
12. ....

4.5.6. HAYVANLARI TANIYORUM

Aşağıda verilen kelimelerdeki eksik harfleri tamamlayınız.

 K_P_K

 KE_İ

 TA__UK

 __EÇİ

 Y_LA__

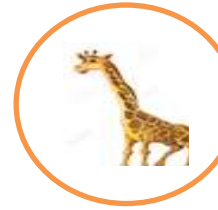
 K_P_U__B__ĞA

 K_RP__

 BÖ__EK

 EŞ__K

 F__L

 Z__R__F__

 F__R__

 Ö__D__K

4.5.7. OYUNLARLA ÖĞRENİYORUZ

Aşağıdaki tabloda bazı harfler verilmiştir. Bu harfi sırayla A-B-K-M-Z-E-N-S olan şehir, bitki, hayvan, eşya ve meslek adı yazınız.

HARF	ŞEHİR	BİTKİ	HAYVAN	EŞYA	MESLEK	puan
A	Antalya	armut	ayı	ayna	aşçı	
B						
K						
M						
Z						
E						
N						
S						

4.5.8. CÜMLEDEKİ YANLIŞLARI BULUYORUM

Aşağıdaki cümlelerde bazı kelimeler yanlış yazılmıştır. Yanlış kelimeleri işaretleyiniz ve yanındaki boşluğa doğruyu yazınız.

Koyunların arasında papazın oğulunu gördüm. (oğlunu)

Doktora gitip kulağı yıkatmak gerekir. (.....)

Ben de bir ses duyuyorum ama nereden geliyor, bilmeyorum. (.....)

Sanki onlar yürümediler, yol hareket etdi. (.....)

Az ilerde bir eşek otlayordu. (.....)

Belki de tıraş bıçakına sinirlenmişdim. (.....)

Evten sinirli bir şekilde çıkmışdım. (.....)

Çikolata renkinde bir yaprak ve bir keçi gördüm. (.....)

Yolun kenarındaki küçük, taze otlar bana bakdı. (.....)

Yoluma devam edeyordum. (.....)

Eşekin rengi gri oldu. (.....)

4.5.9.☺ ZIT ANLAMLILAR ☺

Aşağıda verilen kelimelerin zıt anlamlılarını karşlarına yazınız ve yazdığınız zıt anlamlı kelimeleri cümlede kullanınız.

 güzel: çirkin (Benim yazım çok çirkin)

 uzun:

 ağır:

 zengin:

 az:

 sabah:

 açık:

 cevap:

 kalabalık:

 yüksek:

 yavaş:

 soğuk:

 arka:

 küçük:

4.5.10. SÖZLÜK

aptal: Budala. *O, akıllı bir insan değil. Çok budala.*

bahçıvan: Bahçe işlerini yapar. *Bahçıvanımız bahçe için çok güzel çiçekler getirdi.*

bakla: Fasulyeye benzer. Yeşil renkli bir sebzedir. *Annem bugün bakla yemeği pişirdi.*

belki: İhtimal anlamı vardır. *Ayşe çok geç kaldı. Belki uyanamamıştır.*

benze-: *Benim gözlerim babamın gözlerine benziyor. İkimizin gözleri de mavi.*

birdenbire: Aniden, ansızın. *Kapıyı açtım. Aniden karşıma köpek çıktı. Çok korktum.*

böcek: Karınca, sinek, örümcek, arı gibi hayvanların genel ismi.

kaz-: İlkbaharda bahçeyi kazarız sonra çiçek ekeriz.

papaz: Hristiyan din adamı.

budala: Aptal. *O akıllı bir insan değil. Çok budala.*

canavar: Masallarda tehlikeli bir hayvan olarak anlatılır.

çağır-: *Komşumuz Ali'yi bizim eve çağırdım. Beraber oyun oynadık.*

çalı: Böğürtlen, ahududu gibi küçük ve çok dallı bitkiler. *Kedi, çalılarının arasına saklandı.*

dam: Dam evin en üst kısmıdır. *Bu kış köye çok kar yağdı. Evin damı karla doldu.*

deli: Delilerin aklı yoktur. Onlar her şeyi yapabilir.

dost: *O benim en iyi arkadaşımdır yani dostumdur.*

enginar: Bir bitki.

eşek: Eşek bir hayvandır. Uzun kulakları vardır ve yük taşır.

galiba: Tahmin için kullanılır. *Havada bulutlar var. Galiba yağmur yağacak.*

garip: Acayip. *O, garip bir insan. Bizden çok farklı davranıyor.*

gök: *Gece gökteki yıldızlara baktık.*

hemşehri: *Ahmet ve ben hemşehriyiz. İkimiz de İstanbulluyuz.*

hişt: Bir seslenme. *Yolda arkadaşımı gördüm. Ona “hişt” diye bağırdım. Arkasına döndü ve beni gördü.*

isteksiz: *Bence o sinemaya gitmek istemiyor çünkü çok isteksiz konuştu.*

kapla-: *Her tarafı sis kapladı. Hiçbir yer görünmüyor.*

kaplumbağa: Kaplumbağa çok yavaş bir hayvandır. Sırtında çok sert bir kabuk vardır.

kaşı-: *Kolumu sinek ısırması. Sürekli kolumu kaşıyorum.*

keçi: Keçi bir hayvandır.

kesinlikle: *Ali yarın kesinlikle partiye gelecek çünkü doğum günü partilerini çok seviyor.*

kirli: *Çocuğun elleri çok kirliydi çünkü bahçede toprakla oynamıştı.*

kirpi: Kirpi bir hayvandır. Sırtında dikenler vardır.

kopar-: *Kardeşim bahçedeki çiçeklerin hepsini koparmış. Artık hiç çiçek yok.*

kumaş: *Bu elbisenin kumaşı iyi değilmiş. Hemen yırtıldı.*

kuzu: Koyunun yavrusudur. *Ben kuzuları çok severim.*

kürek: *Kürekle bahçeyi kazdım.*

kaz-: *İlkbaharda bahçeyi kazdım çünkü çiçek ekeceğim.*

mesele: Problem, sorun. *Bu mesele hepimizi üzdü.*

nadir: Bazen. *Arkadaşım bize nadir gelir, çok gelmez.*

ot: *Bizim bahçede çok ot var. Otlar yeşil renktedir. İnekler ot yer.*

otla-: Hayvanların gezerek yerdeki bitkileri yemesidir. *Keçiler bahçede otluyor. Yani ot yiyor.*

önemse-: Önem vermek. *Kardeşim derslerini önemsemiyor. Bu sebeple sınavlardan düşük puan aldı.*

pek: Çok. *Ayşe sınıfta pek konuşmazdı.*

pislik: Kir. *Masanın üzerinde pislikler var. Lütfen temizle.*

sakla-: Gizlemek. *O çok hastaydı. Ama bu durumu herkesten sakladı. Kimseye söylemedi.*

saklan-: *Dün, bahçede oyun oynuyorduk. Kardeşim ağacın arkasına saklanmış. Onu göremedim.*

seslen-: *Annem balkondan bana seslendi. Eve gel, dedi.*

sil-: *Pencere çok kirliydi. Pencereyi sildim. Şimdi temiz.*

sırt: *Eşeğin sırtına bindim.*

sinirlen- : *Akşam eve geç geldim. Babam bana çok sinirlendi.*

sis: Bulutların yere inmesidir. *Sisli havada araba kullanmak zordur. Çünkü sisten dolayı yol zor görünür.*

şüphe: Bir durumla ilgili belirsizlik.

tarla: *Tarlaya patates ekdim.*

tıraş bıçağı: *Babam her sabah tıraş bıçağıyla sakallarını kesiyor.*

topla-: *Bahçeden salatalık, domates topladım. Taze taze yedim.*

umur: Önem vermek. *Çocuk derslerine hiç çalışmıyor. Okul umurunda değil.*

uzaklaş-: *Bu şehirde çok kötü olaylar yaşadım. Biraz uzaklaşmak istiyorum. Yarın gideceğim.*

üzücü: Üzüntü verir. *Akşamki film çok üzücüydü. Çok ağladım.*

yakala: *Polis hırsızları yakaladı.*

yaprak: Ağaçların yaprakları vardır. Yapraklar sonbaharda dökülür.

yaşa-: *Ben Ankara'da yaşıyorum.*

yıka-: *Sabah elimi, yüzümü yıkadım.*

yılan: Yılan tehlikeli bir hayvandır. "S" harfine benzer.

zaten: *Beni partiye davet etmemiş. Zaten gitmeyecektim.*

SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz dünyasında yabancı dil öğrenme talebinin artmasıyla birlikte bu alandaki çalışmalar hız kazansa da bazı eksiklikler görülmektedir. Hâlihazırda var olan kitaplar, yabancı dil öğrenen öğrencilerin okuma becerisini geliştirmede yetersiz kalmaktadır. Bu sebeple yardımcı okuma kitapları büyük bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Özellikle İngiltere ve Fransa gibi ülkelerde edebî eserleri yabancı dil öğrenen farklı seviyedeki öğrencilere uyarlama çalışmaları yapılmaktadır. Bu yolla hem edebiyata ait önemli eserler yabancı dil öğretimi alanına kazandırılmakta hem de dil öğretimine katkı sağlayacak yardımcı okuma kitapları oluşturulmaktadır. Bu çalışma ile alanda eksikliği hissedilen, seviyelere uygun yardımcı okuma kitapları uyarlamanın önemi hissettirilmek istenmiş ve A1-A2 düzeyindeki öğrencilerin okuma becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacak bir kaynak oluşturulmaya çalışılmıştır.

Sait Faik Abasıyanık'tan seçilen beş hikâye (Bir İlkbahar Hikâyesi, Ben Ne Yapayım, Zemberek, Son Kuşlar, Hişt Hişt) Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımlarına göre uyarlanmıştır. Uyarlanan hikâyelerin sonuna, söz konusu seviyedeki öğrencilere uygun olarak etkinlikler hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinliklerle öğrencilerin anlama-yorumlama becerilerinin geliştirilmesi ve kalıcı öğrenmenin sağlanması hedeflenmektedir. Ayrıca her hikâyenin sonuna Türkçe-Türkçe sözlük eklenmiştir. Sözlükteki kelimelerden, söz konusu dil bilgisi yapılarıyla tanımlanmaya uygun olan kelimelerin tanımı yapılmış, diğer kelimelere ise örnek cümleler yazılmıştır.

Bu çalışmayla Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanına yeni bir okuma materyali kazandırılmıştır. Bu materyalin gerek etkinlikleri gerekse sözlüğü sayesinde öğrencilere faydalı bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmadan hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimiyle ilgili aşağıdaki öneriler verilebilir:

- Türk edebiyatına ait önemli eserler farklı seviyedeki öğrencilere göre uyarlanıp yardımcı okuma kitapları olarak hazırlanabilir. Bu tip çalışmaların yapılması klasik eserlerin yabancılara Türkçe öğretimi alanına kazandırılması açısından büyük önem taşımaktadır.
- Farklı seviyedeki öğrencilere yönelik içinde bulmaca, kelime oyunu, resim eşleştirme vb. uygulamaların bulunduğu etkinlik kitapları hazırlanabilir. Bu etkinlik kitapları öğrencilerin çok sayıda alıştırmaya yapmasına fırsat vereceği için dil becerilerinin gelişmesine katkı sağlayabilir.
- Yabancı dil öğretiminde ikinci bir dil kullanılmasının yerine sadece hedef dilde öğretim yapılması büyük öneme sahiptir. Bu sebeple öğrenciler için Türkçe-Türkçe sözlükler hazırlanarak kelime öğretiminde de bu amaç gerçekleştirilebilir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında görev yapan öğretmen ve okutmanlara eğitimler verilebilir. Bu eğitimlerde Türkçe öğretiminin yanında farklı toplumların kültürel özellikleri, değer yargıları, yaşam koşulları ve psikoloji gibi konulara da değinilebilir.
- Hazırlanacak olan okuma metinleri atasözleri, deyimler, masallar, halk hikâyeleri gibi kültürel öğelerle zenginleştirilebilir.
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için günlük hayatta çok sık kullanılan atasözleri ve deyimler için sözlük hazırlanabilir. Hazırlanan sözlükler görsellerle desteklenerek kalıcı öğrenme sağlanmaya çalışılabilir.
- Teknolojinin son yıllarda gelişmesiyle yabancı dil öğreten kurumlar web tabanlı uygulamalara yönelmiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde de teknolojiden en üst seviyede yararlanmak için gerekli çalışmalar yapıp kullanıcıların hizmetine sunulabilir.

KAYNAKÇA

ABASIYANIK, S. F. (2012). *Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

ADA, S. ve ŞAHENK, S. S. (2010). Avrupa Dil Portfolyosu ve Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi. *Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 18(1-2), 83-88.

ADALI, O. (2003). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

AKPINAR, M. (2010). *Deyim ve Atasözlerinin Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AKSAN, D. (2000). *Türkçenin Sözvarlığı*, Ankara: Engin Yayıncılık.

AKSAN, D. (2001). *Türkçenin Gücü*, Ankara: Bilgi Yayınevi.

AKSAN, D. (2007). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.

AKTAŞ, Ş. ve GÜNDÜZ, O. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım Kompozisyon Sanatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.

ARI, Ş. (2010). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde İlköğretimin İkinci Kademesinde Öğrenim Gören Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ARSLANTÜRK, H. (2012). *Türkçe Kelime Gruplarının Yabancılara Türkçe Öğretimindeki Önemi Hakkında Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

AY, S. (2008). Yabancı Dilde Okuma Stratejileri: Farklı Zekâları Baskın Öğrencilerle Bir Durum Çalışması, *Dil Dergisi*, 141, 7-18.

AYTAN, T. (2011). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

BAĞCI, H. (2011). Yazılı Anlatım ve Unsurları. (Editör: M. Özbay). *Yazma Eğitimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 85-124.

BAKAN, H. (2012). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Dilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel", Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.*

BANGUOĞLU, T. (1974). *Türkçenin Grameri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi.

BARIN, E. (1994). *Yabancılara Türkçenin Öğretimi Metodu*. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 17, 53-56.

BARIN, E. (2003). *Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi*. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, 13, 311-317.

BAŞKAN, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual.

BAYRAKTAR, F. B. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Faydalanılan Kitapların Kültürel Unsurların Aktarımı Açısından Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

BELET, D. (2008). *Türkçe Öğretimi* (Editör: Hülya Pilancı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

BİÇER, N. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Öğrenen Özerkliği Süreçlerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

BÖLÜKBAŞ, F. (2004). *Yansıtıcı Öğretim ile Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. *TÖMER Dil Dergisi*, 126, 19-28.

BÖLÜKBAŞ, F. (2011). *Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi*. *Turkish Studies*, 6 (3), 1357-1367.

BÖLÜKBAŞ, F. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi*. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 924-935.

CALP, M. (2005). *Özel Öğretim Alanı Olarak Türkçe Öğretimi*. Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

CEM, C. (1978). *Türkiye'de Kamu Görevlilerinin Yabancı Dil Sorunları*. Ankara: Doğan Basımevi.

CERAN, D., YILDIZ, D. ve ÇAKIN, E. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğreniminde Yazılı ve Sözlü Anlatımlarda Yapılan Yanlışlar: Japon örneği*. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, UDES 2015, 476-494.

ÇANGAL, Ö. (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dil İhtiyaç Analizi: Bosna-Hersek Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

DEMİR, A. ve AÇIK, F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, 30, 51-72.

DEMİRCAN, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*, İstanbul: Der Yayınevi.

DEMİREL, Ö. (1983). Yabancı Dil Öğretiminde Çağdaş İlke ve Yöntemler, *Millî Eğitim, Eğitim Bilim ve Sanat Dergisi*, 60, 20-23.

DEMİREL, Ö. (1999). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DEMİREL, Ö. ve ŞAHİNEL, M. (2006). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*, Ankara: PegemA Yayınları.

DEMİREL, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi; Dil Pasaportu- Dil Biyografisi-Dil Dosyası*, Ankara: Pegem Yayınları.

DUMAN, A. (2003). Türk Soylulara Türkiye Türkçesi Öğretiminde Metin Seçimi. *TÜBAR*, 13, 151–154.

DUMAN, G. B. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Materyal Geliştirme ve Materyallerin Etkin Kullanımı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(2), 1-8.

DURMUŞ, M. (2013a). Türkçenin Yabancılara Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Yabancılara Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 207-228.

DURMUŞ, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(1), 1291- 1306.

EMİR, S. (1978). *Kompozisyon Yazma Sanatı*, İstanbul: Emek Matbaacılık.

EMİR, S. (1986). *Örneklerle Kompozisyon Yazma Sanatı*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı Yayınları.

ER, O. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Uygulamalarının Kültürel Farkındalık Oluşturma Açısından İncelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

ERDEM, M. D., GÜN, M., ŞENGÜL, M. ve ŞİMŞEK, R. (2015). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılan Okuma Metinlerinin Öğretim Elemanlarınca Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ve İşlevsel Metin Özellikleri Kapsamında

Değerlendirilmesi. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 455-476.

ERGİN, A. ve BİROL, C. (2000). *Eğitimde İletişim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

ERGİN, M. (2007). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Basın/Yayın/Dağıtım.

GİRMEN, P., KAYA, M. F. ve BAYRAK, E. (2010). Türkçe Eğitimi Alanında Yaşanan Sorunların Lisansüstü Tezlerle Dayalı Olarak Belirlenmesi. 9.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 133-138, Elazığ.

GÖÇER, A. (2009). Türkiye’de Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğreten Öğretmenlerin Uygulamalarına Yönelik Nitel Bir Araştırma. *Dil Dergisi*, 145, 28-47.

GÖÇER, A. ve MOĞUL, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi İle İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3), 797-810.

GÖĞÜŞ, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

GÜLER, G. (2005). Avrupa Konseyi Ortak Dil Kriterleri Çerçeve Programı ve Türkiye’de Yabancı Dil Öğretim Süreçleri, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 89-106.

GÜNAY, V. D. (2007). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

GÜNAY, V. D. (2008). Neyi, Nasıl Okuruz ya da Okumalıyız? *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 1 (2), 1-15.

GÜNEŞ, F. (1997). *Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*, Ankara: Ocak Yayınları.

GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

GÜNEYLİ, A. (2003). *Metin Türlerine Göre Okuduğunu Anlama Becerilerinin Sınanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

GÜZEL, A. ve BARIN, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Akçağ Yayınları: Ankara.

İŞCAN, A. (2011). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3), 939-948.

İŞÇİ, C. (2012). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan “Yeni Hitit” Ders Kitabının Dört Temel Dil Becerisi ve Kültür Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

KAHRAMAN, M. (2010). Türkçe Öğretiminde Edebi Eserin Yeri. III. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu, 16-18 Aralık 2010 İzmir, 526-530.

KARA, M. (2010). Oyunlarla Yabancılara Türkçe Öğretimi. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, 27, 407-421.

KARA, M. (2011). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Doğrultusunda Türkçe Öğrenen Yabancılara A1-A2 Seviyesinde Türkçe Öğretim Programı Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 3 (3), 157-195.

KARASAR, N. (2009). *Bilimsel Araştırma ve Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.

KAVCAR, C., OGUZKAN, F. ve SEVER, S. (1995). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayıncılık.

KAVCAR, C., OGUZKAN, F. ve SEVER, S. (2005). *Türkçe Öğretimi Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Ankara: Engin Yayınevi.

KILIÇ, S. (2012). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Eğitici Oyunlarla Dil Becerilerinin Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

KILIÇASLAN, R. ve YAVUZ, A., (2014). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Sosyal Medya Kullanımında Yaptıkları Yazma Hataları, *Turkish Studies*, 9 (3), 863-877.

KIRKILIÇ, A., KÜLEKÇİ, N., GÜNDÜZ, O., CANIM, R., AYYILMAZ, C. ve ÇELİK, Y. (1999) *İlk Okuma-Yazma ve Türkçe Öğretimi*. Erzurum: Bakanlar Matbaacılık.

KIVRAR, S. (2000). Hızlandırılmış Öğrenme Metodu ile Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesi. Uluslararası Dünyada Türkçe Öğretimi Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER.

KOLCU, H. (2010). *Türk Dili*. Kocatepe: Umuttepe Yayınları.

KUTLU, A. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KURT, C., AYGÜN, E.N., LEBLEBİCİ E. ve COŞKUN, Ö. (2012). *Yeni Hitit -I Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1-A2* (Editör: N. Engin Uzun) .Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

KUZU, T. S. (2003). *Etkileşimsel Modele Uygun Okuma Öğretiminin Türkçe Bilgilendirici Metinleri Anlama Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2009). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

OZİL, Ş. (1991). *Dil ve Kültür Çağdaş Kültürümüz, Olgular – Sorunlar, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği*. İstanbul: Cem Yayınevi.

ÖMEROĞLU, E. (2016). *Yabancılar Türkçe Öğretimi için Hazırlanmış Ders Kitaplarının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

ÖZ, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anıl Yayıncılık.

ÖZBAY, M. (2009). *Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme Eğitimi*, Ankara: Öncü Kitap.

ÖZBAY, M. (2011). *Anlama Teknikleri: I Okuma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.

ÖZDEMİR, C. (2013). Dil- Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi. *Milli Folklor*, 97, 157-166.

ÖZDEMİR, E. (1987). *İlkokul Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretim Kılavuzu*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

ÖZDEMİR, E. (1993). *Okuma Sanatı*. Ankara: İnkılâp Kitabevi.

ÖZEL, S. (2010). *Yabancılar Türkçe Öğreten Resmî Kurumlarda Dil Bilgisi Öğretimi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ÖZER, B. (1984). *Türk Üniversiteleri için Yabancı Dil Eğitimi Program Modeli*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

POLAT, T. (2001). Avrupalılık Bağlamında Kültür Boyutuyla Yabancı Dil. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 29-39.

SARAÇOĞLU, A. (2000). *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Eskişehir: Etam A. Ş.

SARIBAŞ, M. (2014). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metnine Göre Yabancılara Türkçe Öğretiminde A1-A2-B1-B2 Seviyesinde Okuma Etkinlikleri ve Örnekleri*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

SEVER, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

SEVER, S. (1998). Dil ve İletişim (Etkili Yazılı ve Sözlü Anlatım). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 31(1), 51-66.

SEVER, S. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayınları

SONGÜN, R. (1999). *Meslekte Yeni Öğretmenlere Öneriler*, İzmir: RS Yayınları.

SÖZER, E. (1984). *Türkiye'deki Üniversitelerde Bilim Meslek Alanlarına Yönelik Yabancı Dil Eğitimi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

SÜLÜKÇÜ, Y. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

ŞAHİN, A. (2010). *Avrupa Dil Gelişim Dosyası Bağlamında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Malzeme Oluşturma*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

ŞİMŞEK, P. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Okuma Metinleri ve Yardımcı Okuma Kitapları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

TAPAN, N. (1995). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim-Odaklı Yaklaşım. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 9, 149-167.

TAŞER, S. (2012). *Konuşma Eğitimi*, İstanbul: Pegasus Yayınevi.

TAZEBAY, A. ve ÇELENK S. (2008). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Maya Akademi Yayıncılık.

TÜRKÇE SÖZLÜK (2005). Ankara: TDK Yayınları.

TEMİZYÜREK, F. (2007). İlköğretim İkinci Kademedeki Konuşma Becerisinin Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 40 (2), 113-131.

TEMİZYÜREK, F., ERDEM, İ. ve TEMİZKAN, M.(2007). *Konuşma Eğitimi*, Ankara: Öncü Kitap.

TEMUR, T. (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 303-319.

TONYALI, E. (2010). *Yaratıcı Yazma Uygulamalarının İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

TOPRAK, F. (2011). Yabancılara Türkçe Öğretimi Kitaplarındaki Okuma Parçaları ve Diyaloglar Üzerine Bir Değerlendirme, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, 11-24.

TÜM, G. ve SARKMAZ, Ö. (2012). Yabancı Dil Türkçe Ders Kitaplarında Kültürel Öğelerin Yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education)*, 43, 448-459.

UÇGUN, D. (2006). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözcük Dağarcığını Geliştirme Teknikleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları (TÜBAR)*, 20, 217-227.

UYGUR, M. (2003). *Kültür Kuramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

ÜNAL, F. T. ve TEKİN, M. T. (2013). Eleştirel Yazmaya İlişkin Türkçe Öğretmen Adaylarının Metaforik Algıları. *Turkish Studies*, 8(13), 1595-1606.

ÜNALAN, Ş. (2005). *Dil ve Kültür*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

ÜNALAN, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

VARDAR, B. (1998). *Dil Biliminin Temel Kavram ve İlkeleri*. İstanbul: Multilingual.

YALÇIN, A. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.

YAMAN, H. ve GÜLCAN, F. (2009). Sözcük Dağarcığını Zenginleştirme Etkinliği Olarak Deyim Öğretimi: Gösteri Tekniği Uygulaması. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 2, 59-71.

YETKİN, D. ve DAŞCAN, Ö. (2006). *İlköğretim Programı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

YILDIRIM, O. (2013). *Yeni Türk Edebiyatı Metinlerinin A1-A2 Düzeyine Uyarlanması ve Çalığı Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

YILDIZ, C. (2003). *Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

YÜCE, S. (2005). İletişim ve Dil: Yöntemler, Avrupa Dil Portföyü Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1 (1), 81-88.

EKLER

Ek-1 Özgün Metin (Bir İlkbahar Hikâyesi)

Bir İlkbahar Hikâyesi

İlkbahar bir bayram, bir uyanış, bir mucize, bir çılgınlık, olamayacak gibi duran bir şeyin oluşu, ilkbahar şu, ilkbahar bu... Kuş, papatya, gelincik, çayır, çimen, ağaç, çiçek, mimoza, zakkum, su sesi, hindiba, Çingene, kuzu... Klasik ilkbaharların içinde hepsi, hatta sülügün bile yeri vardır. Unuttuklarım da çoktur a, en mühimi nisan, mayıs güneşi.

Yaşı kırkı aşmış bir adamın mevsimler içinde ilkbaharı biraz üzüntüyle duymamasına imkân yoktur. Eski çılgınlıklar nerede? Nerede o, birdenbire bir genç kız elinden, bir genç kız rüzgârından sararma, o yürek çarpıntısı? Şu ömrü mevsimlere benzetenler iyi etmişler doğrusu. Herkesin bir ilkbaharı, bir yazı, güzü, kışı oluyor işte. İnsanın ilkbaharı, öteki hayvanlara bakarsak geç başlıyor. Bir at bir yaşında, hadi hadi iki yaşında ilkbaharındadır. Bir kuzu altı ayda koç olur. Ama insanoğlu ilkbaharını yirmisinden önce pek idrak edemez. Yirmiden evvel idrak edilen ilkbahar, bir yalancı ilkbahardır. Ben böyle bir yalancı ilkbaharın hikâyesini yazıyorum:

Sait Faik Abasıyanık

Tam otuz sene evvel on iki yaşındaydım. Anadolu'nun bir şehrinde bulunuyorduk. Babam memurdu. Şehre bir yaz sonunda gelmiştik. Kötü, insan boyu karlı bir kış geçirmiştik. Sonra bir gün bahar geliverdi. Karlar eridi. Karlar eridi ama, karları eriten güneş değildi, yağmurdu. Bu Anadolu şehrinin ilkbaharı kırkikindi yağmurlarıyla başlardı. Sabahleyin parlak mavi bir gökyüzünde, ısıtmayan, güneş vurmuş kar gibi soğuk bir güneş görünürdü. Saat daha on biri bulmadan doğudan mı, batıdan mı, kuzeyden mi bilmem, bir kara bulut peyda olur, on dakika sonra bardaktan boşanırcasına bir yağmur bütün gün tıkr tıkr, şakır şakır durmadan yağardı. Odamın penceresinden "Karaçayır" dedikleri bir koyu yeşil ova görünürdü. Göğün her rengini deniz gibi emen bu çayırın renk oyunları da olmasa evden bir deli çılgılığıyla fırlamak işten değildi.

Bütün kış hastalıktan başım kalkmamıştı. Sokağa çıksam başım dönerdi. Bu garip, yağmurlu, kara bulutlu, dörtte üçü kapanık havanın içinde öyle insanı avucuna alıp sikan bir de ilkbahar, toprak, insan, çayır, ağıl kokusu vardı ki içimden hep bağırarak, ağlamak sonra kaskatı katılıp kalmak geçerdi.

Bir sabah gözlerim tavanda, daha henüz hava karar-mamış, şıkır şıkır dışarı. Yer yatağımda yağmurun ne zaman başlayacağını düşünüyordum. Birdenbire odanın içinden parlak bir kuş geçti. Yatağımın üstüne oturdum. Kuş bir daha geçti. Sonra sağdaki duvarda bembeyaz bir şerit oynadı, kayboldu. Gözlerimi ovaladım. Açtığım zaman duvarda bir parlak daire titreye titreye, sanki yerine yerleşmeye çalışıyordu. Bu, bir aynanın duvara vurmuş ışığından başka bir şey değildi.

Bir Ilkbahar Hikâyesi

Yataktan fırlayıp pencereye dikildim. Bizim evin yüksekteki bahçesi alttaki evin bahçesine bakardı. Odama ayna muhakkak oradan tutuluyordu. Pembe seftali çiçeklerinin arasına bir hasıra oturmuştu. Arkasına bir sandalye koymuştu. On altı-on yedi yaşlarında bir kızdı. Pencerede kalakaldım. Elindeki aynanın ışığı gözüme değdikçe ellerimi yüzüme kapamıyor, gözlerimi kırpmadan dimdik bakıyordum.

Ertesi gün benim de elimde bir ayna vardı. O ince ince gülererek, gözlerini aynanın aksinden kaçırmaya çalışıyordu. Bu oyun, hiçbir zaman yarım saatten fazla sürmez, o, bahçeden evine saçlarında yağmur damlaları dökülerek girer, ben yine yatağıma dönerdim. Ertesi gün yine güzel bir sabah başlar, yine önce onun aynası odamın duvarında koşar, sonra yerine yerleşmek ister gibi titreye titreye duvara asılır kalırdı. Yine ben gözlerimi kırpmadan onun ayna ışığına, o, gözlerini güzel elleriyle siper ederek benim ayna ışığıma bakardık. Sonra yine kırkikindi yağmuru başlardı.

Başka hiçbir şeyle ilgim olmadığı için bir sabah evimizin önünde bir yaylı araba durunca şaşırmadım. Yalnız ben ayna oyunundayken annem tarafından yakalandım. Annem garip garip bahçeye, kıza, ayna ışığına, elimdeki aynaya baktı. Bana:

— Haydi, giyin! dedi.

Arabaya atladık. İki parça eşyamız arkaya bağlanmıştı. Babam başka bir yere tayin edilmişti. Yola çıktık. Bir ormanın içinden geçerken bulutların arasından bir güneş ormanın yeni yeşermeye başlayan ağaçlarında bir göründü, kayboldu. İçimden bir daha göremeyeceğim ayna ışığı geçti. Hüngür hüngür ağlamaya başladım. Babam:

Sait Faik Abasıyanık

— Nesi var bunun? dedi.

Ben annemin çarşafına kafamı gömdüm. Annem eliyle, yüzüyle ne biçim bir işaret etti babama bilmiyorum ama hiç ses çıkarmadılar. Bütün hıncımla, kimsenin bana sus demeye cesaret edemeyeceğini sezerek istediğim gibi ağladım.

Şimdi ilkbaharda odamın penceresine bir yerden kazara bir ışık vursa o gün ilkbahar her insana yaptığı gibi bana da üzüntüyle dolu bir yumuşaklık, bir yerinde duramayış, bir yürek çarpıntısı verir. O zamandan bu zamana tam otuz sene geçti. Kimsenin yüzüne ayna tutmadım. Kimse yüzüme ayna tutmadı. Ama kazara bir ışık, bir ilkbaharda odamdan parlak bir kırlangıç gibi geçiverirse o gün ne ettiğimi bilmem.

Ek-2 Özgün Metin (Ben Ne Yapayım?)

Ben Ne Yapayım?

Dün akşam soframda yediğim yemeğin bana dört yüz yetmiş kuruşa mal olduğunu hesap ettiğim zaman, korktum. Yazı yazmayı iş saydığım için başka iş yapmamaya karar vermiştim. Şimdi haftada iki lira şu yazımdan alıyorum. İlerde, kim bilir başka gazetelere de yazar, geçinirim. Ömrüm oldukça genç muharrir* olarak kalmayacağım ya!

Gazetelere bir buçuk liraya hikâye, adliye röportajı yazdım. Küçük bir iradım** var, eski zamanda ana oğul bize yetiyordu, şimdi devede kulak oldu. Daha birkaç sene dişimi sıkacağım. Kim ne derse desin!.. Yalnız yazıyla geçinmek kararını kafamdan kimse sökemez.

Ayda kırk beş lirayla bir gazeteye kapılanmak bile mümkün değil. Muallimlik yapamam. Kendim bir şey bilmiyorum ki başkalarına öğreteyim. Hem çocuklar üç günde tepeme binerler. Bundan üç sene evvel ticaret yapayım dedim. Rahmetli babam bir ortak buldu. Zaten bu adam kendisi müracaat etmiş, görülmemiş imla yanlışlarıyla dolu, göz yaşartıcı bir mektup yazmıştı. Adam babamın eski arkadaşlarındandı. Mektubunda:

* Gazeteci.

** Gelir.

Sait Faik Abasıyanık

“Beraber çalıştık. O zamanlar ben pek gençtim, biraz aşırı gittim. Fakat alnım paktır. Yedimse kendi paramı yedim. Mahdum* beyin büyüdüğünü, kendisine bir ticarethane açacağını işittim. Namusumla çalışıp yeniden ticari itibarımı kazanmama müsaade etmeni yalvarırım. Dün akşam, gördüğüm bir rüya bana sayende çok ileri gideceğimizi tebşir** etti. Peygamber Efendimiz...”

Doğrusu hazin bir mektuptu. Gözlerim yaşardı. Babam, tüccar olmasına rağmen benden daha hassastı. O da ağladı.

Adamcağız geldi. Çiçekbozuğu, kısa boylu, ateş gibi gözlü, işgüzar bir adamdı. Beraber bir yer tuttuk. Firmamızı kararlaştırdık. Sermayeyi peder düzdü. İşe başladık. O zamanlar daha ortalıkta harp gürültüsü filan olmadığı için elli çuval fasulyeyi ekimde aldık, aralıkta satacaktık. Bu arada da yumurta alıyor, patates alıyor, satıyorduk. Ben, yazıhane gibi bir yerde oturdum. O, dışarda, hiç ardi arkası kesilmeyen, çoğu sefil, Yahudi kıyafetli adamlarla pazarlıktaydı. Yumurtaları ayıran bir de makinemiz vardı. Işık yanar; yumurtanın içi koyu, açık sarı, kavuniçi, siyah renklerle gözükür, ayırırdık. Yukarıki odalarda elli çuval fasulyemiz vardı. Ne olsa yeni işe başladığımız için, akşamları erken kaçardım. O, “Git, git” derdi, “daha gençsin, alışsın. Seni fazla yormak istemem. Şimdi ben gencim; sen çocuk. Sonra ben ihtiyarlarım, sen çalışsın.”

Bu ne biçim bir çalışmaydı? Ne yapıyorduk? O günleri bir su buharının içinden hatırlıyorum. Yemiş’ten kopan rüzgârın dolduğu ardiyemizde ne yaptığımızı bir türlü anlayamadım.

* Oğul.

** Müjdeleme.

Ben Ne Yapayımı?

Fasulyeler yukarda odalardaydı. Ben, "Fasulyenin fiyatı arttı mı?" diye sorardım. O, "Ne gezer!" derdi. "On para oynamadı."

Bir gün, yukarı kattaki helaya gitmek üzere merdivenleri çıkmıştım. Ayağıma bir şey takıldı. Fasulye çuvallarının üzerine düştüm. Fasulyeler garip bir ses çıkardılar. Elimle vurdum. Ben bu sesi tanıyordum. Bir daha vurdum. A, bunlar cevizdi!

Aşağı inince, "Yahu Ali Bey" dedim, "yukarıda ceviz de mi var?"

"Ha" dedi, "ardıye için birisi koydu. Birkaç çuval..."

Akşam babama işi anlattım. Ertesi gün geldik. Dükkân kapalı! Anahtar bulup açtırdık. Bütün çuvalar cevizdi. Üzerlerinde de bir M. A. markası vardı.

Babam bana, "Aptal" dedi, "herif fasulyeleri satmış. Yerine de başkalarının cevizlerini ardiyelik doldurmuş. Sen uyu hâlâ!"

Adamı bir daha göremedik.

O buhar içinde hatırlıyorum ki, o civarda insanlar korkunç şeylerdi. Garip gözleri vardı. Sabah sabah damlıyorlar; nasıl kazık atacağız birisine, diye fırl fırl, yalnız hamallarla çuvalların gezindiği sokaklarda dolaşıyorlardı. Bütün mesele bir yere mal yığmaktı. Bütün mesele ötekini kafese koymaktı. Zamanlar normaldi ama bu normal zamanda da onlar, anormal zamanlar için pişiyorlar, sanki bugünü bekliyorlardı.

Yukardaki hikâyemin kahramanlarıyla dolu bin bir çarşıda, bin bir vurguncuyu yakalamak imkânsızdır. Yakalanan, bir komşunun garazına yahut bir elbirliğine yahut da bir oyuna kurban gitmiştir.

Bu garip, korkunç sokakları; bu büyük taş ardiyeli, Bizans'tan kalma garip dehlizli bakkal dükkânlarını;

Sait Faik Abasıyanık

o kocaman bıyıklı, yağlı vücutlu, yalnız evini, oğlunu, zevkini, kızının çeyizini düşünen adamı ıslaha imkân yoktur. Onlar fasulye çuvallarını gözlerimizin önünde durmadan başkalarının ceviz çuvallarıyla değiştirecekler, bir gün ortadan sır olacaklardır.

Ben haftada iki lirayla gazetelerde yazı yazmaya devam ettikçe onlar bunu yapacaktır. Yarından itibaren yazı yazmıyorum. Birkaç param var. Bulgur mu olur, pirinç mi olur, yoksa nohut mu, alıp saklayacağım. Başka kurtuluş yolu yok.

Eskiden memur olan bir arkadaşım var. Geçenlerde rastladım. Şık, tertemiz elbiseler, bilmem nereden alınmış on dört buçuk liralık bir kravat, altmış beş liralık pabuç!

— Yahu, bu ne hal? dedim.

— Memuriyetten ayrıldım, ticaret yapıyorum.

Arkadaş daha saflığını, iyi yürekliliğini muhafaza ediyor. Sırlarını yarı yarıya ifşa etti:

— Ne yapayım, dedi, ne yapayım? Allah aşkına, söyle, öleyim mi? Altı yüz lira buldum, bugün yedi bin liram var.

Söleyin ben ne yapayım? Yazı yazmak, böylece şu harbi atlatıp iyi bir kütüphane açmayı düşünüyor, yalnız kendilerine, zevklerine güvendiğim insanlar vasıtasıyla kitaplar çıkartmak, tabilik* etmek istiyordum. Hiçbir kötü kitap basmamak şartıyla hayatımı kazanmayı tasarlamıştım. Olmayacak. Böyle giderse, babadan miras birkaç parçayı da tüketeceğim. Ne yapayım? Bulgur mu alayım, dersiniz? Bizans'tan kalma o İstanbul Balıkpazarı'nın yukarısındaki kocaman yapılardan birisine tepeleme doldurayım, içine de bir Kürt bekçi mi dikeyim? Ha, ne dersiniz?

* Yayımcılık.

Ek-3 Özgün Metin (Zemberek)

Zemberek

Dedim:

— Kaç dakika var?

Birdenbire anlayamamış olmalı ki sordu:

— Neye kaç dakika var?

Yüzüne şaşkın şaşkın baktım:

— Dersten çıkmaya canım! dedim.

— Haa! dedi.

Cebinden kocamanca bir gümüş saat çıkardı. Gözlerini tahtadan istemeye istemeye ayırarak, sakın, fakat korkak baktı:

— On yedi dakika...

Sınıfın içine sonbahar öğlesi dalga dalga birikiyor; sinekler, nebatat* hocasının etrafında ve büyük pencere-lerin üzerinde mesut ve kayıtsız çiftleşiyorlar, hocanın bahsettiği nebatat tohumları, etrafımızı saran bol ve beyaz ışıkların içinde dönüp dolaşıyor sanki.

Bu esnada arka sıradan hızla dürtüldüm. Hiddetle dönünce:

— Ne kadar var? Sorsana, dedi birisi.

* Botanik.

Sait Faik Abasıyanık

— Sen sorsana, ben şimdi sordum.

Arkamdaki ses bana:

— Hayvan, dedi.

Sonra yanımdaki dalgın çocuğa:

— Celil efendi kardeşim, dedi, kaç dakika var acaba?

Arkadaşım, gene, neye kaç dakika var, diye sormak istediyse de gözlerimden aldığı bir tedaiyle* hatırlayarak, büyükçe saatini çıkarıp isteksiz:

— İki dakika var, dedi.

Bu, her derste böylece devam etti: Sınıfın bir tek saatlisi olduğu için onu, yeleğinin cebinden her derste birkaç defa çıkarıyor, kalın ve ağır sesiyle:

— On dakika... Beş dakika, yirmi dakika, tamam... diyordu.

Dersler o zamanlar elli dakika sürerdi. Bir gün onun sabırsız ve mahcup “Kırk beş dakika...” diye arkaya seslendiğini işittim.

Bu garip ve yorucu vazifeyi, derslerini ve müzakerelelerini yaptığı gibi muntazaman başardı. Onun yalnız uzun teneffüslerde kendisi için saatine baktığını hatırlıyorum. Bazan da son mütalaada ince ve güzel kafası bulanıp, mahzun gözlerine uyku dolduğu zaman saate bakardı.

Ben ilk günden sonra kendisine saati, “kaç dakika var” diye sormadım, o bana, kendisi söylerdi.

Sınıfı geçme ümitlerimin birer birer kırıldığı, içime inkisar** ve dert çöktüğü, hiç anlamadığım hendese*** derslerinde bile ona saati, ötekiler gibi, sormadım. Tembellerin bile bu derste kafaları işler ve saati soran-

* Çağrışım.

** Kırgınlık.

*** Geometri.

Zemberek

lar azalırdı. Sınıfta hemen hemen yalnız ben, buharlaşan, ağdalaşan kafamla uyuklardım.

Gene bir hendese dersindeydik. Uzun zaman, davaları teşkil eden unsurlardan hangisinin hangisinden ve ne yüzden davacı olduğunu düşündüm! Nihayet bulamayınca yavaşça arkadaşşıma sokuldum.

Güneş yanığı yüzünde zekâ ve süratli bir şey vardı. Omzumla, adeta kazara gibi, kendisine dokundum. Döndü. Yüzüme tebessümle baktı. Gözlerinde tahtadaki davanın zaviyelerinin* birbirine müsavata**:

— İşte, dedi, şu müsellesin*** hariçteki**** zaviyesi, öteki müsellesin iki zaviyesine müsavi... Çünkü, dedi ve durakladı.

Sonra beni hiç kırmayan ve mütalaalarda bana zorla hendese öğreten bu çocuk:

— Sana bunu sonra anlatırım; şimdi bakalım saate, dedi.

Kalın ve uzun parmakları yeleşinin cebinden saati garip bir alışkanlıkla çıkardı. Mahzun gözleri, mahzun edici ve aynı zamanda güldürücü bir sevki tabiiyle***** saatin kadrani üzerine düştü. Oraya uzun müddet yapışıp kaldılar. Hâlâ davayı halletmeye çalıştığı anlaşılıyordu.

Ben sabırsızlanıyordum. Hoca ona ve bana bakıyordu. İçleri mazlum renklerle dolu gözlerini benden yana birdenbire çevirdi:

— Kurmamışım galiba, dedi, saat işlemiyor.

Kurmaya çalıştı. Fakat zemberek o kurdukça boşanıyordu. Mahzun mahzun:

---

* Köşe.
 ** Eşitlik.
 *** Üçgen.
 **** Dış.
 ***** İçgüdü.

Sait Faik Abasıyanık

— Zembereği kırılmış, dedi.

Ben aldırış etmedim ve o gün ilk defa olarak bir hendese dersini hocadan dinledim. Hoşuma gitti.

Hendeseden sonraki ruhiyat dersiydi. Hoca bize heyecanları heyecansız bir lisanla anlatıyordu. Ruhiyat hocamız ihtiyar bir adamdı. Sesi kendisinden daha çok ihtiyarlamış, bahsettiği heyecanlar ise onda çoktan sönmüş gitmişti. Ruhiyat dersi gibi hakikaten tatlı bir ders, bu monoton ve heyecansız sestem dinlenemezdi. Misalleri kötü, bulduğu ve yaptığı teşbihlerin mevzuyla alakası ya hiç yok yahut pek uzaktandı.

Arkadaşıma saati soranlar çoğalmış, yakın ve uzaktan fısıltılar geliyordu. O, işitilir işitilmez bir sesle, “Zembereği kırıldı...” diyordu.

Ta en arka sırada, derslerde nadiren gözükken bir nehari* talebe yalnız başına otururdu. Belki aynı yaşta olan bu çocuk, insana şimdiden kocaman bir adam tesiri veriyordu. Cıgara içişi, konuşuşu bir mahalle kahvesinin bize yabancı insanlarını hatırlatıyor; üzerinde sokak, bir kötü sokak hevesi esiyordu. Birdenbire gür, sevimsiz, heyecanını zapt edememiş bir sesle haykırdı. Sanki zavallı muallime bir heyecan numunesi gösteriyordu:

— Yahu Celil! Kaç dakika var, Allah aşkına?..

Arkadaşım kıpkırmızı olmuştu. İstikrah**, hiddet ve teessür*** dolu bir yüzle arkaya döndü. Hiçbir şey söylemeden dik dik baktı. Eminim ki, hoca bıraksa bu karıncaya dokunmayan çocuk, o koca adamın oracıkta pestilini çıkaracaktı. Muallim daha fazla dayanamadı. Yüzü sapsarı, fakat nazik:

* Gündüzlü.

** Tiksime.

*** Üzüntü.

Zemberek

— Celil efendi, yavrum, lütfen saate bakar mısınız? Ben de bu sınıftan çıkıp gitmeme ne kadar kaldığını öğrenmek istiyorum, dedi.

Celil mahcup ayağa kalktı:

— Efendim, dedi. Saatimin zembereği kırılmış.

Arka taraftan bir müddet ses çıkmadı. Sonra mühim bir şey bulmuş bir insan sesi:

— Yuuu... Zembereği kırılmış... Vay Zemberek Celil vay... Zemberek! Zemberek!

Arkadan ve önden birkaç kişi:

— Zemberek! Zemberek!.. diye bağıştılar.

Bu zemberek isminin dersten çıktıktan sonra bu kadar yayılacağını ne ben, ne de arkadaşım tahmin edememiştik. Fakat Celil, daha derste bu isim telaffuz edilirken garip bir kablelvuku hisle ürpermişti.

Celil ismi birkaç gün içinde unutulmuştu. Bense bu mahzun gözlü arkadaşımı ne Zemberek, ne de Celil diye çağırabiliyordum.

Celil diyemiyordum; çünkü bütün sınıf Zemberek diyordu. Gene aynı sebepten Zemberek diye de çağırabiliyordum.

Başkaları onu bu isimle çağırırken o hiç kızmış görünmeden başını eğiyor, birinci çağrılıştaki kasten bakmıyor, fakat ikinci ve üçüncü çağrılışında öfkesiz, fakat istikrahla dolu dönüyor, cevap vermiyordu.

Son mütalaadaydık, o bir aralık yanımdan kalkmış, bir arkadaşına ders anlatmaya gitmişti. Sıranın önünde bu mütalaanın başından beri yazıp çizdiği, nihayet temize çekilmiş mektup duruyordu. Ayıp bir şey yaptığımı bile bile mektubu, sanki arkadaşım yerindeymiş gibi mektuba el sürmeden yan gözle okudum:

Sait Faik Abasıyanık

"Muhterem babacığım,

Göndermiş olduğunuz 8 tarihli mektubu aldım. Ne kadar memnun oldum, tahmin edemezsiniz. Burada havalar çok iyi gidiyordu. Fakat dün birdenbire gökyüzü bulutlarla kapandı. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Bu yağmurdan sonra 'Nilüfer' ovası çok güzelleşmiş. Pencereden bütün ova gözüküyor. Sabahleyin bir deniz gibi üstünü sis kaplayan bu manzara, bana her zaman Gemlik'i hatırlatıyor –arkadaşım Gemlikliydi–, sizleri çok göreceğim geldi. Derslerime dediğiniz gibi muntazaman çalışmaktayım. Sonra babacığım, danılmazsanız size bir şey daha söyleyeceğim: Bana mektebe gelirken vermiş olduğunuz saat kınıldı. Hani içindeki demirden şey... Nasıl derler hani, o içindeki kıvrır kıvrır çelik şey... İşte o kınıldı. Bu hafta oraya giden olursa göndereceğim. Mektepte saat dolu babacığım. Saatin ne lüzumu var? Siz yaptırır, kullanırsınız. Annemin ve sizin ellerinizden öper, hayır dualarınızı beklerim, babacığım.

Oğlunuz: Celil"

Ek-4 Özgün Metin (Son Kuşlar)

Son Kuşlar

Kış, Ada'nın bir tarafında yerleşebilmek için rüzgârlarını poyraz, yıldız poyraz, maestro, dıramudana, gündoğusu, batı karayel, karayel halinde seferber ettiği zaman; öteki yakada yaz, daha pılısını pırtısını toplamamış, bir kenara oldukça mahzun bir göçmen gibi oturmuştur. Gitmekle gitmemek arasında sallanır bir halde, elinde bir pasaport, çıkınında üç beş altın, bekleyen bu güzel yüzlü göçmen tazeyi benden başka bu Ada'da seven hemen hiç kimse yoktur, diyebilirim –Övünmek için değil–.

Herkesin yeni başlayacak olan altı yedi aylık soğuk hayata kendini şimdiden alıştırmak ve hazırlamak için bir şeyler yapmaya çalıştığı öyle günlerde ben, tembelliğim, hep kaçanı kovalayan huyumla yazın, o güzel göçmenin peşine düşmüşümdür. Nerede yakalarsam orada kucaklarım onu. Kimi bir çamın gölgesinde durgun ve güneşsizdir. Kimi bir çalılığın kenarındaki çimenlikte bütün eski ihtişamıyla daha yeni başlamıştır.

Yazın daha parça parça, lime lime, bohça bohça eşyalarıyla gitmek için fazla telaş etmediği Ada'nın bu yakasında, hiç ev yoktur. Yalnız bir tek kır kahvesi vardır.

Sait Faik Abasyanık

Bir küçük koyun hemen beş on metre yukarısında, bir apartman terası kadar ufak bu kır kahvesinin tahta masaları üstünde hâlâ karıncalar gezer, hâlâ sinekler kahve fincanının etrafına konarlar. Bütün sesler kesilmiştir. Kimi gökyüzünden bir uçak homurtusu gelir. İçindeki, şimdi Yeşilköy'e incek yolcuları düşündüğüm, yalnız bu yazıyı yazarken oldu. Ondan evvel de uçaklar geçmişti. Ama hiç, içindeki yolcuların Yeşilköy'e neredeyse inceklerini, daha daha şu iki satırın sonunda inmiş bile olduklarını düşünmemiştim.

Kahvecinin kendisi sevimsiz bir adamdır. Kahveciden çok, ters bir devlet memuru hüviyeti taşır. Hastalıklı olmasa, doktorlar fazla yorulmamasını salık vermemiş olsalar, dünyada kahveci olmazdı. Tersine, ben bütün ömrümce iyi bir kahve bulamadığım için kahveci olamamışımdır. Bir kır kahvesi, bir köyün kahvesinin üç beş gediklisi... Bundan güzel bir ömür mü olur, elli altmış senelik yaşama bundan güzel başlar ve biter mi?

Ağaçtan ağaca serilmiş beyaz çamaşırlar bu kadar durgun, güneşsiz, ıslak bir şekilde ılık havada hiç kurumayacaklar. Bu kedi, tahta masanın üstüne çıkmış, köpeğime durmadan homurdanacak mı? Sandalyenin üstündeki vişneçürüğü rengindeki delik çoraplar... Asmanın yaprakları daha yemyeşil. Bizim bahçedeki kurdu bile.

Deniz, Bozburun'a doğru başını almış gidiyor. Uzaklarda görünen, İstanbul'un neresi kim bilir? Sesler neden gelmiyor?

Bir başka uçağın sesi gelmeye başladı. Bizim Ada, uçakların üstünden geçtikleri bir yol güzergâhı olmalı ki, hep ya üstümden ya solumdan geçip gidiyorlar.

Son Kuşlar

Kedi sustu. Köpeğim gözünü kapadı. Karga sesleri geliyor şimdi de. Vaktiyle bu Ada'ya bu zamanda kuşlar uğrardı. Cıvıl cıvıl öterlerdi. Küme küme bir ağaçtan ötekine konarlardı.

İki senedir gelmiyorlar.

Belki geliyorlar da ben farkına varmıyorum.

Sonbahara doğru birtakım insanların çoluk çocuk ellerinde bir kafes, Ada'nın tek tepesine doğru gittiklerini görürdüm. İçim cız ederdi.

Büyüklerin ellerinde birbirine yapışmış, pislik renginde acayip comaklar vardı.

Bunlarla bir yeşil meydanın kenarına varır, bunları bir ufacık ağacın altına çığırkan kafesiyle bırakırlar, ağacın her dalına ökseleri bağlardı. Hür kuşlar, kafesteki çığırkan kuşun feryadına, dostluk, arkadaşlık, yalnızlık sesine doğru bir küme gelirler. Çayırılıkta bir başka ağacın gölgesinde birikmiş çoluklu çocuklu kocaman herifler bir müddet beklerler. Sonra kuşların üşüştüğü ağaca doğru yavaş yavaş yürürlerdi. Ökselerden kurtulmuş dört beş kuş, bir başka ökseye doğru şimdilik uçup giderken birer damlacık etleriyle birer tabiat harikası olan kuşları toplarlar, hemen dişleriyle oracıkta boğarlardı. Ve hemen canlı canlı yolarlardı.

Hele bir tanesi vardı, bir tanesi. Çocukları bu işe seferber eden de oydu. Ökseleri cumartesi gecesinden hazırlayan da... Konstantin isminde bir herifti. Galata'da bir yazıhanesi vardı. Zahire tüccarıydı. Kalın, tüylü bilekleri, geniş göğsü, delikleri kapanıp açılan üstü kara kara benekli bir burnu, deriyi yırtmış da fırlamış gibi saçları, kısa kısa bir yürümesi, kalın kalın bir gülmesi...

Sait Faik Abasıyanık

O esmerle sarışın arası isketelerin bir damlacık etle-
rinden yapacağı pilavın hazzıyla pırıl pırıl yanan krom
dişleriyle nasıl koparırdı kuşun imiğini, bir görseydiniz...

Hani sessiz, zenginliğini belli etmez, mütevazı
adamdı da... Konu komşusu da severdi hani. Hiçbir
şeye, hiçbir dedikoduya karışmazdı. Sabahleyin işine
kısa kısa adımlarla koşarken, akşam filesini doldur-
muş vapurdan çıkarken görseniz; iriliğine, sallapatili-
ğine, Karamanlı ağzı konuşuşuna, basit ama, hesaplı
fikirlerine, iki kadeh atmışsa yine basit, sevimli şakala-
rına karşı, hakkında kötü bir hüküm de veremezsiniz.
Kendi halinde, işi yolunda, hesaplı yaşayan bin bir ta-
nesinden bir tanesiydi.

Ama, güz mevsiminde birdenbire böyle canavar ke-
silirdi. Akşam beş otuz beş vapurunun arka tarafında
yerleştiği iskemlesinde denizin üstüne oldukça mülayim
bakan gözlerini havaya kaldırır, eylül sonlarına doğru
böyle şairane gökyüzüne bakardı. Birden yüzünün ve
gözlerinin parladığını görürdünüz.

Havada ve denizdeki tirşe* maviliğin üstünde birta-
kım esmer damlacıklar görünürdü. Sağa sola oynarlar,
sonra bir istikamet tutturur, bu esmer lekecikler geçip
giderlerdi.

Konstantin Efendi onların çok uzaktan geçtikleri-
ni görebilirdi. Gözlerini kıstardı. Esmer lekelerin ada-
lar istikametinde gittiklerini görür, etrafına bakar, bir
tanıdık görececek olursa gözünü kırpar, gökyüzüne bir
işaret çakar:

— Bizim pilavlıklar geldi, derdi.

Kuşlar pek yakından geçmişse, seslerini taklit ede-
rek kalın dudaklarıyla dişlerinin arasından onlara ses-

* Yeşil ile mavi arası bir renk.

Son Kuşlar

lenirdi. Kuşların çoğunca aldandıklarına, bu sesi duyarak, dost sesi sanıp vapur etrafında bir dönüp uzaklaştıklarına şahit olmuşumdur.

Havalar sertleşir, poyrazlar, lodolar birbirini kovalar, günün birinde teşrinlerin* sonlarına doğru, ılık, hiç rüzgârsız, parça parça oynamayan bulutlu, tatlı, sümbüli günlerde, o, en çığırkan kafes kuşunu nereden bulursa bulur, mahalle çocuklarını çağırır; bin tanesi iki yüz elli gram et vermeyen sakaları, isketeleri, flor-yaları, aralarına karışmış serçeleri gökyüzünden birer birer toplardı.

Seneler var ki kuşlar gelmiyor. Daha doğrusu ben göremiyorum. Güzün o güzel günlerini pencereden görür görmez, Konstantin Efendi'nin bulunabileceği sırtları hesaplayarak yollara çıkıyorum. Bir kuş cıvıltısı duysam kanım donuyor, yüreğim atmıyor. Halbuki sonbahar kocayemişleri, beyaz esmer bulutları, yakmayan güneşi, durgun maviliği, bol yeşili ile kuşlarla beraber olunca insana sulh, şiir, şair, edebiyat, resim, musiki, mesut insanlarla dolu anlaşılmış, sevişmiş, açsız, hırssız bir dünya düşündürüyor. Her memlekette kıra çıkan her insan, kuş sesleriyle böyle düşünecektir. Konstantin Efendi mâni oluyor. Zaten kuşlar da pek gelmiyorlar artık. Belki birkaç seneye kadar nesilleri de tükenecek. Her memlekette kaç tane Konstantin Efendi var kim bilir? Kuşlardan sonra şimdi de milletin yeşilliğine musallat oldular. Geçen gün yol kenarındaki yeşilliklere basmaya kıyamayarak yola çıkmıştım. Konstantin Efendi'nin günlerinden bir gündü. Gökte hiç kuş gözüküyordu. Evden çıkarken isketemin kafesine bir

---

* Ekim ve kasım aylarına verilen ortak ad.

Sait Faik Abasıyanık

incir yapıştırdım. İsketem tek gözünü verip bana dostlukla bakmış, incir çekirdeğini kırmaya çalışıyordu.

Onu, ev duvarının bir kenarına çaktığım çiviye asmış, yola çıkmıştım. Kuşlar yoktu şimdi havada ama, yolun kenarında yeşillikler vardı ya... Baktım: Bu yeşilliklerin bazı yerleri sökülmüş. Biraz ileride dört çocuğa rastladım. Yürüyorlar. Yeşilliklerin en güzel yerinde duruyor, bir kaldırım taşı kadar büyük bir parçayı belle söküyorlar, bir çuvala dolduruyorlardı:

— Ne yapıyorsunuz, yahu? dedim.

— Sana ne? dediler.

Fukara, üstleri yırtık pırtık yavrulardı.

— Canım, neden söküyorsunuz? dedim.

— Mühendis Ahmet Bey söktürüyor.

— Ne yapacak bunları?

— Yukarıda deri tüccarı Hollandalı var ya hani, onun bahçesini düzeltiyorlar da...

— İngiliz çimi alsın, eksin, mademki herif zengin...

— İngiliz çimiyle bu bir mi?

— Bu daha mı iyi?

— İyi de laf mı? Bunun üstüne çimen mi olur? Hollandalı öyle demiş.

Karakola koştum. Polislere haber verdim. Güya men ettiler. Gizli gizli, gene çimenler yer yer söküldü. Mühendis Ahmet Bey'e ceza bile kesilmedi. Belediye talimatnamesinde, yol kenarındaki çimenleri sökmek cezayı mucip* olmuyormuş.

Kuşları boğdular, çimenleri söktüler, yollar çamur içinde kaldı.

Dünya değişiyor dostlarım. Günün birinde gökyüzünde güz mevsiminde artık esmer lekeler göremeye-

* Sebep.

Son Kuşlar

ceksiniz. Günün birinde yol kenarlarında toprak anamızın koyu yeşil saçlarını da göremeyeceksiniz. Bizim için değil ama, çocuklar, sizin için kötü olacak. Biz kuşları ve yeşillikleri çok gördük. Sizin için kötü olacak. Benden hikâyesi.

Ek-5 Özgün Metin (Hişt, Hişt!..)

Hişt, Hişt!..

Yürüyordum. Yürüdükçe de açılıyordum. Evden kızgın çıkmıştım. Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim. Olur, olur! Mutlak tıraş bıçağına sinirlenmiş olacağım.

Otların yeşil olması, denizin mavi olması, gökyüzünün bulutsuz olması, pekâlâ bir meseledir. Kim demiş mesele değildir, diye? Budalalık! Ya yağmur yağsaydı... Ya otların yeşili mor, ya denizin mavisi kırmızı olsaydı... Olsaydı o zaman mesele olurdu, işte.

Çukulata renginde bir yaprak, çağla bademi renkli bir keçi gördüm. Birisi arkamdan:

— Hişt, dedi.

Dönüp baktım. Yolun kenarındaki daha boyunu bosunu almamış taze devedikenleriyle karabaşlar erik lezzetinde bana baktılar. Dişlerim kamaştı. Yolda kimsecikler yoktu. Bir evin damını, uzakta uçan bir iki kuşu, yaprakların arasından denizi gördüm. Yoluma devam ederken:

— Hişt hişt, dedi.

Dönüp bakmak istedim. Belki de çok istediğim için dönüp bakamadım. Olabilir. Gökten bir kuş hişt hişt

Sait Faik Abasıyanık

ederek geçmiştir. Arkamdan yılan, tosbağa, bir kirpi geçmiştir. Bir böcek vardır belki hişt hişt diyen.

— Hişt! dedi yine.

Bu sefer belki de isteksizlikten dönüp baktım, çalıların arasına birisi saklanıyormuş gibi geldi bana.

Yolun kenarına oturdum. Az ötemde bir eşek oturuyor. Onun da rengi çağla bademi, ağzı, dişleri, kulakları boynu ne güzel. Otluyor. Otları adeta çatırdata çatırdata yiyor. Belki de bu çıtırtılı, çatırtılı sesi “hişt hişt” diye duymuşumdur. Eşeğin ot koparışının sesinden apayrı bir ses:

— Hişt hişt hişt, dedi.

Hani bazı kulağınızın dibinde çok tanıdığınız bir ses isminizi çağırır. Olur değil mi? Pek enderdir. Belki de kendi kafanızın içinden sizin sevdiğiniz, hatırladığınız bir ses, ses olmadan sizi çağırmıştır. Olabilir.

Birdenbire güneşi, buluta benzemez garip ve sarı bir sis kapladı. Bir kirlî el, çağla bademi eşeğin sırtından bir kumaş çekip aldı. Her zamanki kül rengi, yer yer havı dökülmüş eski mantosunu giydirdi eşeğe. Yola indim. İsteddiği kadar hişt desin. İsterse sahici sulu bir dost olsun. İsterse kimseler olmasın, kendi kendime kulağıma hişt hişt diyen bir divane olayım, ben, aldırmayacağım.

Belki bir kuştur. Belki tosbağadır. Belki de kirpidir. Belki de yakın denizden seslenen bir balık, bir canavardır. Karabataktır. Mihalaki kuşudur.

İyisi mi ben kendim hişt hişt derim. O zaman tamamı tamamına pek hişt hişt seslenişine benzemeyen, benzemesin diye uğraştığım bir mırıldanmadır, tutturdum.

Birdenbire, önümde bir adamla bir kadın gördüm. Kalpazankaya yolunu sordular. Üstüdesiniz dedim.

Hişt, Hişt!

Sanki yol hareket etti. Yürümediler. İki adımda benden uzaklaştılar. Koyunların arasına yüzükoyun uzanmış papazın oğlunu gördüm. Yüzünden aptal, çilli horoza benzer bir mahluk kalktı. Ağzının salyasını sildi. Kuzuyu bacaklarından tuttu. Kuzuyla yere yıkıldı. Kuzuyu burnundan öptü. Papazın oğlu çirkin, aptal, otuzbirli bir yüzle baktı. Şimdi bir çiçek tarlasındaydım. Bana hişt hişt diyen mutlak bir kuştı. Vardır böyle kuşlar. Cık cık demezler de hişt hişt derler. Kuştı kuş.

Bir adam yer belliyordu. Belin demirine basıyor, kırmızıya çalan bir toprak altını, üste aktarıyordu.

— Merhaba hemşerim, dedi.

— Ooo! Merhaba! dedim.

Tekrar işine daldı. Hişt hişt, dedim. Aldırmadı. Bir daha hişt, dedim. Yine aldırmadı. Hızlı hızlı hişt hişt hişt!

— Buyur beğim, dedi.

— Bir şey söylemedim, dedim.

Küçük parmağını kulağına soktu. Kaşdı. Çıkarıp parmağına baktı. Belin sapına siler gibi yaptı.

— Hişt hişt, dedim.

Yüzünü göğe kaldırdı. Kuşlara baktı. Denize baktı. Dönüp şüpheyile bana baktı.

— Bu sene enginarlar nasıl? dedim.

— İyi değil, dedi.

— Baklayı ne zaman keseceksin?

— Daha ister, dedi.

Nefes alır gibi “hişt” dedim.

Yine şüpheyile denize, şüpheyile göğe, şüpheyile bana baktı.

— Kuşlar olmalı, dedim.

— Benim de kulağıma bir hışırtı gelir amma, dedi, ne taraftan gelir? Zati bu sırada şu kulağım ağırlaştı.

Sait Faik Abasıyanık

— Bir yıkatmalı, dedim, benim de geçenlerde ağır-
laşmıştı...

— Yıkattın mı?

— Yıkamadım, hacet kalmadı, doktora gittim. Alı-
verdi; pislikmiş.

— Çocuklar nasıl? diye sordum.

— İyiler, dedi. Dokuzdu sekiz kaldı. Biliyorsun do-
kuzuncunun macerasını ya...

— Sus, sus, dedim. Yürekler acısı. Haydi allahıs-
marladık!

— Haydi güle güle.

Biraz uzaklaşınca:

— Hişt hişt.

Bu sefer yakaladım. Bahçivandı. Oydu oydu.

— Hadi hadi yakaladım bu sefer seni, dedim.

— Yok vallahi, dedi, vallahi daha kesmedim bakla,
senden ne diye saklayayım, parasıyla değil mi?

— Sen değil misin hişt hişt diyen?

— Ben de duyarım bir ses, amma bulamam nereden
gelir?

Nereden gelirse gelsin dağlardan, kuşlardan, deniz-
den, insandan, hayvandan, ottan, böcekten, çiçekten.
Gelsin de nereden gelirse gelsin!.. Bir hişt hişt sesi gel-
medi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcek-
ler, insanoğulları...

— Hişt hişt.

— Hişt hişt.

— Hişt hişt.

Ek 6: Yeni HİTİT Öğretim Seti A1- A2 Dil Bilgisi Konuları

A1	A2
KOŞAÇ TÜMCESİ (haber kipi)	GELECEK ZAMAN –(y)EcEk
SIRALAMA-(İ)nci	KOŞAÇ TÜMCESİ (gelecek zaman) olacak
KOŞAÇ TÜMCESİ(haber kipi devam) – (y)İm, -sİn, -(y)İz, -sİnİz, ler)	İLGEÇLER gibi, kadar
VAROLUŞ TÜMCESİ (haber kipi) var, yok	GELECEK ZAMAN (hikâye kipi) –(y)EcEkti (< - (y)EcEk idi)
ŞİMDİKİ ZAMAN (genel) –(İ)yor	EŞİTLİK –CE
DURUM (yönelme, kalma, çıkma) –(y)E, -DE, -DEn	GÖRELİK –(y)E GÖRE
ULAÇLAR –DiktEn sonra , -mEdEn önce	GEÇMİŞ ZAMAN (belirsiz) –mİş
İLGEÇLER –(y)E kadar, -DEn önce, -DEn sonra	KOŞAÇ TÜMCESİ (rivayet kipi) –(-(y)mİş (< i-mİş)
İYELİK –(İ)m, -(İ)n, -(s)İ, -(İ)miz, -(İ)nİz, -(İEr/s)İ	ŞİMDİKİ ZAMAN (rivayet kipi) –(İ)yormuş (< (İ)yor i-mİş)
AD TAMLAMASI (belirtili) AD-(İ)İn, AD-(İEr/s)İ	GELECEK ZAMAN (rivayet kipi) –(y)EcEkmiş (< -(y)EcEk i-mİş)
AD TAMLAMASI (belirtisiz) AD AD-(s)İ	PEKİŞTİRME -Dir
AD TAMLAMASI (zincirleme) AD(-(n)İn) AD(-(İEr/s)İ(nİn)) AD-(İEr/s)İ	GENİŞ ZAMAN –(E/i)r
GEÇMİŞ ZAMAN (belirli) –Di	YETERLİK –(y)Ebil- / -(y)EmE-
KOŞAÇ TÜMCESİ (hikâye kipi) –(y)dİ(< i-di)	GENİŞ ZAMAN (hikâye kipi) –(E/i)rdİ (< -(E/i)rdİ)
ŞİMDİKİ ZAMAN (hikâye kipi) –(i)yordu (< -(İ)yor i-di)	GENİŞ ZAMAN (rivayet kipi) –(E/i)rmİş (< -(E/i)rmİş)
ULAÇLAR –(y)ken (< i-ken)	ADLAŞTIRMA –mE, -mEk, -(y)İş (+iyelik)+durum
BAĞLAÇLAR/İLGEÇLER ile (>(y)İE)	ADLAŞTIRMA (+İYELİK)+DURUM –mE/ -mEk / -(y)İş (+iyelik) + durum
EMİR KİPİ –sİn, -(y)İn(İz), -sİn(ler)	DOLAYLI ANLATIM (emir kipi) “...”/-mE
İSTEK KİPİ –(y)E	ULAÇLAR –(y)İp / -mEdEn
SIFATLAŞTIRMA –İ, sİz	ULAÇLAR –(y)ErEk
KARŞILAŞTIRMA –DEn daha	ULAÇLAR –(y)E...-(y)E
ÜSTÜNLÜK en	ULAÇLAR –mE (+iyelik) için / -mEk için
DURUM (belirtme) –(y)İ	ULAÇLAR –mEk üzere
ŞİMDİKİ ZAMAN (resmi) –mEkte	BAĞLAÇLAR çünkü, bu nedenle, bu yüzden
İLGİ EKİ –ki	
BAĞLAÇLAR de/da	

ÖZ GEÇMİŞ

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı:	Hünel GÜRLER	İmza:		
Doğum Yeri:	Meram			
Doğum Tarihi:	30.08.1992			
Medeni Durumu:	Evlü			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Kemal Hatipoğlu İlköğretim Okulu		Konya	2006
Ortaöğretim				
Lise	Zeki Özdemir Lisesi		Konya	2010
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Türkçe Öğretmenliği	Konya	2014
Yüksek Lisans				
İş Deneyimi:	Özel Lale Anadolu Lisesi- Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni (01.09. 2014 – 30.09.2015)			
Tel:	0507 391 94 31			
Adres:	T.C. Kudüs Başkonsoloshuğu Türk Kültür Bölümü			